

Dosar România eroică
**90 de ani de la
MAREA UNIRE**

20-39

35 DOCUMENTE ÎN METAL

Zborul Marii Uniri
de cdor. av. (r)
M. Popescu-Călărași

37 REMEMBER

Patriarhul Miron Cristea
de col.(r) Petre Stoica

54 MARI FAMILII MILITARE

**Dragalina- o veche familie
de grăniceri români**
de Opritsa Dragalina Popa

- Coperta 1. *La Monumentul Eroilor din comuna Mihail Kogalniceanu*
Coperta 2. *Viceamiral ing. Eugeniu Roșca (aici în gradul de căpitan)*
Coperta 3. *EROI UITATI. Locotenent-colonel Mihail Gh. Popescu (n. 1900), din Regimentul 15 Artilerie. Cazut la datorie, la 19 august 1941, pe Frontul de Est.*
Coperta 4. *Medalia 90 de ani de la Marea Unire. Avers și revers.*

ROMÂNIA EROICĂ

Revistă de cultură și educație
patriotică, de cinstire a eroilor neamului

Fondată în anul 1919 sub înalta ocrotire a
Majestății Sale Regina Maria și a Bisericii Ortodoxe Române.
Serie nouă. Anul XII. Fondator: col. (r) Petre Stoica.

PERISCOPE

Cinstirea jertfei supreme de Valeria Bălescu	02
Eroilor din Santa Mare de col. (r) Ioan Duduc	04
Impresii din Basarabia de col. (rtr.) Constantin Chiper	06
Urmas al unei familii de eroi de prof. Eugen Grivescu	08
Poșta redacției de D. Roman	09
Despre martiri de Claudiu Iordache	11
ALTFEL. A treisprezecea zodie de general (r) dr. Mircea Chelaru	12
MEMENTO. Monumentul de la Magherești	13

EDITORIAL

Memoria și eleganța Europei de Dumitru Roman	14
--	----

EVENIMENT

Medalie care cinstește 90 de ani de la crearea Statului național român de comandor (r) Marius Popescu Călărași	19
Despre starea de spirit a românilor din Austro-Ungaria (1914 -1918) de dr. Cornel Țucă	21
Iașii și Marea Unire de col. (r) ing. Ioan Timofte	26
Armata în apărarea Unirii de col. (r) Constantin Chiper	32
Pro și contra. Avem nevoie de un monument al Marii Uniri?	39

FILIALELE CULTUL EROILOR

La Lipovu s-a făcut dreptate de col. (r) Ilie Ionele	41
---	----

REMEMORĂRI

Ultima scrisoare de dragoste de Cornelia Ghinea	43
150 de ani de la Unirea Principatelor de lt. col. (r) Ionel Teodorescu	42
Aripi românești. Sublocotenentul av. Ion Simionescu de Vasile Tudor	45

MAGAZIN

.....	47
-------	----

MERIDIAN. Parcul Militar Național Gettysburg de Nicolae Mărunțelu	48
---	----

INSCRIȚIE LA O FOTOGRAFIE

Dejun oferit de generalul Prezan în onoarea unei misiuni franceze la București	50
---	----

RESTITUIRI

Spre adevărata artă comemorativă de George Lungulescu	51
---	----

STROFE

.....	53
-------	----

VITRINA CU CĂRȚI	61
------------------------	----

CARUSELUL PRESEI de D. Roman	63
------------------------------------	----

Cinstirea jertfei supreme

Ioan Dragalina și David Praporgescu sunt primii generali care au căzut pe câmpul de onoare al Primului Război Mondial, în campania din 1916. Moartea lor eroică i-a determinat pe istorici să le acorde spații importante în lucrările de specialitate, să le dedice monografii și biografii speciale. Artiștii plastici le-au eternizat chipurile în bronz sau în piatră. Numele lor au devenit denumiri onorifice pentru licee militare sau alte instituții și străzi.

De curând, în cinstea acestor mari generali, două școli generale din sectorul 4, București – nr. 133 și nr. 113 – au luat inițiativa de a le purta onorific numele. Ambele sunt situate în zona

GENERAL ION DRAGALINA (5 feb. 1860 – 24 oct. 1916)/ EROU CĂZUT LA DATORIE ÎN LUPTA PENTRU APĂRAREA PATRIEI/ ÎN RĂZBOIUL PENTRU REÎNTREGIREA NEAMULUI (1916-1919)/ 30 octombrie 2008.

Apărătorii Patriei. "Denumirea cartierului – se arată în *Notele de fundamente cu privire la schimbarea denumirii*, semnate de prof. Mihaela Puiu, respectiv Marilena Stroescu – păstrează vie, în memoria oamenilor, imaginea unor figuri remarcabile ale istoriei neamului", printre acestea numărându-se generalul Ioan Dragalina și generalul

David Praporgescu. Întrunite în ziua de 16 octombrie 2008, în ședințe separate, Consiliile de administrație ale școlilor au aprobat, în unanimitate, "personalizarea denumirii unității de învățământ printr-un nume cu care elevii și părinții acestora, precum și ceilalți locuitori ai cartierului, să se poată mândri. De asemenea, susținem ideea

Inspectorul școlar Stelian Fedorca

Părinți și copii, martori la „botezul” școlilor lor

că vechea denumire a unității de învățământ nu era una care să evidențieze idealurile și trăirile înalte ale membrilor comunității ci, mai degrabă, una menită să uniformizeze.”

Prin *Decizia nr. 9016*, respectiv *Decizia nr. 9014*, din 20.10.2008, Inspectoratul Școlar al Municipiului București hotărăște:

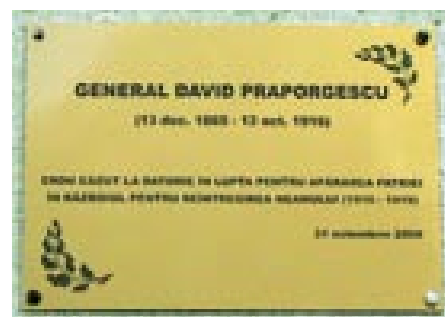
“Cu data prezentei decizii, Școala cu clasele I-VIII Nr. 133, din sectorul 4, va purta denumirea de Școala cu clasele I-VIII Nr. 133 “G-ral Ion Dragalina”;

“Cu data prezentei decizii, Școala cu clasele I-VIII Nr. 113, din sectorul 4, va purta denumirea de Școala cu clasele I-VIII Nr. 113 “G-ral David Praporgescu”.

Pentru că demersul de schimbare a denumirii celor două școli a fost comun, și ceremoniile de acordare a numelor onorifice s-au derulat după același tipic. La Școala nr. 133, ceremonia a avut loc în ziua de 30 octombrie 2008,

**Generalul (r)
Cristian Țopescu**

**GENERAL DAVID PRAPORGESCU
(13 dec. 1865 – 13 oct. 1916)/
EROU CĂZUT LA DATORIE ÎN
LUPTA PENTRU APĂRAREA
PATRIEI/ ÎN RĂZBOIUL PENTRU
REÎNTREGIREA NEAMULUI
(1916-1919)/
31 octombrie 2008.**

la ora 11⁰⁰, iar în ziua următoare, pe 31 octombrie, la aceeași oră – 11⁰⁰, s-a desfășurat festivitatea Școlii nr. 113.

Printre invitații oficiali ai celor două manifestări s-au aflat Stelian Victor Fedorca, inspector școlar general, Sorin Dumitrescu, consilier I.S.M.B., cunoscutul comentator sportiv general (r) Cristian Țopescu, expert-muzeograf Valeria Bălescu, Muzeul Militar Național „Regele Ferdinand I”, Gabriela Postescu, inspector pentru management educațional, evaluare și dezvoltare instituțională și asigurarea calității, inspector responsabil pentru Sectorul 4, București, Marian Banu, inspector pentru imagine – I.S.M.B.

Ceremoniile s-au desfășurat în prezența unui numeros auditoriu, alcătuit din elevi și părinții acestora. Este notabil răspunsul lor la chemarea conducerii celor două școli, cu toate că era perioada vacanței.

Festivitățile au început cu intonarea *Imnului Național*, după care au urmat scurte programe artistice, în cadrul cărora elevi merituoși au recitat poezii adecvate momentului.

După citirea, de către inspectoarea Gabriela Postescu, a deciziei Inspectoratului Școlar

al Municipiului București prin care se aproba schimbarea denumirii școlii respective, a urmat un scurt Te-Deum, oficiat sub conducerea preotului Ion Armaș – de la parohia locală, susținut de corul Seminarului Teologic Ortodox – în frunte cu directorul acestuia, preotul Mihai Aurel.

Inspectorul general școlar Stelian Victor Fedorca a dezvelit placa comemorativă închinată generalului a cărui denumire onorifică a luat-o fiecare din cele două școli, urmând, apoi, sfințirea acesteia.

În încheiere, au rostit alocuțiuni profesorul Stelian Victor Fedorca și general (r) Cristian Țopescu, care au evocat personalitățile celor doi generali și momentele eroice în care și-au găsit sfârșitul, arătând că elevii celor două școli pot fi mândri că lăcașurile lor de învățământ poartă numele unor asemenea eroi ai Armatei române și, implicit, ai Țării. De aceea, venerația lor trebuie să și-o manifeste prin rezultate exemplare la învățătură.

Și astfel s-a mai adăugat câte un nimb pe corola de lumini a celor doi eroi: generalii Ioan Dragalina și David Praporgescu.

**Text și foto
Valeria BĂLESCU**

Pe când eram copil – și acest lucru a fost cu foarte mulți ani în urmă – mergeam, fie cu părinții, fie cu școala, la biserica din satul meu natal Santa Mare, județul Botoșani. Țin minte că, la intrare, în pridvorul bisericii, erau două tablouri cu eroii căzuți în război. În stânga intrării era tabloul cu eroii, 47 la număr, căzuți în primul război mondial, iar în dreapta era tabloul cu cei căzuți în cel de-al doilea război mondial – 60 de nume. De multe ori, în timpul slujbei, mă retrăgeam către ușă și citeam, chiar de câte două-trei ori, numele celor căzuți pentru țară, cum spunea preotul. Pe unii îi cunoscusem și eu, fiind verișori sau nepoți de-ai tatei sau mamei. Pe nenea Pavel Câmpianu îl știam de când venea pe la tata, că-i era nepot de soră, împreună cu Mihai Ferdoschi, alt nepot. Parcă-i văd și acum: înalți, ca niște brazi, frumoși, îmbrăcați în uniforme de vânători de munte, cu cizme înalte cu rozete în față, cu pintenii, fiind artileriști, cu centuri cu diagonală. Se uita lumea din sat ei ca la doi luceferi. Mihai Ferdoschi s-a întors după vreo 7 ani de lagăr prin Siberia, însă Pavel Câmpianu nu a mai venit nici până acum, cine știe pe unde i-a fost îngropat trupul acela frumos și mândru, dacă a fost îngropat. I-a fost trimisă o notiță părinților că a fost dat dispărut, așa se înștiința familia despre cei căzuți.

Mi-l amintesc foarte bine și pe bădia Mitru, fratele lui Pavel, Dumitru Câmpianu, care în una din permisiile sale, pentru unele răni mai ușoare de pe front, venise în vizită la tata, și-i povestea despre suferințele îndurate în spitalul din Odesa. „Cumătru Mitru”, că așa-i zicea tata, care îi botezase doi copii, povestea cum unui rănit, aflat lângă patul lui, i-au tăiat piciorul de la genunchi cu un ferăstrău de tăiat lemnele, pentru că-i era zdrobit de explozia unui obuz. Atât era de tragică situația de

Eroilor din Santa Mare

Pentru toți cei înscriși în tablourile de mai sus, Patria recunoscătoare!

pe front, că nu mai dovedeau nici echipele medicale și nu mai ajungeau nici instrumentele cu care trebuia să lucreze. Răniții, fiind prea mulți, stăteau întinși pe pățuri în curtea spitalului, așteptându-și rândul în sălile de operații sau pentru tratamente. Ce povestea omul acela era groaznic. Tata îmi spunea că eu, ascultându-l pe bădia Mitru, am... adormit. Așa au crezut ei, dar când au luat seama mai bine, au văzut că eu leșinasem și nu mai mișcam. Au adus găleata cu apă rece și m-au spălat bine, apoi m-au dat mamei în grijă, eram obosit de nu-mi aflam picioarele, care se îndoiau de la genunchi.

După câteva zile a plecat și bădia Mitru înapoi la unitate, care se afla pe front, la Cotul Donului. De atunci nu l-a mai văzut nimeni. În urma lui a rămas nevasta, biata Leontina, cu trei copii minori și unul în burtă. Sărmanul Mitru n-a mai avut fericirea să-și vadă pruncul născut. Acum, Costică al lui este cu părul albit. Își cunoaște tatăl doar din fotografie. L-au tot așteptat pe bietul Mitru mulți ani, dar nu s-a mai întors acasă.

Am cunoscut mulți bărbați din

sat care au plecat pe drumul acela blestemat, numit al Hotarului, pentru că trecea pe latura de Nord a satului, unde erau petrecuți cei care urcau Dealul Țarinei – și acesta blestemat de sătenii, pentru că dintr-acolo îi așteptau, în zadar, rudele să revină. Altă cale blestemată de sătenii mei este Drumul Furului, pe care, spun bătrânii, mergeau haiducii spre gara Reditu, și aceasta rămasă în memoria oamenilor ca un reper cu amintiri dureroase.

Nu-l uit nici pe bădia Costică Câmpianu, frate cu Pavel și Mitru, care a avut norocul să se întoarcă acasă, dar a rămas cu „urmele” războiului toată viața. A plecat și el în lumea umbrelor, ucis de niște ticăloși care nu mai încăpeau pe acest pământ. Și fratele lor mai mic, Mihai, a scăpat cu zile, dar a venit și el cu niște schije în picioare, colectate prin munții Tatra, din Cehoslovacia, în 1945.

Știam de când eram copil că mătușa Maria, de dorul celor trei copii pierduți, se înclua în beciul casei, ca să poată plânge și să nu fie văzută de nimeni. Acolo o găsea unchiul Vasile, seara, când venea de la câmp.

La un spectacol în sat, cum se obișnuia pe atunci, am încercat să recit și eu o poezie: „Trei, Doamne, și toți trei”, a lui George Coșbuc. Dar n-am reușit. Când am început să recit, mi-au apărut în față moș Vasile și mătușa Maria plângând. Și-atunci am început și eu să plâng. Cum puteam, oare, să spun: „Avea și dânsul trei feciori/Și i-au plecat toți trei deodată...”, când eu știam că nu s-au mai întors acasă? „...Și rînd pe rînd veneau în sat / Și ieri și astăzi câte unul, Din cei care-au plecat, dar a lui, nici unul.”

Dar nu a fost singura familie îndoliată din sat. La sfârșitul războiului, când mergeam la biserică, îi vedeam aproape pe toți sătenii plângând. Ba, unii boceau tare, de nu-și putea ține preotul slujba.

Dramele războiului s-au abătut și peste neamul Drobotă, care a avut cinci morți pe câmpul de luptă: Mihai, Vasile, Constantin, Dumitru și Ioan. Sau familiile Ghițun, cu patru eroi; familia Mititiuc, cu trei eroi; familia Roșca, cu trei eroi... Oare pentru ce s-au jertfit oamenii aceștia, când, și acum, pământurile Basarabiei și Bucovinei se află în

Biserica din comuna Santa Mare, unde au fost botezați și cununați unii dintre eroii pomeniți acum la toate slujbele oficiate de către preotul satului

hotare străine?...

De când am ieșit la pensie, îmi place să merg mai des în satul meu natal și să trec și pe la biserică. Așa am ajuns să văd că tablourile cu eroii satului nu mai erau acolo unde le știam eu din copilărie. Ce s-o fi întâmplat

oare? Am discutat cu preotul Nechita, un băiat tânăr, cuminte și devotat cauzei pe care o slujește, apreciat foarte mult de enoriași, și l-am rugat să caute tablourile și să le pună la locul lor, căci ele fac parte din viața satului nostru, sunt icoane între icoanele bisericii noastre. Părintele Nechita le-a găsit uitate, pe undeva, printr-o magazie, prăfuite și învechite de vreme. Am convenit cu preotul să le duc la Iași, să le recondiționez. Dar, nu s-a mai putut face nimic: erau prea uzate. Atunci am cerut sprijinul nepotului meu, colonelul (r) Duduc Bănică, din Constanța, cu ajutorul căruia am refăcut tablourile în totalitate și le-am repus la locurile lor, în pridvorul bisericii din sat.

Acum parcă și Biserica are o mai mare reprezentare și apreciere din partea credincioșilor, simțindu-i lângă ei pe înaintașii lor, pe cei care s-au jertfit pentru Țară.

Foto: I. Duduc

Școala, monument istoric pentru noi, cei care am făcut cunoștință cu primele buchii în viață

**Colonel (r) Ioan DUDUC
absolvent al Școlii Militare
de Infanterie Sfântul
Gheorghe, promoția 1955**

Toamna trecută, mai precis între 11-16 octombrie, o delegație a Asociației Naționale „Cultul Eroilor”, formată din col. (rtr.) Constantin Chiper, col. (rez.) Valeriu Severin și locotenent-colonelul Nicolae Moise, a făcut o vizită în Republica Moldova.

După ce am trecut granița pe la Punctul de Control Frontieră Oancea-Kahul, unde am fost tratați în mod civilizată, ne-am îndreptat spre localitatea Roșu, raionul Kahul. Aici am fost primiți de parohul Bisericii Ortodoxe din localitate, preotul Gheorghe Untilă, care tocmai se pregătea să officieze trei cununii religioase. Preotul ne-a vorbit cu mândrie

Sursa: www.once.ro

Impresii din Basarabia

sinceră despre biserica pe care a pictat-o împreună cu soția sa, Maria, ambii având și calificarea de pictori. Gazdă pentru o noapte ne-a fost familia Untilă, în casa căroră ne-am simțit ca la noi acasă, adică printre români. Soții Untilă ne-au impresionat prin cunoștințele lor de istorie și literatură română, ne-au vorbit despre Basarabia de ieri și de azi, despre oamenii ei și durerile care îi apasă. Ei și-au exprimat dorința de a încheia un acord de colaborare între Școala gimnazială din Roșu și Școala gimnazială nr. 31 din Galați.

A doua zi, în drumul nostru spre nord, ne-am oprit la Cimitirul Eroilor Români de la Țiganca, cimitir reamenajat cu cheltuiala statului român, respectiv a Oficiului Național pentru Cultul Eroilor, și inaugurat și sfințit în 2006. Aici își dorm somnul de veci 1020 de români căzuți în luptele din vara anului 1941 pentru eliberarea Basarabiei. Am rămas stupefiat de ceea ce am văzut. Plăcile de marmură, așezate pe cele nouă gropi

comune, erau mânjite cu smoală, acoperind numele eroilor. Cine sunt profanatorii acestei opere comemorative de război? Probabil extremiști rusofoni. Indivizi fără niciun respect pentru legile internaționale privind protecția patrimoniului de război. În orice țară civilizată, asemenea specimene sunt identificate și pedepsite. Se sperăm că așa se va întâmpla și în Republica Moldova.

Am vorbit cu călugărul Hristodom, care locuiește într-o chilie de lângă biserica destinată slujbelor de pomenire a eroilor, la circa 100 m de gardul împrejmuitor al cimitirului, care ne-a asigurat că se va ocupa de curățirea plăcilor. Apoi l-am contactat telefonic și pe preotul Untilă, care a discutat cu preotul Vasile Burduja, parohul de la mănăstirea Cania, pentru rezolvarea situației. Despre acest grav act de profanare l-am informat și pe dr. Cristian Scarlat, directorul Oficiului Național pentru Cultul Eroilor din România.

Cu inima îndoită de cele

Cimitirul de la Țiganca, așa cum arăta la inaugurare și sfințire în 2006

văzute, am pornit mai departe. Traversând raionul Cantemir și teritoriul Găgăuzia, prin Komrat, am ajuns la Cimișlia, reședința raionului Cimișlia, a cărei populație sărbătorea Ziua Vinului, într-o atmosferă de bună dispoziție. Am fost întâmpinați călduros de medicul Gheorghe Răileanu, primarul orașului, de Andrei Bargan, redactorul șef al postului de radio-televiziune locală, de Ioan Ciumeică, redactorul ziarului *Bussines Info*, și de cadre didactice pe care le cunoșteam din întâlnirile anterioare. Am contactat conducerea Liceului „Mihai Viteazul”, care și-a exprimat dorința să încheie un acord de colaborare cu Colegiul Național „Mihai Viteazul” din Ploiești. Am fost cazați o noapte la familia Andrei și Zina Bargan, redactori la studioul de radio-televiziune Cimișlia. În oraș, ca și în raion, se constată ușor o bună înțelegere a locuitorilor, indiferent de etnie, precum și buna colaborare a conducerii raionului și primăriei cu conducerea Consiliului Județean Prahova și a Consiliului Municipal Vălenii de Munte. Am discutat cu factorii de răspundere din raion, adresându-le rugămintea

să identifice și să îngrijească cu atenție locurile de înhumare a ostașilor români, căzuți în zonă, în luptele desfășurate în anii 1941 și 1944.

Ne-am continuat drumul spre nord, ajungând, în ziua de 13 octombrie, la Hâncești. Aici l-am vizitat, la spital, pe medicul ortoped Dumitru Mahu, un bun prieten, care în calitate de consilier la primăria din Hâncești se implică în îngrijirea monumentelor eroilor din oraș și din raionul Hâncești. Ploieștenii au trainice acorduri de colaborare cu hânceștenii, căile fiind deschise de domnul Mircea Cosma, președintele Consiliului Județean Prahova.

La ora 11:00 am fost întâmpinați, în Chișinău, de domnul avocat Gheorghe Viță, președintele Asociației Românilor din Basarabia, Bucovina de Nord și Ținutul Herța. Împreună cu dânsul am vizitat Liceul de Artă „Mihai Berezovschi” din Chișinău, condus de directorul Valentin

Berezovschi. Liceul, cu profil real și de arte (muzică, pictură, sculptură și dans), care are 2.100 de elevi, a primit multe distincții interne și internaționale. Patriot convins, iubitor al istoriei, directorul Valentin Berezovschi, dar și adjuncții săi doresc să li se înlesnească colaborarea cu Liceul „Alexandru Ioan Cuza” și Liceul de Artă și Muzică din Ploiești.

În aceeași zi am vizitat Liceul „Spiru Haret” din Chișinău, condus de directorul Victor Ambroce, care are 14 clase gimnaziale (clasele 5-9) și 13 clase liceale (clasele 10-12). Directorul și cei patru adjuncți și-au exprimat dorința să încheie un acord de colaborare cu Colegiul „Spiru Haret” din Ploiești, pe care am transmis-o domnului director Mihail Sandu.

La cina din 13 octombrie ne-am întreținut cu domnul avocat Gheorghe Viță și profesorul doctor Ștefan Urătu, președinte al Comitetului Helsinki pentru Drepturile Omului din Moldova, cu care ne-am împrietenit la

Cursurile de Vară ale Universității „Nicolae Iorga” de la Vălenii de Munte. Noaptea ne-am odihnit la familia Gheorghe și Viorica Viță.

Ziua de 14 octombrie, dedicată zilei Chișinăului, am început-o cu depunerea de jerbe de flori la statuia lui Ștefan cel Mare și Sfânt, din Piața Marii Adunări Naționale din Chișinău. Apoi ne-am întâlnit, la sediul Uniunii Scriitorilor, cu academicienii Nicolae Dabija și Ioan Dediu, care au desfășurat o conferință pe teme de ecologie. Ne-a făcut plăcere să ne întâlnim și cu președintele Asociației Istoricilor din Republica Moldova, Ion Negrei, care ne-a oferit în dar o bogată

documentație dedicată unirii Basarabiei cu România, la 27 martie 1918, și o situație cu locurile de înhumare ale ostașilor români căzuți în lupte pe teritoriul Basarabiei în 1941 și 1944. De asemenea, ne-am întâlnit cu domnii maior Valeriu Dărăban, locotenent-colonel Valeriu Lapsân și plutonier-major Vitalie Beghiu, participanți la conflictul militar din Transnistria, din anii 1991-1992. Dâșii sunt constituiți în Asociația de Susținere a Polițiștilor și a Familiilor Polițiștilor căzuți la datorie. Bani obținuți din danii și sponsorizări sunt dăruiți celor aflați în suferință. Împreună am aprins lumânări de pomenire a eroilor la Catedrala Ortodoxă din Chișinău. Tot împreună am vizionat spectacolele susținute de formații de amatori și profesioniste, dirijate de maestrul Botgros, și am audiat și concertele susținute de Gheorghe Zamfir, Irina Loghin și Fuego (Paul Surugiu).

Seara ne-am deplasat în comuna Ciucieni, raionul Sângerei, la familia Mihai și Anastasia Coca, rudele doamnei Mariana Moise, soția locotenent-colonelului Nicolae Moise. Am vizitat școala gimnazială din Ciucieni, în care lucrează doamna Anastasia Coca, și am acceptat solicitarea conducerii școlii de a le transmite rugămintea pentru încheierea unui acord de colaborare cu o școală din Vălenii de Munte.

În ziua de 15 octombrie am vizitat Cimitirul ostașilor germani, împreună cu prietenul Vitalie Beghiu și soția sa, medic pediatru.

Călătoria noastră în Basarabia a fost reconfortantă și plină de învățăminte, cu frumoase impresii de frăție și prietenie din partea populației și dorința de colaborare permanentă în domeniul învățământului și culturii.

**Colonel (rtr.)
Constantin CHIPER,
vicepreședinte al ANCE**

Republica Moldova.
Cimitirul de onoare românesc de la Țiganca

Urmaș al unei familii de eroi

Maiorul inginer Horia A. Popescu a absolvit Colegiul liceal militar „Dimitrie Cantemir” din Breaza, cu diplomă de onoare, și Academia Militară Tehnică, Facultatea de Geodezie, din București. A lucrat la Institutul de Cercetări Științifice Clinceni. În prezent lucrează la Statul Major General. A îndeplinit misiuni de răspundere în Afganistan, Irak și Bosnia, în condiții de conflicte militare deosebite.

Bunicul său, Iancu Popescu, a participat la războiul pentru întregire statală și eliberare națională (1916-1919) cu Regimentul 32 Infanterie „Mircea” din Ploiești. Grav rănit în luptele de la Mărășești, în vara anului 1917, a decedat în spitalul de campanie din Răcăciuni, județul

Bacău, fiind înmormântat în cimitirul din localitatea respectivă. A fost decorat cu medalia *Bărbăție și Credință*, clasa a III-a cu spade. După șapte ani, osemintele sale au fost deshumate de către familie și reînhumate în Cimitirul din Câmpina, județul Prahova.

Unchiul maiorului Horia Popescu, locotenent-colonel

Dumitru Popescu, ofițer de artilerie, a îndeplinit funcția de profesor în Școala Militară Ofițeri de Artilerie Timișoara și profesor în Școala Superioară de Război din București. În calitate de comandant de divizion în Regimentul 5 Artilerie Grea, a participat la luptele pentru eliberarea Basarabiei (22 iunie-26 iulie 1941), în războiul pentru reîntregire statală și națională și la luptele din operațiunea militară Odessa (8 septembrie-16 octombrie 1941), fiind rănit mortal la Dalnik (Odessa). Decorat post-mortem cu Ordinul *Coroana României*, clasa a II-a cu spade și panglică de virtute militară, a fost transportat de camarazii săi la Câmpina și înmormântat alături de părinți.

Tatăl tânărului ofițer, căpitanul în retragere Adrian Popescu, profesor (în prezent pensionar) desfășoară ore la Colegiul Forestier Câmpina și la Centrul de Instrucție Jandarmi Montani din Sinaia (voluntar). De asemenea, desfășoară muncă voluntară în Asociația Națională „Cultul Eroilor”, filiala Sinaia. În calitate de președinte, participă cu entuziasm la întreținerea Cimitirelor și monumentelor eroilor din Sinaia, desfășoară activități educative în școli.

O familie care trăiește istoria la dimensiunea jertfei supreme.

Prof. Eugen GRIVESCU
vicepreședinte ANCE,
filiala Sinaia

IN MEMORIAM

La 6 decembrie 2008 s-a stins din viață, după o grea suferință, colonelul (r) prof. Suci Vasile, președintele de onoare al filialei „Cultul Eroilor”, jud. Mureș. Militar de profesie, dar și profesor de istorie prin studii și vocație, a urcat treptele ierarhiei militare până la gradul de colonel. După trecerea în rezervă, în 1992, a înființat filiala Asociației Naționale „Cultul Eroilor” în județul Mureș, fiind președintele acesteia până în 2006, dedicându-se cu toată ființa activității de reabilitare și întreținere a operelor comemorative de război. A scris numeroase cărți de memorialistică, în care a prezentat calvarul și lupta ardelenilor aflați sub dominație străină. În mormântarea, cu onoruri militare, a avut loc în ziua de 9 decembrie la Cimitirul Biserica de Piatră din Tg. Mureș.

Regretăm din toată inima încetarea din viață a colegului și prietenului nostru. Îi vom păstra o pioasă și veșnică amintire.

Consiliul Director al Asociației Naționale „Cultul Eroilor”

Cum puteți deveni membru al Asociației Naționale Cultul Eroilor

Ionel Ioan, Calea Mărășești, Bl. 110, sc. A, ap. 11, Bacău:
Sunt pensionar, în etate de 80 de ani, și doresc a mă abona la revista **România eroică** și a deveni membru al Asociației "Cultul Eroilor", fapt pentru care vă rog a-mi face cunoscute condițiile de înscriere...

Vă mulțumim pentru interesul pe care îl acordați revistei *România eroică* și acțiunilor de cinstire a eroilor neamului nostru. Vă rugăm să luați legătura cu domnul Corneliu Chiries, președintele filialei județene "Cultul eroilor", pe care îl găsiți la Cercul Militar Bacău.

Mărturii din Iad...

Octavian Cerchez, Tecuci. Din corespondența dvs. am reținut pentru publicare prezentarea cărții *Mărturii din Iadul Roșu. De la Vorkuta la Gherla*, a lui Aurelian Gulan, ofițer român care a cerut, în nenumărate rânduri, să fie trimis pe front, deși fusese repartizat la M.St.M., lângă mareșalul Ion Antonescu, el fiind șeful promoției de ofițeri din mai 1942, și care din 1944 până în 1955 a fost în prizonierat în URSS și apoi, din nou arestat, în țara lui.

Răspuns la o "scrisoare fără răspuns"

Maria Diaconu, Piatra Neamț. Emoționant episodul dureros din viața mamei dvs.: rămasă văduvă de foarte tânără, a muncit cu ziua pe la cei bogați, la treburile din câmp (mai ales) ca să-și poată crește cele două fete. Din motive mai mult sau mai puțin clare, după moartea soțului pe front, nu a primit nici un leu, niciodată, de la nimeni și nici vreun ajutor de la stat.

În perspectiva deschiderii unei rubrici "Scrisori din război", vom face loc și "scrisorii fără răspuns".

Poșta Redacției

Post scriptum la o scrisoare

Ștefan Cucu, președintele Uniunii Veteranilor de Război și a Urmașilor Veteranilor. Publicăm integral scrisoarea dvs.:

*Disprețuirea noastră de către organul de presă al Ministerului Apărării Naționale și, mai mult, ocolirea adevărului din ordin, demonstrată 19 ani prin ținerea la distanță și ignorată a UVRUV de către foștii miniștri ai apărării este justificată de **nedoritele realizări** în cei 19 ani de existență sub teroare finalizată în anul 2007 când **un mare gunoi politic** ne arunca în stradă. Prin acest gest **am primit din partea Patriei o dovadă de omenie și respect.***

Realizări neînscrise în Revista EROICA (titlul corect: România eroică - n.r.) din ordin??? Noi le prezentăm chiar dacă sunt lipsite de importanță față de cele înscrise cu entuziasm în nr. 2 (35)/2008. Sunt următoarele:

1. În anul 1992-2006 am refăcut un cimitir cu 1237 eroi acoperiți de gunoaie pentru că au luptat împotriva URSS (com. Lețcani, Iași);

2. În anul 1991, la Stânca Roznovanu, am ridicat un monument în onoarea eroilor împușcați în 1941 aflați în drum spre front. Demenți din aparatul de stat emit OUG/2001 și consecința este că slugile lui Wiesel au distrus plăcile de marmură și bustul mareșalului I.A.

3. Am ridicat în 1998 Monumentul eroilor Franței la Mărășești.

4. Am înființat la Mărășești Muzeul Veteranilor de Război.

5. La Vama, în jud. Suceava, am amenajat cimitirul Eroilor.

6. Am sponsorizat căminul de bătrâni și veterani din com.

Bogdănești, jud. Suceava, și altul în satul Strâmba, jud. Bacău.

*Regretăm că măcar în diferite ocazii ANCE, chiar dacă nu ne înscrie realizările în faimoasa revistă **România Eroică**, măcar să căscăm gura să fim invitați. Suntem recunoscuți în SUA, Europa, Australia, Canada etc. și nu vărsăm lacrimi pentru acest tratament **demn de societatea României. Merităm disprețul pentru prostia noastră. Dovada: noi nu suntem Organizație de utilitate publică și nici evidențiată în O.M.A.127/cap.5 art 25 sau O.G.1222/2007. Le mulțumim mult. Ștefan Cucu, fost pușcăriaș politic.***

Ce s-ar mai putea spune la o asemenea scrisoare? Doar atât: nu cred că era cazul să ne faceți proces de intenție pentru a vă face cunoscute realizările asociației pe care o conduceți. Nu știm să fi primit, până acum, vreun material de la dvs. și să nu-l fi publicat. Sau la care să nu vă dăm un răspuns, așa cum ne obligă legea. ANCE nu se bucură încă de „statutul de utilitate publică”, așa cum insinuați dvs. că noi l-am avea și UVRUV nu! Cât privește activitățile organizate de UVRUV, dacă ne veți invita, vom veni cu plăcere. În rest: cititorul să judece!

Eroi fără morminte. Până când?...

Colonel (r) Păsărin Grigore, Craiova: Știți unde își dorm somnul de veci eroii în cimitirul Ungureni din Craiova? Pe o alee lăturalnică, la colț de cimitir, „într-un loc cu multă verdeață”. Însemnele mormintelor, crucile albe, semn al recunoștinței, lipsesc. Doar o cruce mică, din fier, de pe care vremea a șters inscripțiile. Legenda locului spune că, atunci când s-a nivelat pământul pentru gazon, un ofițer a pus o cruce, zicând: „Aici pun o cruce pentru fratele meu, erou căzut la datorie!” Aceasta este povestea singuraticii cruci din „Parcela eroilor neamului”.

Despre Monumentul eroilor, ce să mai spun? Îi lipsesc însemnele specifice – crucea și vulturul; a început să se decoperteze, plăcile cu inscripții au căzut și nimeni nu s-a vrednicit până acum să le înlocuiască.

Întrebarea firească rămâne: unde sunt eroii? Și de aici, alte întrebări: care le sunt locurile de odihnă veșnică? Unde sunt puse drapelele atunci când au loc ceremonii de Ziua Eroilor sau cu alte ocazii? Sunt întrebări pe care și le-au pus și membrii Asociației Naționale a Cadrelor Militare în Rezervă și în Retragere „Mihai Viteazul”, Dolj. Le-au adresat

și celor în drept. Demersul nu a rămas fără ecou. Prefectul județului, Liviu Dumitru, a dispus ca până la 1 Decembrie 2008, să se reconstituie istoria acestui loc și să se realizeze o placă pe care să fie înscrise numele celor aproape 600 de eroi înmormântați în această parcelă.

Asociația Cultul Eroilor are o grea sarcină, aceea de a sensibiliza autoritățile locale și județene să finanțeze proiectul de reconstrucție. Apoi să invite istoricii să reconstituie lista eroilor înhumați în cimitirul Ungureni. Și ar mai fi ceva: poate că n-ar fi rău să se fixeze câte o plăcuță indicatoare, la intrarea în cimitir, spre a se ști că există și un loc al eroilor...

Mausoleele românilor

Virgil Vug, Deva. 1. Vă mulțumim pentru cuvintele frumoase la adresa revistei. Firește că, în succesul oricărei publicații, atitudinea și sprijinul cititorilor cântăresc extrem de mult. Mai ales atunci când fondurile financiare necesare pentru editare țin de bunăvoința și generozitatea sponsorilor! 2. Datele despre Muzeul Mary Hill, din SUA, dedicat Reginei Maria a României, vi le vom trimite prin poștă. 3. Cele 13 mausolee ridicate din inițiativa și cu sprijinul Așezământului Național “Regina Maria” pentru Cultul Eroilor sunt:

Mausoleul Eroilor de la Mărășești;
Mausoleul Eroilor de la Mărăști;
Mausoleul Eroilor de la Oituz;
Mausoleul Eroilor din Buzău;
Mausoleul Eroilor de la Mateiaș;
Mausoleul Eroilor de la Predeal;
Mausoleul Eroilor de la Giurgiu;
Mausoleul Eroilor de la Focșani;
Mausoleul Eroilor de la Soveja;
Mausoleul Eroilor de la Târgu Ocna;
Mausoleul Eroilor de la Tulcea;
Mausoleul Eroilor de la Toplița;
Mausoleul Eroilor de la Ghencea.

În câte feluri poate gândi un om atunci când rostește cuvântul martir ori erou? Dacă este american, el reacționează cu bucurie. Pentru el, a salva un cățeluș de la înec, o căprioară cufundată într-o mlaștină sau un pui de bufniță cu aripa frântă înseamnă fapta unui erou al comunității. Eroii lor civili sunt numeroși, sunt recunoscuți ca atare, ca niște modele de luat în seamă.

Să ne întoarcem în România, o țară în care nu există un sincer cult al martirului și al eroului. Dovada: atât de puține monumente, atât de puțin respect, atât de puțină recunoștință. Românii nu duc dorul celor care au făcut ceea ce lor nu le e cu putință. Uzurparea de merit, impostura, sunt armele ascunse ale ingratitudinii. Și națiunea nu-și ascunde răceala pentru eroii ei. Și-a dat foc un Liviu Corneliu Babeș, deoarece nu a mai suportat Regimul Ceaușescu. E, și? a fost un nebun... Mai bine trăia și se lăsa convertit la leprozeria morală de astăzi. A refuzat un oarecare general Ion Eremia să părăsească închisoarea comunistă cu prețul abjurării de la credința lui. Un prost al neamului! S-a sinucis un Călin Nemeș. Un bețiv care și-a grăbit moartea! Morții Revoluției sunt niște fraieri, mânați de lovitura de stat... Martirul cu numele Leia a murit în Catedrala Mitropolitană în 21 decembrie 1989, strigând Libertate și în numele celor ce continuau să tacă! A fost împușcat în cap. Bine i-au făcut! Nu vedeți ce a adus revoluția asta, pe care generația noastră păguboasă nu o simte a ei? Cei împușcați pe străzile Timișoarei înfruntau trei armate politice ale lui Ceaușescu. Câți dintre cei care neagă Revoluția au avut vreodată curajul să voteze contra la o ședință de partid?

Și astăzi, în Anul 20 de la Revoluția Română, asistăm la efecte terifiante ale refuzului recunoștinței pe care orice creștin o datorează celui care a luptat sau s-a sacrificat pentru el. La Timișoara, timp de 19 ani, nu a fost oferită o singură cetățenie de onoare unuia dintre participanții la cele șapte zile glorioase. Edilii s-au grăbit, în schimb, să onoreze odrasle de securitate ori scriitori colaboraționiști. La Brașov primăria se spală pe mâini atunci când i se amintește numele lui Liviu Babeș. La Cluj, Călin Nemeș este numele unui actor bețiv. La București nu există o

Despre martiri

flacăra veșnică, etern îndatorată martirilor Revoluției, ci doar un monument insultat cu pasiune gregară. Cei ce au forțat Regimul dictaturii și l-au obligat pe Ceaușescu să fugă sunt astăzi asaltați de ingratitudinea generală. Cei ce n-au îndrăznit să iasă în stradă în Decembrie 1989 sunt primii contestatari ai ideii schimbării populare. Ca să nu mai vorbim de categoria renegaților, zeloșii comuniști, nomenclaturişti, securişti, care de 19 ani tună și fulgeră împotriva Revoluției la care nu ei au participat! Cunosc numele atâtor duplicitari. Ei, câștigătorii admirației venite de jos ca un potop de insulte adresate celor ce au binemeritat de la patrie!

Am scris aceste rânduri pentru a aminti generației mele obligațiile sale de onoare! Și dacă alții nu o fac, pentru că sufletul lor este otrăvit sau infirm, eu o fac. Îi mulțumesc generalului Ion Eremia, îți mulțumesc, Liviu Babeș! Vă mulțumesc, Călin Nemeș și Lucian Mățiș! Vă mulțumesc, Mihai Gâțlan și Vinerian Rădoi! Vă mulțumesc, Sorinel Leia și Alexandru Grama!

Mulțumesc celor atât de puțini, părinții nerecunoscuți ai libertății noastre de astăzi!

Claudiu IORDACHE

Protocol de colaborare

Asociația Națională Cultul Eroilor și Institutul Revoluției Române din Decembrie 1989 au încheiat un protocol de colaborare prin care își propun să-și unească forțele în acțiunile educative de cinstire a eroilor căzuți pe câmpurile de luptă și în Revoluția din decembrie 1989. Protocolul se referă la crearea de oportunități pentru o mai bună cunoaștere reciprocă, la sprijin în organizarea unor activități de prezentare a monumentelor comemorative existente, de cunoaștere a trecutului de luptă al românilor. În preajma unor aniversări și comemorări, publicațiile celor două instituții vor acorda pagini speciale evocării evenimentelor respective.

Cu acest prilej, domnul col. (rtr) Petre Stoica, președintele ANCE, a înmănat domnului Claudiu Iordache, directorul general al IRRD, Diploma de Excelență și medalia „90 de ani de la Marea Unire, 1 Decembrie 1918”.

Oare ce popor nu-și caută simbolul definitiv, izbăvitorul de anonim universal sau, de ce nu, izvorul pur diamantin al identității sale?

Oare ce popor nu s-ar face cetate și pumn pentru a apăra sau a pedepsi pe oricare din pângăritorii numelui său?

Oare ce popor... Cunoașteți un astfel de popor? Nu, popoarele și conștiințele lor naționale nu-și permit a negocia numele, limba, credința, obiceiul și martirii. Românii sunt asemeni celorlalte popoare. Numai că spre deosebire de ele, românii acceptă cu prea mare ușurință să cadă sub vremi și sub nemeritate guvernări. „Bună țară, proastă rânduială”, ar spune cronicarul. Sub astfel de proaste rânduiele se face că apar lighioane de pe aiurea, cu nume stâlcite și compromițător traduse în limba neamului, care ne batjocoresc icoanele, sfinții, altarele și martirii!!

Celora care l-au băgat pe Eminescu în debaraua cadavrelor, astăzi de ziua ziditorului de limbă le spunem: canaliilor, gata! Că altfel e de rău. Dar rău de tot. Ne-am săturat să aruncați cu lăturile voastre puturoase, scursurile voastre zoioase și otrăvitoare în grădina sufletelor noastre. Ne-am săturat să vă tolerăm în numele cumineniei noastre pe care o călăriți pe căiuți pictați cu zvastică, hrăniți cu ura față de băștinași și ațâțați cu cravașe xenocrate! Ne-am săturat să tot experimentați fantasmagoriile voastre de drogați pe spatele unui popor apostolic, care este vinovat doar pentru că există.

Ați priceput, lighioanelor? Noi trăim în zodia miracol. Noi trăim în zodia Eminescu.

Este zodia spaimelor voastre! Este zodia a treisprezecea!

Este zodia sfârșitului vostru de canalii.

Pocăiți-vă și veniți în genunchi la altarele noastre făcute din ruguri de dragoste pentru neam și pentru fărâma de glie ce ne-a mai rămas.

Altfel

A treisprezecea zodie

Și mai aflați că pentru noi Eminescu a fost și va rămâne adevăratul dezrobitor al conștiințelor noastre, marele mângâietor de suflet românesc și primul unificator în aceeași limbă națională.

Este Luceafărul credinței noastre în ceea ce suntem și putem fi acum și de aici înainte.

El este Noi, și Noi suntem El!

Oriunde și oricând am fi în această lume pământenă. Așa să știți.

Și, mai știu că Eminescu fiind foarte român, vă stă în gât! Vă sufocă. Acolo Îl vom lăsa până vă veți împrăștia ca nălucile bătute de crivățul răzbunării! El este revanșa noastră eternă. Noi strigăm: „ex ossibus ultor”! Și el devine dintr-o dată și cetate și pumn, și sabie și scut, și minte și braț, și glorie și smerenie, și toate

cele câte sunt ale noastre, ale românilor de pretutindeni.

Băgați-vă mințile în cap, câte le mai aveți și nu v-ați prăpădit epsilonul de luciditate. Și să nu uitați! Noi ne tragem din nemurire. Și oricât de mulți ați fi, tot vă vom răzbi.

La 159 de ani de când au început să numere anii de la Eminescu încoace, românii își știu Datoria. Să ridice mai sus de ei ceea ce El a lăsat spre terminare. Iar noi, cei care ne facem chezași pentru împlinirea ei, să reînvățăm cum se înalță Spiritele Supreme, altminteri degeaba ne mai îngropăm trupurile. Pentru că a venit Zodia Înălțării. A venit Zodia Eminescu!

**General (rez.) dr.
Mircea CHELARU**

Periscop

Monumentul de la Magherești

Obişnuim, la această rubrică, să elogiem inițiativele acelor oameni care își consacră și timp, și resurse financiare ridicării unor opere comemorative de război, amintindu-ne astfel de datoria noastră de români. Un asemenea om este colonelul (r) dr. Constantin Bălăeț, managerul general al Clinicii *Lil Med*, București, și președintele Fundației culturale „Fiii Gorjului”. Născut în satul Magherești, comuna Săcelu, jud. Gorj, Constantin Bălăeț a rămas mereu cu sufletul aproape de meleagurile natale, de veșnica „iarbă verde de acasă”, pe care, fără să știm, o luăm cu noi oriunde ne poartă drumurile vieții. Pentru medicul și scriitorul Constantin Bălăeț, „acasă” este nu numai locul unde se întoarce ca să-și încarce sufletul cu energie și să se întâlnească cu cei dragi, ci și pământul sfânt al strămoșilor și eroilor căzuți pentru țară. Din această convingere firească s-a născut și ideea înălțării unui monument în satul Magherești, monument care să-i înalțe pe sătenii săi la condiția eroică pe care le-o dă dreptul istoria.

„Satul nostru, Maghereștii Gorjului – ne spune distinsul medic Constantin Bălăeț – este așezat lângă castrul roman de la Turița și lângă Săcelu, al cărui nume vine de la „sat mic, sătuc, sătucel, săcel”. Ținut al țării Litua (Gorjul de azi), Maghereștii sunt atestați documentar într-un act din 30 ianuarie 1620, prin care locuitorii săi își cereau drepturile asupra satului Mogoșani, cotropit de străbunicul lui Hamza Benga. Dar neavând acte doveditoare, Maghereștii „au rămas de lege

și de judecată”. Satul nostru se află foarte aproape și de Buzești, legănul mării și puternicei familii a fraților Buzești, căpitani de oaste și sfetnici ai lui Mihai Viteazul. De-a lungul timpului, satul Magherești, prin fiii săi, a plătit greu tribut pentru neatârarea țării, pentru păstrarea limbii și tradițiilor românești. Războaie după războaie au furat fiii acestui sat! E păcat ca eroii noștri să nu aibă un monument, la care să se închine cu recunoștință și

respect toată suflarea satului, dar și călătorii ce-și poartă pașii prin aceste locuri de legendă.

Eu n-am uitat și nu pot să uit povestirile bunicului meu, Constantin Chepengescu, ochitor de tun la Mărășești, povestirile lui moș Vică, falnic și brav sergent vânător de munte, ce a luptat de la Urali până în a doua comună din Austria. Povestirile lor și ale altor veterani de război din sat, dar și monumentele pe care le-am văzut în munții Tatra, în Banska Bistrița din Slovacia, în Ungaria, ridicate în memoria ostașilor Armatei noastre, m-au îndemnat și pe mine, și pe domnul general (r) ing. Mitică Ciucur, fiu al acestor locuri, să aducem – din mijloacele modeste pe care le avem, cu sprijinul sponsorilor și al Fundației „Fiii Gorjului” – un mic prinos amintirii străbunilor noștri.”

La 14 octombrie 2002, Monumentul Eroilor a fost predat „la cheie” Primăriei comunei Săcelu.

Astăzi, Maghereștii pot fi mândri! Căci Monumentul Eroilor se înalță, cum ar spune poetul, și din pricina unor oameni de suflet și de acțiune precum doctorul Constantin Bălăeț.

Dumitru Roman
Foto: Maria Bălăeț

Dr. Constantin Bălăeț, președintele Fundației culturale „Fiii Gorjului”, inițiatorul și susținătorul ridicării Monumentului de la Magherești

Europa ne amintește – cu eleganță! – că este timpul să avem o atitudine civilizată față de operele comemorative de război în jurul cărora persistă tot felul de dispute și controverse. După cum se știe, continentul european nu este doar legănul civilizației umane, ci și teatrul a numeroase războaie, care i-au supus locuitorii la grele încercări. De aici au izbucnit cele două conflagrații mondiale, soldate cu pagube materiale și hecatombe umane. Multe dintre statele europene au fost martore ale ascensiunii și căderii regimurilor totalitare, fie că s-au numit fasciste sau comuniste, ori au fost supuse ocupației străine, stăpâni atotputernici silindu-i să nu uite nici măcar în somn cinicul avertisment „Vae victis!” – Vai de cei învinși! Și dacă tăvălugul istoriei a trecut, urmele lui au rămas. Au rămas monumente care amintesc de trecutul fascismului și comunismului, au rămas morminte și opere comemorative de război care amintesc că pe acolo istoria a călcat cu cizme...

În pofida eforturilor de reconciliere cu trecutul pe care le fac statele civilizate – toate aceste „urme” continuă să alimenteze controverse și resentimente popoarelor care s-au confruntat cu regimul totalitar sau au fost o vreme sub ocupație străină. În ultimii ani, mai multe astfel de monumente au fost strămutate sau chiar demolate, atât în spațiul ex-sovietic, cât și în alte state. În același timp, în condițiile rescrierii istoriei – și a demitizării ei! – suntem martorii apariției a noi monumente comemorative, care, la rândul-le, provoacă dispute politice violente la nivel intern și internațional chiar. Astfel, vechi controverse istorice sunt scoase de la naftalină și puse pe tapet, din păcate nu pe tapetul istoricilor, ci al politicienilor și al așa-zisilor specialiști. De pildă, oricărui român îi este proaspătă în memorie „soluția finală” aplicată – cu ajutor străin! – în cazul mareșalului Ion Antonescu. De aici, penibilul la care au fost supuși românii – acela de a fi singurul popor din lume

care a pus un sac pe capul unei statui, pentru a-i atenua, chipurile, ecourile... Asta da eleganță!...

Actele de barbarie comise în ultimii ani asupra unor opere comemorative de război au determinat Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei să ia atitudine. Astfel, Recomandarea 1859 și Rezoluția 1652, adoptate în ședința Comisiei afacerilor politice, la începutul anului 2009, invită – eleganță europeană, ce vreți!?! – statele membre ale Consiliului Europei la o mai bună colaborare pentru protejarea, conservarea

Memoria și eleganța Europei

și valorificarea monumentelor comemorative. Europa consideră că litigiile legate de interpretarea divergentă a istoriei nu se rezolvă peste noapte. Este nevoie de timp și, firește, de un proces specific fiecărei națiuni. Popoarele au sensibilitățile și psihologiile lor. Or, pentru a le permite să se împace cu propriul lor trecut, Europa trebuie să respingă și să condamne fără echivoc orice abuz, orice încercare de a impune ceva peste voința statelor membre.

Desigur, decizia finală privind soarta monumentelor aparține statului suveran în care se află acestea; dar această decizie trebuie să fie în conformitate cu normele convențiilor internaționale și ale acordurilor bilaterale. Sunt de amintit în acest sens: Rezoluția 1096 privind Măsurile de distrugere a patrimoniului regimurilor comuniste totalitare (1996); Rezoluția 1481 privind Necesitatea condamnării internaționale a crimelor regimurilor comuniste totalitare (2006); Rezoluția 1495 privind Combaterea învierii ideologiei naziste (2006); Recomandarea 1736 privind Necesitatea condamnării internaționale a regimului Franco (2006).

Ceea ce este important de

reținut din aceste documente este faptul că în niciun paragraf nu se sugerează demolarea monumentelor controversate. Dimpotrivă, se recomandă, ca alternativă la demolare, conservarea lor în muzee sau în parcuri-muzeu în aer liber, unde să poată fi cunoscute și de generațiile viitoare și să constituie, totodată, un sursă pentru turismul cultural. Cu atât mai mult se pune problema păstrării și îngrijirii mormintelor sau cimitirelor care adăpostesc oseminte ale soldaților străini sau victime de război, în acest caz deciziile naționale trebuie să respecte morții, adesea victime mai degrabă decât ocupanți. Din păcate, nu există încă, la nivel european, o listă completă a mormintelor militare aflate pe teritoriul statelor membre ale Consiliului Europei. Constatând acest neajuns, care se perpetuează de decenii, Adunarea Parlamentară adresează apelul de a se întocmi un studiu general privind monumentele comemorative de război din statele membre, care să permită, printre altele, protecția lor împotriva actelor de barbarie.

Merită reținute și alte recomandări: inițierea de discuții între istorici și alți experți, pe plan intern și chiar internațional, despre „complexitatea contextului istoric al acestor monumente și semnificația lor pentru diverse grupuri ale societății”; crearea unui centru european de expertiză care să ajute statele membre în cercetările istoriografice și arheologice și în stabilirea naturii sau originii monumentelor; crearea unei baze de date comune cu mormintele de război și operele comemorative de pe teritoriul statelor membre; sprijin pentru crearea de muzee de istorie ș.a.

Sigur că este de salutat atitudinea europeană față de un patrimoniu atât de greu încercat de-a lungul anilor. Dar până la a veni Europa să ne facă ordine la noi acasă, cred că ar trebui să vedem noi înșine ce avem de făcut. Și nu-s puține monumentele comemorative și cimitirele de război care așteaptă o atitudine europeană și din partea noastră, a românilor!

Dumitru ROMAN

Centenarul Regimentului 36 Infanterie "Vasile Lupu"

Un eveniment de excepție, cum rar mi-a fost dat să văd în ultimii ani în lumea militară, s-a desfășurat, în ziua de 1 aprilie 2009, în comuna dobrogeană Mihail Kogălniceanu. Este vorba de sărbătorirea centenarului Regimentului 36 Infanterie „Vasile Lupu”.

Întâlnire emoționantă la Monumentul Eroilor

Organizată de Asociația Națională Cultul Eroilor”, filiala Constanța, și de Uniunea Națională a Cadrelor Militare în Rezervă și în Retragere, filiala Constanța, festivitatea a început la Monumentul Eroilor, în prezența unui numeros public și a oficialităților locale: subprefectul M. Iustian; vicepreședintele Consiliului Județean Constanța, C. Darie; M. Mureșan, primarul localității. Au

mai răspuns invitației: general bg. C. Pinete, din partea Statului Major al Forțelor Terestre; general locotenent (r) C. Zeca, președintele A.N.C.M.R.R., filiala Constanța, amiral (r) C. Iordache, președintele Clubului Amiralilor, generalul locotenent (r) Nicu Apostu. La sărbătoarea Centenarului au venit șapte din cei opt comandanți în viață: generalul Nicolae Păștinică, coloneii (r) Nicolae Miutescu, Toma Munteanu, Marin Voicu, Vasile Ursachi, Remus Macovei și Spiridon Huchiu. Singurul absent motivat a fost generalul de brigadă Virgil

Bălăceanu, aflat în misiune în Turcia.

La această sărbătoare de suflet și-au dat întâlnire peste 200 de ofițeri, maiștri militari și subofițeri, care și-au unit destinul, într-un fel sau altul, cu istoria uneia dintre cele mai importante unități militare din Dobrogea. Au venit de la Iași sau Piatra Neamț, de la Bacău sau Focșani, de la Buzău, Brăila, Galați, Ploiești, București, Craiova, Cîmpulung și Cluj Napoca. Pentru ei n-au contat nici distanțele, și nici vârsta când a fost vorba de sărbătoarea Regimentului lor. Întâlnirea a fost cu atât mai emoționantă cu cât mulți invitați s-au revăzut după mai bine de 30 de ani.

Am remarcat că printre ofițerii de altădată s-a aflat și Marin Prunișoară, fost copil de trupă, veteran al celui de-al doilea război mondial, pe atunci sergent major de cavalerie, rănit în localitatea Brezno (Cehoslovacia), la 19 februarie 1945. Întâmplarea a făcut ca, în drumul spre căminul cultural din localitate, să merg alături de un bărbat distins, sobru și de o modestie rar întâlnită; se numește Șaganai Nusfet și este profesor universitar. Prezența sa la această

Momentul acordării diplomelor de onoare. La microfon, colonelul (r) Remus Macovei, sufletul festivităților de la Mihail Kogălniceanu

Salutul celor mici...

sărbătoare este legată de memoria fratelui său, Șaganai Ismet, erou al Regimentului 36 Infanterie. Povestea acestui erou a început în luna februarie 1943. Aflat cu domiciliul în Turcia, tânărul Șaganai Ismet, născut la Mosneni, în județul Constanța, la împlinirea vârstei de 20 de ani s-a prezentat pentru recrutare la Cosulatul General al României din Istanbul. Așa a ajuns să lupte alături de ostașii Regimentului 36 Infanterie. A căzut la datorie în ziua de 20 aprilie 1945, în luptele pentru eliberarea localității Strany din Protectoratul Moraviei din Cehoslovacia. A fost înmormântat, după cum se arată în scrisoarea adresată de comandantul companiei 7 infanterie părinților ostașului, în ziua de 29 aprilie 1945, în cimitirul eroilor din comuna Strany, cu toate onorurile cuvenite unui erou.

În mod sigur, toți cei care au venit să-și sărbătorească regimentul

ar fi avut multe de povestit despre anii petrecuți în cazarma de la Kogălniceanu. Unii chiar au găsit răgazul să o facă. Dar, cei mai mulți vor duce cu ei clipele de viață trăite în regiment. Sau poate că se va găsi cineva să le adune amintirile într-o carte, cine știe?

Onorul la Drapel!

Se spune – și pe bună dreptate – că acolo unde este armată se statornicește și încrederea în oameni. Din păcate, la noi nu s-a făcut niciun studiu sociologic despre influența pe care au avut-o unitățile militare – câte au fost cândva – în orașele de provincie, acolo unde, vorba lui Sadoveanu, „nu se întâmplă nimic"! Adevărul este că și în aceste garnizoane oamenii au trăit, uneori, la aceeași intensitate ca și cei din marile orașe. Și – mulți sunt gata să parieze! – la Mihail Kogălniceanu viața a avut de multe ori tensiunea marilor

REPERE ISTORICE

1909. 1 aprilie. Prin Înaltul Decret al Ministrului de Război nr. 1459 se înființează Regimentul 36 Infanterie "Vasile Lupu", având garnizoana de dislocare la Constanța.

1910. Regimentul 36 Infanterie "Vasile Lupu" se mută la Cernavodă.

1913, noiembrie. Potrivit Decretului nr. 7289/1913, regimentului i se stabilește garnizoana de dislocare la pace la Turtucaia (actualmente în Bulgaria).

1914. Încep lucrările de amenajare a capului de pod Turtucaia.

1915, noiembrie. Are loc mobilizarea regimentului.

1916, august. Participă la luptele pentru apărarea capului de pod Turtucaia.

- septembrie-noiembrie. Participă la luptele de la Arefu, Valea Topologului, Câmpulung, Lerești, Albești și Stoienești.

- decembrie. Se dispune pentru refacere în zona localității Albești-Fălcu.

1917, iunie. Deplasare în marș forțat în zona Nămolosa.

- iulie-august. Participă la luptele de la Mărășești și de pe Valea Zăbrăuțului.

- decembrie. Participă la dezarmarea trupelor rusești din nordul Moldovei.

1918, august-decembrie. Trece la apărare pe Nistru, între Hotin și Ataki.

1920, 5 ianuarie. Revine în garnizoana Turtucaia.

1940, 30 august. Regimentul realizează dispozitivul de apărare pe frontieră.

- 20-30 septembrie. Retragerea din Cadrilater.

- decembrie. Se dispune în localitatea Cernavodă.

1942, 3 iulie. Ordinul M.St.M. nr. 6955 privind concentrarea Diviziei 9 Infanterie, inclusiv Regimentul 36

Infanterie "Vasile Lupu", în vederea plecării pe front.

- 20 august. S-a încheiat completarea efectivelor regimentului.

- 3 septembrie. Începerea deplasării pe Frontul de Est.

- 10 octombrie. În dispozitiv de luptă la Cotul Donului.

- 19-29 octombrie. Respinge atacurile forțelor rusești.

- 17-20 noiembrie. Regimentul suferă mari pierderi, fiind dezorganizat ca urmare a acțiunilor forțelor rusești, net superioare în artilerie, tancuri și autotunuri.

- 21 noiembrie. Regimentul începe retragerea.

- decembrie. Regimentul staționează pentru iernat în localitățile Lomovatk și Kudnanovka.

1943, ianuarie-februarie. Retragere prin marș forțat în Transnistria.

- 10 septembrie. Revine în garnizoana Cernavodă.

1944, martie. Mobilizarea și completarea efectivelor regimentului.

- august. Participă la luptele pentru dezarmarea trupelor germane din Dobrogea și din localitățile Ciulnița și Buftea.

- septembrie. Duce lupte la Cornești și Oarba de Mureș (Dealul Sîngiorgiului).

- octombrie. Regimentul își reface capacitatea de luptă în localitatea Bobohalma, participă la eliberarea localităților Apahida, Nadișul Hododului, Corund, Supurul de Jos, Carei.

- noiembrie-decembrie. Lupte pe teritoriul Ungariei, acționând în zonele Tiszaloc, Mohos, Szerencs, Bekecz Mihoc, Valea Sajo și Boldva.

1945, ianuarie-mai. Participă la luptele de pe teritoriul Cehoslovaciei, acționând la Szina-Torno, Roznovo-Lucenek, masivul Javorina, Bistrika-Bistrita, Kremnica, masivele Tatra și Carpații Albi, Strany și Donau.

- iunie-august. Marșul spre țară, regimentul revenind

romane de dragoste... Întrebați-i pe locotenenții de altădată!...

Mi-am permis acest intermezzo al amintirilor, pentru că nu cred să fi existat tânăr ofițer, subofițer, maistru militar care să nu fi ascultat de marile vibrații ale inimii. Dar tot atât de emoționant pentru ei a fost și a rămas Onorul la Drapel. Acele acorduri solemne care fac să ți se încrețească pielea și să ți se înfioare sufletul. Ca militar n-ai cum să le uiți niciodată.

O gardă din Batalionul 341 I, proaspăt reveniți din Irak, a dat Onorul.

Au urmat slujba religioasă și ceremonialul depunerilor de coroane la Monumentul Eroilor Regimentului, operă a sculptorului Zoanel Gheorghiu, el însuși fost ofițer în rezervă și veteran de război; au luat cuvântul reprezentanții oficialităților locale, foștii comandanți; au fost acordate Diplome de onoare; copii și elevi, precum și formația folclorică „Mușata Armână” din localitate au susținut un program

Fanfara militară a Forțelor Navale

artistic care s-a împletit excelent cu minirecitalul fanfarei militare a Forțelor Navale.

O placă de marmură...

Sărbătoarea centenarului a continuat în fosta cazarmă a Regimentului 36 Infanterie,

transformată de câțiva ani în bază NATO. Nu știu ce sentimente au trăit ofițerii, maiștrii militari, subofițerii și salariații civili care au slujit cu ani în urmă în această cazarmă, dar eu, ca ziarist militar, care am bătut la pas aproape toate cazarmile Armatei române, am citit cu strângere de inimă și durere

în garnizoana Cernavodă.

1947, 20 august. Regimentul 36 Infanterie "Vasile Lupu", dislocat în garnizoana Ivești-Tecuci, este desființat prin ordinul M.St.M. nr. 41800/1947.

1951, 20 iunie. Prin Ordinul M.St.M. nr. 00316750/1951, se înființează Regimentul 42 Mecanizat, cu reședința în localitatea Mihail Kogălniceanu. În același an își schimbă denumirea în Regimentul 234 Mecanizat, după modelul de numerotare sovietic.

1959, 1 februarie. Prin Ordinul M.St.M. nr. C.L.002/1959, Regimentul 234 Mecanizat devine Regimentul 36 Mecanizat.

1964, iunie-august. Un detașament de 400 de militari participă, în zona Câmpulung-Muscel, la turnarea filmului "Neamul Șoimăreștilor".

1969, 23 octombrie. Regimentul 36 Mecanizat reprimește denumirea istorică "Vasile Lupu".

1974, 23 august. Regimentul organizează parada militară la Tulcea.

1975, aprilie. Participă la aplicația tactică cu trupe în poligonul Cincu.

- mai. Regimentul obține calificativul "Foarte Bine" la inspecția ministrului Apărării Naționale, fiind primul regiment din armata română apreciat cu acest calificativ.

- august. Regimentul participă la înlăturarea urmărilor inundațiilor în zona localității Făcăieni-Ialomița.

1978, mai. Aplicație tactică cu trupe în poligonul Cincu. Regimentul ocupă locul I la concursul "Cazarma noastră, casa noastră", organizat la nivelul întregii armate.

1983, 1987, aprilie. Calificativul "Foarte Bine" la inspecția ministrului Apărării Naționale.

1989, decembrie. Regimentul primește indicativul alarmei de luptă și execută misiuni în Constanța, Mihail

Kogălniceanu, Nicolae Bălcescu, Sitorman.

1990, octombrie. Regimentul 36 Mecanizat "Vasile Lupu" își schimbă denumirea în Regimentul 36 Infanterie Marină "Vasile Lupu", fiind trecut în subordinea Comandamentului Marinei Militare.

1991, septembrie. Un detașament format din 200 de militari participă la asigurarea ordinii publice în București, în zona Televiziunii, pe timpul celei de-a treia mineriade.

1993, iunie. Inaugurarea Monumentului Eroilor Regimentului 36 Infanterie "Vasile Lupu".

1994, aprilie. Prin O.G. 3/24.01.1994 al ministrului Apărării Naționale, Regimentul 36 Infanterie Marină "Vasile Lupu" se transformă în Brigada 36 Apărare Litoral "Vasile Lupu".

1995. Potrivit O.G. 2/26.01.1995 al ministrului Apărării Naționale, se înființează comandamentul Brigăzii 36 Infanterie Moto "Vasile Lupu", fostele subunități ale Regimentului 36 Infanterie Marină "Vasile Lupu" se transformă în unități în subordinea brigăzii.

- octombrie. Se înmânează Drapelul de luptă al Brigăzii 36 Infanterie Moto "Vasile Lupu".

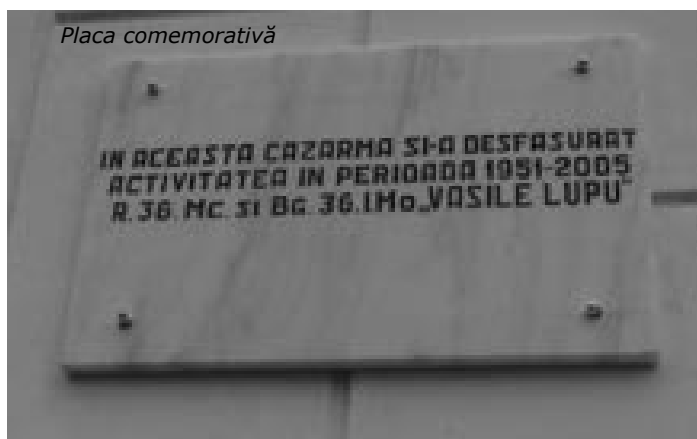
1996. Toate unitățile brigăzii primesc drapele de luptă.

1999. Se desființează Batalionul 363 Infanterie.

2001, august. În conformitate cu Dispoziția S.M.G. nr. 3/2616/2001, Brigada 36 Infanterie Moto "Vasile Lupu" se transformă în Brigada 34 Mecanizată Teritorială "Vasile Lupu".

2005, martie. Conform Ordinului S.M.G. nr. B5/S1311/17.03.2005, Brigada 34 Mecanizată Teritorială "Vasile Lupu" se redislocă în garnizoana Clinceni.

Colonel (r) Remus MACOVEI

Placa comemorativă

Lansarea cărții „Regimentul 36 Infanterie. O istorie în imagini”

inscripția de pe placa de marmură prinsă pe unul din ziduri: *În această cazarmă și-a desfășurat activitatea în perioada 1951-2005 R. 36 Mc. și Bg. 36 I.Mo. "Vasile Lupu".*

Ce-a mai rămas astăzi din "falnică armie română"? Se poate vedea peste tot, în mai toate garnizoanele țării: cazărmi părăsite, depozite în paragină, terenuri pe care potențaii vremii și profitorii Revoluției sau cum se vor mai fi numit ei abia așteaptă să pună mâna. La Medgidia, ca să rămânem în acest spațiu al Dobrogei, fosta cazarmă a Regimentului de artilerie arată jalnic. Un ofițer care a trecut de curând pe acolo povestea că "în biroul colonelului Gavrilă", fost comandant al regimentului, cresc bălăriile, parchetul de odinioară fiind furat până la ultima scândură. De ce nu s-a găsit oare o soluție de conservare a acestui patrimoniu

militar? Este o întrebare la care cei care au fost puși să conducă destinele armatei ar trebui să dea un răspuns. Dar cine să-i mai întrebe de asemenea "nimicuri", când în țara asta s-a furat cu... flota!?

...și o istorie în imagini

Colonelul (r) Remus Macovei, organizatorul și sufletul acestei acțiuni, s-a documentat în legătură cu istoria Regimentului 36 Infanterie "Vasile Lupu" și a reușit să salveze de la anonimat circa 800 de fotografii, aparținând celor care într-un fel sau altul și-au legat viața de această unitate de elită a armatei noastre. Mare parte din ele și-au găsit locul în albumul "Regimentul 36 Infanterie. O istorie în imagini", care a fost lansat la sărbătoarea Centenarului. Imagini

inedite, frânturi de viață, ipostaze de neuitat. O carte care se dorește a fi "un omagiu adus tuturor ofițerilor, subofițerilor și soldaților Regimentului 36 Infanterie "Vasile Lupu", care au dus greul în primul și în al doilea război mondial, îndurând suferințe cumplite și care au plătit un greu tribut de sânge". "Doresc ca această lucrare – notează colonelul Remus Macovei – să contribuie la reînvierea respectului datorat celor căzuți, dar și la conștientizarea necesității desfășurării unor acțiuni pragmatice pentru realizarea integrală a idealurilor pentru care s-au jertfit".

La această dorință a autorului aș mai adăuga ceva: la fel de mult se simte nevoia unor acțiuni și pentru reînvierea respectului față de Armata Română. Am văzut în fața Monumentului Eroilor de la Mihail Kogălniceanu peste două sute de cadre militare. În țară sunt câteva sute de mii de cadre militare în rezervă. O adevărată forță: și intelectuală, și profesională, și politică! Din păcate, această forță – care ar putea acționa în favoarea intereselor acestei țări, adusă, iată, la sapă de lemn de politicieni veroși și de clanuri mafioate – se macină în van. Cât respect mai are societatea civilă față de Armată? De ce le este rușine militarilor să-și mai poarte uniforma militară și în afara cazărnilor? Cine mai apără drepturile militarilor? Vă spun eu, deși orice militar o știe prea bine: NIMENI!

Dar dacă drepturile trebuie să ni le apere societatea, ONOAREA DE MILITAR trebuie să ne-o apărăm NOI!

Fotoreportaj: Dumitru ROMAN

Formația folclorică „Mușata Armână”

Asociația Națională Cultul Eroilor, prin președintele său, colonelul (r) Petre Stoica, a emis o medalie întru cinstirea împlinirii a 90 de ani de la Marea Unire. Medalia se prezintă astfel: este bifață, cu avers și revers, confecționată din tombac, cu un diametru de 70 mm și o grosime de 5 mm.

Aversul medaliei. Câmpul central îl reprezintă figura suveranului României, Regele Ferdinand I, în profil spre dreapta, în ținută militară, cu gradul de mareșal și cu toate decorațiile pe partea stângă a pieptului. În partea stângă a profilului, cu majuscule, găsim înscrisul *Ferdinand I*, iar în partea dreaptă, tot cu majuscule, înscrisul *Întregitorul*.

În exergă, circular, în partea de sus, într-o casetă, cu majuscule, înscrisul *Asociația Națională Cultul Eroilor*. În exergă, circular, în partea de jos, cu majuscule, înscrisul *Trăiască România Mare* una și nedespărțită, cuvinte rostite de însuși suveranul României la semnarea Decretului de naștere a statului România Mare. La mijloc, dreapta și stânga, cele două înscrisuri sunt separate de câte o stea în cinci colțuri.

Reversul medaliei. Câmpul central este ocupat de conturul binecunoscut al României Mari în care sunt încadrate provinciile istorice românești: Banat, Crișana, Maramureș, Bucovina, Basarabia, Transilvania și regatul României. În exergă, circular, în partea de sus, înscrisul cu majuscule *90 de ani de la crearea statului național suveran, independent și indivizibil*. În partea de jos, circular în exergă, cu majuscule, înscrisul *1918-1 Decembrie 2008*. Urmează circular, către interior, un cerc de perle ce separă cele două înscrisuri.

În partea de sus a conturului României Mari, cu majuscule, înscrisul *Unirea Națiunea a făcut-o*. În partea de jos a conturului, circular, cu majuscule, dar pe

Medalie care cinstește 90 de ani de la crearea Statului național român

doă rânduri: *România. Împlinirea visului de aur*.

Această medalie este așezată într-o cutie de plastic, capitonată cu pluș grenă. Ea este însoțită de un certificat de autenticitate cu date tehnice și cele necesare.

Medalia a fost acordată, însoțită de o diplomă de onoare, unor personalități ale vieții culturale, într-un cadru festiv, oferit de adunarea solemnă dedicată marelui eveniment,

desfășurată la 25 noiembrie 2008 la Palatul Cercului Militar Național, sala "Ștefan cel Mare".

Medalia este considerată de specialiștii în domeniu ca o bijuterie a numismaticii românești și deja a intrat în patrimoniul cultural național, fiind unica medalie închinată împlinirii a 90 de ani de la Marea Unire.

**Comandor aviație (r)
Marius POPESCU CĂLĂRAȘI**

Maiorul dr. Florin Șperlea, colaborator apropiat al ANCE, primind, din partea dl. col. (rtr) Petre Stoica, medalie și diploma "90 de ani de la Marea Unire"

90 de ani de la Marea Unire

Calendarul anului Marii Uniri – 1918 -

10 februarie. România cere pace Puterilor Centrale.

3 martie. Încheierea păcii, la Brest-Litovsk, între Rusia Sovietică și Germania.

26 martie. Deschiderea, la Roma, a Congresului minorităților asupra de monarhia austro-ungară.

27 martie. Sfatul Țării de la Chișinău hotărăște Unirea Basarabiei cu România.

24 aprilie. Tratatul de pace dintre România și Puterile Centrale.

30 aprilie. Înființarea, la Paris, a Comitetului național al românilor din Transilvania și Bucovina”, sub președinția lui Traian Vuia.

24 august. Înființarea, la Paris, a Consiliului Național al Unității Românilor, recunoscut de Franța, Anglia, Italia, SUA.

14 octombrie. Constituirea Consiliului Național Român din Bucovina, sub conducerea lui Iancu Flondor.

18 octombrie. Constituirea, la Budapesta, a Consiliului Național Român.

29 octombrie. Semnarea, la Campiégne, a Armistițiului dintre Puterile Aliate și Germania.

5 noiembrie. Manifestul *Către popoarele lumii*, al Marelui Sfat Național din Transilvania, prin care Consiliul Național Român Central anunță hotărârea de Unire cu România.

27 noiembrie. Consiliul Național Român din Bucovina hotărăște Unirea Bucovinei cu România.

1 decembrie. Marea Adunare Națională de la Alba Iulia hotărăște Unirea Transilvaniei cu România.

Despre starea de spirit a românilor din Austro-Ungaria (1914 -1918)

Lupta românilor din Transilvania și Bucovina pentru drepturi și libertăți naționale a fost o constantă de veacuri. Dar, începutul secolului al XX-lea a însemnat pentru românii din Austro-Ungaria intensificarea acțiunilor antinaționale ale claselor politice conducătoare, cu precădere ale celei maghiare. Limitarea cerințelor de ordin național ale românilor, chiar eradicarea lor dacă s-ar fi putut, a fost una din preocupările permanente ale politicii imperiale dualiste. Sub presiunea guvernelor de la Budapesta, Curtea imperială de la Viena a trebuit să adopte măsuri după măsuri menite a limita cât mai mult posibil cadrul manifestărilor de ordin național ale românilor.

Măsurile coercitive adoptate de conducerea politică austro-ungară nu au dat niciodată rezultatele preconizate de aceasta. Dimpotrivă, într-un raport invers proporțional, ele au sporit și mai mult formele manifestărilor

de ordin național ale românilor. În loc de micșorare a cerințelor românilor, măsurile adoptate au determinat o escaladare a acestora.

În anii premergători primului război mondial, problema românească a inspirat din ce în ce mai multă îngrijorare cercurilor politice de la Budapesta și Viena. Ea a constituit obstacolul principal și permanent în calea atragerii depline a României într-o colaborare militară concretă cu Puterile Centrale¹. Rezistența politicului maghiar față de acordarea unor concesiuni de substanță, concrete, de ordin național românilor, s-a identificat – într-o măsură și mai intransigentă – cu hotărârea acestora de a nu face compromisuri din idealurile lor naționale: **libertate și unire**. În acest sens, Octavian Goga nota: „*Nemulțumirile românilor căpătaseră o expresie amenințătoare. Părea că în acești ani se anunță ceasul dezrobirii,*

iar ideea unirii tuturor românilor devenise o axiomă de psihologie populară. Pentru opinia publică întreagă și pentru întrunirile de țărani, orientarea politică se concentra într-o singură lozincă «Soarele nostru răsare la București»². În fața radicalizării mesajului politic revendicativ al elementului național român, autoritatea politică austro-ungară a identificat ca unic răspuns: adoptarea de noi măsuri restrictive și coercitive. Acestea s-au suprapus, din iulie 1914, efortului de război solicitat populației române de pe cuprinsul întregului imperiu. Efort ce a însemnat, pe lângă pauperizarea economică, un atentat la însăși existența neamului românesc.

În momentul mobilizării armatei austro-ungare se aflau sub arme peste 100.000 de români, la care s-au adăugat și circa 300.000 rezerviști concentrați. Toți au fost dirijați spre fronturile: de sud (Serbia și Italia) și nord (Rusia). Ordinele

adresate statelor majore ale acestor fronturi sunt elocvente prin conținutul lor: „Unitățile formate din români să fie folosite în linia întâi a frontului și în sectoarele cele mai periculoase”³. Trebuie reliefată și tendința manifestă a statelor majore austro-ungare de a forma din rămășițele unităților compuse din români și decimate în lupte altele noi, prin contopirea acestora sau completarea lor tot cu rezerviști români. Acestea, sub pretextul trimerii în țară pentru refacere, erau apoi schimbate de pe un front pe altul. Ca urmare a acestor practici, în intervalul iulie 1914-1916, peste 150.000 de români au fost sacrificați pentru interesele Imperiului Austro-Ungar. În baza acestor date, s-a acreditat ideea unui „genocid” programatic asupra românilor din provinciile imperiului dualist⁴.

Pentru a scăpa de teroarea (sub multiplele ei forme de manifestare) autorităților austro-ungare, părăsirea locurilor de obârșie a devenit – în această perioadă – un fenomen de masă în rândul ardelenilor și al bucovinenilor. De aceea, anul 1915 a însemnat anul cristalizării puternicului curent anti-austro-ungar și al identificării existenței acesteia ca unica piedică în calea înlăturării obiectivului fundamental al luptei naționale: unirea cu România. Din acest moment, dezmembrarea Austro-Ungariei a constituit obiectivul prioritar, de altfel comun cu al tuturor naționalităților lipsite de libertăți din compunerea acesteia, al luptei poporului român. Radicalizarea demersului politic antidualist al românilor din imperiu a determinat factorul politic conducător, mai ales ungar, să înăsprescă peste orice limită măsurile cu caracter antinaționa. Răspunsul românilor s-a concretizat în accentuarea rezistenței și în creșterea amploarei propagandei naționale în toate mediile sociale, dar mai ales în rândurile

soldaților mobilizați în armatele austro-ungare. În acest sens, la 15 martie 1915, din inițiativa unor fruntași politici ardeleni și bucovineni refugiați în România, s-au desfășurat la București lucrările „Congresului românilor de peste hotare aflători în țară”. O singură temă majoră s-a aflat în discuție: „căile de realizare nu numai a eliberării lor de sub jugul Habsburgilor, ci și unirea românilor într-un stat național unitar”. Cu acest prilej, Vasile Lucaciu, Simion Mândrescu și Emilian Slușanschi au lansat un înflăcărat apel: „Către românii de peste hotare aflători în țară”, în care, după condamnarea politicii de asuprire națională practică de autoritățile monarhiei dualiste, au conchis: „e bine să se audă și cuvântul nostru, al românilor de peste hotare aflători în țară, cuvânt ferit de orișice influențe potrivnice intereselor neamului”⁵. De la tribuna Congresului au mai luat cuvântul: Vasile Stoica, I. Ursu (Universitatea Iași), Emanoil Antonescu (Acțiunea Națională), Barbu Ștefănescu-Delavrancea (Liga pentru unitatea națională a tuturor românilor) și alți refugiați români sosiți

la București. Moțiunea finală, adoptată în unanimitate, a declarat ca: „monstruoase insinuările dușmanilor neamului nostru și ale uneltelor lor, cum că românii ardeleni ar fi multumiți cu stăpânirea austro-ungară și n-ar dori unirea cu România”. Ei și-au exprimat acordul cu acțiunile fruntașilor români de pretutindeni pentru grăbirea intrării României în luptă contra Austro-Ungariei și au lansat chemarea: „Roagă guvernul țării să grăbească liberarea fraților de sub stăpânirea austro-ungară, amenințați cu exterminarea de dușmani externi și interni”⁶. De asemenea, s-a militat pentru accentuarea propagandei anti-habsburgice și intensificarea activităților de slăbire a acesteia. Efectul propagandei s-a făcut simțit sub multiple forme: acte de sabotaj, subminarea efortului economic de război, dezertarea la inamic, trecerea munților în România etc.

Descompunerea armatei austro-ungare, reflectată printre altele și prin numărul imens de militari căzuți la adversar, a fost urmarea firească a subrezeniei lăuntrice a acestui imperiu. Subminat de contradicții interne

Poarta cetății Alba Iulia

sociale și naționale, statul dualist se apropia inevitabil de prăbușirea finală și de descompunere.

Războiul pornit de acesta, din dorința de salvare și întărire a structurii statale, nu a făcut decât să impună întregii populații grele sacrificii și privațiuni.

În scurt timp, acestea au devenit principalele cauze ale agravării bruște a stării materiale și spirituale a populației, deja precară din anii de dinainte de război. Încă din primele luni de război, mobilizarea generală a smuls din mijlocul familiilor milioane de fii și părinți. Locul acestora, odată cu trecerea anilor, a fost din ce în ce mai greu de suplinit în viața economică a monarhiei. Ca urmare, în loc să se diminueze, contradicțiile sociale și naționale din monarhia austro-ungară s-au accentuat cu fiecare an de război. Masivele concentrări de oameni pentru creșterea numerică a armatei, cu precădere țărani și rneseriași, au lovit greu economia monarhiei, în special agricultura. Enorma mărime a cifrei bugetare destinate cheltuielilor de război, legate de întreținerea uriașului potențial militar, a grăbit drumul spre falimentul financiar. Conflictul acumulat an de an și creșterea inflației au adăugat noi motive accentuării stării de nemulțumire generală a populației.

Anii 1914-1918 au însemnat pentru monarhia austro-ungară mobilizarea a peste 9 000 000 de soldați din toate naționalitățile înglobate în monarhie, reprezentând 17,2% din totalul populației. Aproximativ 4.500 000 de militari au fost destinați frontului.⁷ Ardealul (Transilvania) și Bucovina nu au fost scutite de acest tribut uman plătit armatei austro-ungare. Ca urmare, în același interval de timp, Ardealul a mobilizat și trimis armatei imperiale 929.500 soldați, reprezentând peste 10% din efectivul total mobilizat al armatei statului dualist. Din acest efectiv, 484 374 de soldați au provenit din

Carte poștală dedicată Marii Uniri, apărută în perioada interbelică

rândul populației de naționalitate română a provinciei, adică 52% din totalul soldaților mobilizați din provincie și 5,3% din cel întregii armate austro-ungare.

În același timp, populația ungară din Ardeal a mobilizat 257.110 soldați, reprezentând doar 26% din totalul ardelenilor mobilizați și 2,8% din cel al întregii armate imperiale. Germanii au contribuit la mobilizare cu 87 750 de soldați, reprezentând aproximativ 9% din efectivul mobilizat din Ardeal și 0,9% din cel al întregii armate dualiste. În fine, din rândul celorlalte minorități locuitoare ale provinciei au fost mobilizați 97.230 de soldați, reprezentând peste 10% din totalul mobilizaților ardeleni și 1% din cel al armatei austro-ungare.⁸

Din numărul total al românilor ardeleni mobilizați, au fost destinați armatei operative și trimiși pe front 449.796 soldați, însemnând 92,4% din totalul soldaților români mobilizați. Dintre românii ardeleni doar 7%, adică 34.578 soldați, au fost reținuți în spatele frontului, pentru diferite servicii auxiliare.⁹ Niciuna dintre

naționalitățile componente ale imperiului dualist nu a contribuit cu un procent atât de ridicat din totalul mobilizaților la efortul armatei operative. Aceste statistici demonstrează fără echivoc politica monarhiei dualiste de decimare a naționalității române și de micșorare a ponderii acesteia în masa generală a populației ardeleni.

Dacă la numărul românilor ardeleni mobilizați îl adăugăm și pe cel al bucovinenilor – pentru care datele statistice sunt extrem de contradictorii, ceea ce m-a determinat să nu le consemnez – ajungem la concluzia că peste o jumătate de milion de români au făcut parte din armata austro-ungară.¹⁰ Încadrarea acestora s-a făcut în unități cu majoritate română sau slavă. Dar, indiferent de această încadrare, ofițerii și subofițerii ce-i comandau – de regulă – au fost din rândul ungarilor sau al austriecilor, situație care a generat o permanentă umilire și jignire atât a românilor, cât și a slavilor, obligați fiind să suporte lezarea demnității lor umane și naționale. Renumiți pentru tratamentul

dur aplicat subordonaților de altă naționalitate erau ofițerii și subofițerii unguri recrutați dintre nemeșii mici și mijlocii. Ei au găsit o adevărată "plăcere" în umilirea și brutalizarea soldaților din rândul națiunilor subjugate, acte motivate de originea lor "aristocrată". Această practică a accelerat, din partea celor umiliți și brutalizați, activitatea de subminare a respectivului stat, a accentuat contradicțiile și racilele care măcinau însăși temelia monarhiei și coeziunea atât de necesară unei forțe militare. Ca urmare, soldații români și cei ai celorlalte naționalități asuprite au înțeles că războiul n-avea menirea de a le ameliora soarta, ci dimpotrivă, urma să întărească și să perpetueze pozițiile grofilor și baronilor. Pe lângă tratamentul inuman la care erau supuși, militarii au trebuit să mai suporte și lipsurile și privațiunile datorate proastei conduceri, corupției și slabei organizări a serviciilor logistice ale armatei austro-ungare.

La scăderea capacității operative de acțiune și a forței morale de rezistență a armatei a contribuit din plin politica de asuprire națională a conducerii politico-militare austro-ungare. Înfrângerile suferite pe diferite fronturi europene, soldate cu uriașe pierderi umane și

materiale, au grăbit procesul de descompunere a armatei și statului dualist.

În tot acest timp, românii din monarhie, cu precădere cei din Ardeal, au plătit un greu tribut de sânge pe câmpurile de luptă europene. Din totalul mobilizaților, 41.739 au murit pe câmpul de luptă, 11.275 au murit în urma rănilor și bolilor căpătate în lupte, iar 25.405 au rămas invalizi.¹² Acestor pierderi irecuperabile de vieți omenești li s-au adăugat suferințele provocate de prelungirea războiului: foametea cauzată de proasta aprovizionare cu alimente, arșița, frigul, tifosul, dizenteria... Dar, nemulțumirile erau amplificate și de soarta grea a celor de acasă, nevoiți să suporte abuzurile autorităților locale. Acumularea progresivă a nemulțumirilor a indus în rândul militarilor dorința de a elimina cauzele generatoare ale acestora. De aici și până la refuzul de a lupta pentru statul care-i persecuta, indiferent de forma de manifestare a acesteia, nu a fost nevoie de un timp îndelungat.

Una dintre formele de manifestare a rezistenței celor rămași acasă a fost „sustragerea de la încorporări și de la rechiziții pentru reducerea suportului uman și material” al efortului de război austro-ungar. Pentru cei aflați pe front, această rezistență s-a

manifestat prin dezertarea „în spatele frontului sau prin treceri individuale ori cu unități întregi la inamic.”¹³ În ceea ce privește trecerile la inamic ale militarilor ardeleni și bucovineni – dar și ale celor de altă naționalitate – din armata austro-ungară, ele trebuie considerate ca un refuz al luptei pentru statul opresor. Situație în care cuvântul "dezertare" primește o conotație aparte, derivată din curajul, noblețea și importanța acestei opțiuni voluntare. Pentru că, deși erau conștienți de toate urmările acțiunii lor, de riscul la care se supuneau, atât ei, cât și membrii familiilor lor, aceștia nu au ezitat în acțiunea lor.

În rândul prizonierilor români proveniți din armata austro-ungară și internați în lagărele din Rusia și-a făcut loc, tot mai pregnant, ideea necesității organizării lor în unități de voluntari. Exemplul cehilor și slovacilor, care începuseră o asemenea organizare, câștiga din ce în ce mai mulți adepți și în rândul românilor internați ca prizonieri de război în Rusia.¹⁴

Confirmarea internațională a obiectivelor luptei popoarelor subjugate din Austro-Ungaria pentru obținerea libertăților naționale și constituirea în entități statale proprii a devenit realitate cu ocazia lucrărilor Conferinței Naționalităților, 28-29 iunie 1916, de la Lousanne. Reprezentanții românilor din teritoriile incluse Austro-Ungariei, alăturându-și glasul revendicărilor celorlalte naționalități oprimate, au făcut cunoscut întregii lumi scopul final al luptei lor politice: "unirea Transilvaniei cu România". Revendicările lor, similare în multe privințe cu ale celorlalte naționalități din cuprinsul imperiului, și-au găsit recunoașterea internațională în hotărârea finală a Conferinței: "naționalitățile ce se întemeiază pe comunitatea de origine de limbă, de tradiție sau care sunt rezultatul asocierii liber

MEMENTO

La Monumentul din Dealul Țugulea

1 Decembrie 2008. Elevi, împreună cu profesorul de istorie Constantin Cerchez și prof. univ. dr. Aurel Pentelescu, la Monumentul din Dealul Țugulea (București, sector 6), ridicat în memoria eroilor căzuți în Războiul pentru Întregirea Neamului.

MEMENTO

1 decembrie 2008.
Profesorul univ. dr.
Aurel Pentelescu
vorbindu-le elevilor de
la o școală generală
din București (clasa
prof. C. Cerchez)
despre semnificația
Zilei Naționale la
români.

consimțite a unor grupuri etnice au dreptul de a dispune libere de ele însele".¹⁵ Calea spre realizarea dezideratelor naționale era deschisă. În același timp, de pe fronturile europene, urmare a înfrângerilor suferite de armatele austro-ungare, a sosit un ajutor de neprețuit pentru luptătorii pentru drepturi și libertate națională.

Pentru România, neutralitatea "a fost o atitudine izvorâtă din grija pentru obținerea garanțiilor necesare menținerii și dezvoltării statului român, a unui stat mic situat între două mari imperii care făceau parte din taberele dușmane".¹⁶ România a reușit să se mențină în neutralitate în perioada anilor 1914-1916, rezistând tuturor presiunilor – chiar a unor amenințări directe – exercitate permanent de cele două blocuri antagoniste. De aceea, în această perioadă,

acțiunile cu caracter național au vizat explicit necesitatea prioritară a luptei pentru dezmembrarea monarhiei dualiste. Realizarea acestui obiectiv s-a transformat într-o adevărată psihoză în Transilvania și România.¹⁷ Starea de emulație patriotică nu putea rămâne fără efecte în plan politic și militar. Ca urmare, la 4/17 august 1916, România a încheiat un "Tratat de alianță" cu Rusia, Franța, Anglia și Italia, completat prin semnarea unei "Convenții militare" cu Rusia. Despre necesitatea și oportunitatea momentului decizional ales, Take Ionescu declara: "*dacă nu ne ducem acum să-i scăpăm, Carpații vor rămâne hotar pentru vecie și românismul va fi pierdut*".¹⁸

Urmarea firească a semnării acestor documente diplomatice a fost intrarea armatei române în acțiune. Drept care: „intrarea României în război a marcat

trecerea luptei nentru realizarea dezideratului nostru național într-o fază hotărâtoare".¹⁹ Odată cu declanșarea operațiunilor militare ale armatei române în Transilvania, Comandamentul acesteia a lansat "Proclamația către frații români din armata austro-ungară", prin care li se aducea la cunoștință scopul intrării României în luptă: "*Visul de sute de ani se împlinește, persecuția s-a terminat. Împreună cu românii din Bucovina veți fi o țară. De astăzi locul vostru nu este în armata austro-ungară, părăsiți rândurile sale, veniți sub steagul român, fără rezerve, să luptați împreună pentru fericirea noastră și a voastră. Veniți să înfăptuim România Mare*".²⁰ Chemarea nu a rămas fără răspuns. Dezertările individuale sau în masă ale românilor din armatele austro-ungare s-au înmulțit. Chiar dacă nu au avut posibilitatea trecerii directe de partea armatei române, ei au dezertat la "adversarul" din fața frontului lor, în realitate aliatul României.²¹ Acolo unde au fost internați ca prizonieri de război, pe teritorii ale unor state amice României, au avut soarta rezervată acestei categorii.

După intrarea României în război, aceștia au început o campanie viguroasă pentru recunoașterea dreptului de organizare în unități naționale de voluntari și participarea la luptă împotriva armatelor Puterilor Centrale.

Dr. Cornel ȚUCĂ

NOTE

1 Vasile Curticăpeanu, *Octavian Goga și statul român unitar*, în "Studii. Revista de istorie", 1969, nr. 5, p. 935
2 *Ibidem*, p. 936
3 Mihai Racovițan, *1914-1918. Austro-Ungaria folosește pe românii transilvăneni drept carne de tun*, în "Revista de Istorie Militară", 1992, nr. 4, p. 47
4 *Ibidem*, p. 48
5 *** *Unirea Transilvaniei cu România. 1 Decembrie 1918*, Editura Politică, București, 1970, p. 465-466
6 *Ibidem*, p. 471
7 *Ibidem*
8 Păcățianu Teodor, *Jertfele românilor din*

Ardeal, Banat, Crișana, Sătmăr și Maramureș aduse în războiul mondial din 1914-1918, Sibiu, 1923, p. 20-21
9 *Ibidem*
10 Botezan Liviu, *Contribuții la problema recrutării de voluntari dintre românii transilvăneni ajunși prizonieri în Rusia în primul război mondial*, în "Acta Musei Napocensis", XX, 1983, p. 273
11 *Ibidem*
12 Păcățianu Teodor, *op. cit.*, p. 20
13 Botezan Liviu, *op. cit.*, p. 272-274
14 Alexandru Baboș, *Voluntarii ardeleni și bucovineni în campania armatei române din anul 1917*, în: "1917 pe Frontul de Est", Editura "D.M. Press", Focșani, 1997, p. 119
15 Ștefan Pascu, *Marea Adunare Generală*

de la Alba Iulia. Cluj, 1968, p. 263
16 Ion Agrigoroaiei, *Glorioasele victorii din vara anului 1917 și dejucarea planurilor de împărțire a României*, în "Revista Arhivelor", 1978, nr. 1, p. 50
17 Ștefan Pascu, *op. cit.*, p. 263
18 I. Rus-Abrudeanu, *Păcatele Ardealului față de sufletul Vechiului Regat. Fapte, documente și facsimile*, București, 1930, p. 138
19 Ion Agrigoroaiei, *op. cit.*, p. 50
20 *** 1918 la români, vol. II, București, 1983, p. 842
21 Rus Traian, *Contribuții privind lupta românilor transilvăneni și bucovineni aflați în Rusia și S.U.A. pentru unitate națională*, în "Revista Arhivelor", 1988, 4, p. 368.

În anii de început ai războiului, 1914-1916, România a adoptat o politică de neutralitate activă, pregătită parțial să intervină într-un moment favorabil. Intrarea în război alături de Antantă a fost determinată de promisiunile aliaților de a recunoaște drepturile istorice ale României asupra teritoriilor aflate sub dominația străină, respectiv Transilvania și Bucovina. În asemenea condiții, Iașul s-a impus între centrele cele mai active din țară, care s-au pronunțat pentru intrarea în război alături de Antantă.

Iașii și Marea Unire

Hora Unirii în Iași, 9 iunie 1917

O activitate susținută pentru realizarea idealului național a desfășurat Liga Culturală. La 8/21 septembrie 1914, în sala "Pastia", "ticsită de lume", a avut loc adunarea secției Ligii Culturale. Cu acel prilej a fost adresată o telegramă Regelui, prin care se comunica dorința ieșenilor de a-și face datoria în realizarea aspirațiilor naționale, "prin unirea noastră cu frații din Austro-Ungaria". Telegrama era semnată de un grup de profesori universitari, între care A.D. Xenopol, Ion Crăciunescu, A.C. Cuza. S-a adoptat și o moțiune care chema guvernul "să înceapă o imediată acțiune

hotărâtă pentru a se asigura țării și neamului, în acest unic moment al lumii, în această oră supremă a dreptății Dumnezeiești, întemeierea acelei României mari pe care au visat-o strămoșii, pe care o așteaptă urmașii noștri." A urmat o amplă manifestare la statuia lui Al.I. Cuza din Piața Unirii.

În același spirit entuziast și de speranță în realizarea deplinei unități naționale a avut loc, în 14 decembrie 1914, "una dintre cele mai mari întruniri" din țară, organizată de Liga Culturală. Presa aprecia că a fost o manifestație "din cele mai înălțătoare, care nu se va uita

atât de ușor și la care a participat Iașul întreg".

În toamna anului 1915 au venit la Iași liderii Federației Unioniste, între care Take Ionescu, Vasile Lucaciu, Barbu Delavrancea, Octavian Goga, Constantin Mille, Petre P. Neculescu, pentru a organiza o manifestare politică națională privitoare la viitorul României.

Un entuziasm aparte anima toată populația Iașului – scriau ziarele – în așteptarea noului miting național preconizat. După întrunire, presa consemna despre dimensiunile neobișnuite ale acestei acțiuni, arătând că "s-a desfășurat la Iași una dintre manifestările marcante ale Federației Unioniste, și care datorită caracterului ei larg reprezentativ și al ecoului stârnit, avea să fie considerată o veritabilă Mare Adunare Națională, ce s-a pronunțat "pentru unirea tuturor românilor, iar faptul convocării ei la Iași făcea să-i sporească și mai mult semnificația". După această Adunare a rămas afirmația că "Din Iași pleacă sunetul Marii Uniri". Elogiind momentul, presa făcea referiri la entuziasmul ieșenilor, la orașul care "poseda cea mai desăvârșită maturitate politică și, ca în atâtea alte rânduri, el [Iașul] stă în fruntea marilor mișcări naționale care au menirea să conducă la încheierea acelei României Mari, visată și căutată întotdeauna de bunii români". Confirmând profetic asemenea afirmații, Nicolae Iorga va întări ideea, la puțin timp după aceea (decembrie 1916), susținând că „Iașul este orașul hărăzit de Dumnezeu să fie locul unde se va făuri România de mâine, România cea mare, adevărata Românie, cea care va cuprinde în hotarele ei naturale pe toți ce grăiesc dulce limbă românească.”

Iașul s-a aflat în deplin acord cu voința întregii națiuni în momentul intrării României în război, 15/28 august 1916. Chiar în 15 august 1916, între orele

20 și 24, la Iași s-a desfășurat o întrunire apreciată drept "cea mai grandioasă manifestație ce s-a văzut vreodată în orașul nostru", cum scriau ziarele. Ieșenii, în număr foarte mare, s-au adunat în Piața Unirii, în jurul statuii lui Cuza, aclamând armata română și pe cei câțiva ofițeri ai puterilor aliaste prezenți la Iași. Demonstrația a continuat la statuile lui Ștefan cel Mare și la bustul lui Grigore Ghica Vodă, încheindu-se, tot în Piața Unirii, cu tradiționala Horă a Unirii. Tot timpul ieșenii au strigat "Trăiască România Mare!" și "Trăiască armata română!"

Intrarea României în război în august 1916 alături de Antanta, împotriva Puterilor Centrale, pentru eliberarea Transilvaniei și Bucovinei, a corespuns năzuințelor întregului popor. După o seamă de succese militare, în urma cărora a fost eliberată o parte din Transilvania (trupele române au ajuns până la Brașov), înaintarea armatei a fost oprită de forțe mult superioare ale inamicului, aceasta fiind nevoită ca, prin lupte grele, să se retragă treptat, pierzând teritoriile eliberate, și apoi alte teritorii: Oltenia, Muntenia, Dobrogea, sudul Moldovei.

Ca urmare a evoluției evenimentelor militare, temporar defavorabile românilor, capitala țării a fost mutată la Iași; autoritățile centrale, instituțiile, întreprinderile, armata, precum și o numeroasă populație s-au refugiat din teritoriul ocupat de inamic, stabilindu-se în Moldova. La sfârșitul anului 1916, două treimi din teritoriul țării noastre intrase sub ocupația austro-germană. Redus considerabil la teritoriul Moldovei (și nici acela în totalitatea lui), statul român s-a pregătit pentru marea rezistență (C. Kirițescu). Între anii 1916-1918, Iașul a fost "Capitala de război a României".

Nepregătit pentru astfel de evenimente neprevăzute, Iașul a fost nevoit să facă față unui

adevărat exod de refugiați: o populație de patru ori mai numeroasă decât localnicii. Statisticile arată că, la începutul războiului, Iașul avea 75.000 de locuitori, în scurtă vreme ajungând la peste 300.000. Stabilirea unui număr așa de mare de refugiați în urbea Iașului a constituit pentru autoritățile locale o problemă de mare dificultate. Mărturiile vremii descriu că "s-a petrecut atunci o avalanșă de refugiați care, de-a valma cu autoritățile, căutau adăpost și hrană. Totuși, cu eforturi considerabile, administrația ieșeană a reușit să onoreze satisfăcător cerințele impuse de acele împrejurări".

Eforturi remarcabile s-au făcut pentru organizarea "Carității publice și îngrijirea bolnavilor și a răniților în spitale", pentru luarea în grijă a copiilor lipsiți de tată (fiii celor plecați pe front) ori bolnavi, a bătrânilor și a celor neputincioși.

La îndemnul lansat prin presă, biserică etc., "*lumea ieșeană a primit cu înțelegerere apelurile Crucii Roșii, dăruind cu cea mai lăudabilă însuflețire atât ajutoare în bani, cât și daruri*

în natură (alimente, obiecte de gospodărie, haine etc.)".

Se cuvine menționat eroismul corpului medical ieșean, căruia i s-au alăturat medicii refugiați, precum și medicii francezi veniți la Iași. Corpul sanitar a fost numit pe merit "viteaza armată internă". Mulți medici și asistente/asistenți au căzut la datorie, răpuși de boli epidemice. "În marea carte de aur a jertfelor eroice care au pregătit înălțarea neamului românesc – scrie C. Kirițescu în a sa carte despre Primul Război Mondial – se cuvine să fie cinstită și pagina de contribuție adusă de corpul medical al țării".

La Iași au funcționat mai multe societăți de binefacere create în scopul ajutorării năpăstuiților de război: Societatea Femeilor Ortodoxe, condusă de principesa Olga Sturdza; Comitetul pentru protecția orfanilor de război: Orfelinatul "Regina Maria".

Iașul a fost cea dintâi capitală a tuturor românilor prin aceea că, încă din iarna anului 1916/1917, a devenit locul-simbol al rezistenței naționale. Presa vremii arăta că "orașul amintirilor glorioase... a devenit capitala întregului neam

Jurământul voluntarilor ardeleni pentru a lupta alături de armata română Iași, iunie 1917.

Generalul Constantin Prezan urează bun venit ofițerilor voluntari ardeleni

românesc”. Prezentându-se ca o cetate deschisă, o cetate de suflet și alinare a marilor suferințe, Iașul alimenta speranța în adevărul istoric și încredere în biruința dreptului asupra forței.

În asemenea condiții, aici s-au desfășurat activități național-patriotice, mobilizatoare, degajându-se credința în victoria finală și realizarea în cele din urmă a întregirii naționale a statului român. Într-un fulminant discurs ținut la Parlament (decembrie 1916), în sala Teatrului Național din Iași, Nicolae Iorga anunța “hotărârea națiunii române de a nu ceda, de a lupta până la capăt”. *“Iașul – arăta marele istoric – e azi nu un oraș, ci un simbol de rezistență națională, de afirmare nezgduită a unei datorii pe care n-o părăsim, fiindcă nu voim a o părăsi. Steagul României ce sângerează din rănilor ei eroice a fost adus aici, și spre el se ridică ostașii care fac supreme eforturi. Sub acest aspect, și nu sub acela*

al unui banal loc de refugiu, voim să vedem Iașul”.

Încrezător în victoria finală a armatei, care reprezenta un popor întreg, Iorga încheia profetic celebrul său discurs în aclamațiile asistenței, amintind cuvintele rostite de Petru Rareș, cărora le dădea un sens adecvat noului moment istoric: *“Vom fi iarăși ce am fost, și mai mult decât atât!”*

Cu prilejul aniversării Unirii Principatelor, 24 ianuarie 1917, chiar în condiții extrem de grele, se aprecia că “în curând orașul Iași va fi martorul realizării idealului național”. Noi, generația de astăzi, scria *Opinia*, nu încetăm a crede că *“ne va fi dat să vedem... și realizarea acestui nou vis... Cum la 24 Ianuarie 1859 am jucat Hora Unirii Principatelor, așa ne va fi dat în curând să jucăm Hora Unirii Românilor de dincoace și de dincolo de Carpați”.*

Tot în ianuarie 1917 s-a înființat Comitetul Național al Românilor emigrați din Austro-Ungaria – refugiați transilvăneni

și bucovineni stabiliți în Moldova, între care numeroase personalități: Liviu Lucaciu, Octavian Goga, Vasile Lucaciu, Ion Nistor, Sever Bocu. La întrunirea din sala “Spiridoniei”, ardelenii și bucovinenii au declarat război monarhiei austro-ungare, pentru eliberarea Ardealului și nordului Moldovei, și unirea lor cu România.

10 mai 1917 a fost una din zilele cele mai înălțătoare trăite de capitala pribegiei și a durerilor. A fost pentru marea masă a poporului și pentru toată lumea, care nu avusese de unde să cunoască munca tăcută de luni de zile, revelația redresării armatei române – scria C. Kirițescu. Ce deosebită a fost trecerea în revistă a trupelor de pe platoul Copoului față de spectacolul obișnuit al acestei serbări, din anii păcii, de dinainte de război! Nu mai era o armată de paradă, care să defileze în fața unor tribune împodobite cu flori și steaguri, ci, de data aceasta, era o cu totul

altă armată. Timp de trei ore au defilat în pas bărbătesc "trupele" unei "noi" divizii, formată din "vechii luptători cu sufletul oțelit în bătăliile de până atunci", purtând cu mândrie drapelele "zdrențuite în lupte, amestecați cu tineri nerăbdători de a intra în luptă, instruiți în taberele din jurul Iașului".

Era armata nouă – aprecia un gazetar –, care purta cu ea cinstea, soarta și nădejdea țării... Atmosfera era copleșitoare, lumea privea, admira și plângea. "Sunt lacrimi de bucurie – scria istoricul C. Kirițescu –, lacrimi fecunde care prind laolaltă, într-o comunitate de simțăminte, pe români și pe francezi [Misiunea franceză aflată la Iași]". Regele Ferdinand I a decorat steagurile Regimentelor 4 și 9 vânători, refăcute după decimările de pe front și pe bravii lor comandanți.

Pentru a sugera cât mai fidel atmosfera cu adevărat înălțătoare – de la acea paradă –, îmi fac o datorie de profesie în a reda cele consemnate de C. Kirițescu: "Pe câmpul imens se ridică accentele mărețe ale imnului **La arme**, ieșit din șapte mii de piepturi de soldați și din instrumentele de metal a patru muzici militare".

În vara anului 1917 au sosit la Iași voluntarii transilvăneni și bucovineni, foști prizonieri ai armatei țariste de pe frontul austro-ungar, și care au cerut să li se faciliteze venirea în patrie pentru a lupta în armata română împotriva invadatorului austro-

german. Voluntarii ardeleni au depus jurământul față de patrie la începutul lunii iunie, plecând apoi în focul aprigelor lupte de la Mărășești, Mărăști și Oituz. "Un adevărat triumf – consemna I.G. Duca –, tot orașul e pe străzi, aclamând pe frații ardeleni și bucovineni, punctul culminant fiind momentul din Piața Unirii. Aici, în zilele de lupte și de durere se serba prima manifestare a întregirii neamului nostru." "Bine ați venit – le ura Ion C. Brătianu –, bine ați venit în acest colț al României, care de azi înainte, într-o întindere mică, are un cuprins mare, căci prin înfățișarea voastră România Mare este astăzi la Iași".

Constantin Argetoianu a făcut o remarcă deosebită cu privire la populația Iașului: "Am asistat la intrarea trupelor noastre în București, după victoria din 1918, și a fost și asta ceva, dar, afirm aici că voluntarii ardeleni au fost primiți în Iași cu mai multă căldură, cu mai multă dragoste, cu mai mult entuziasm decât soldații români în capitala țării [București] curățită de cotropitori. La București fericirea a fost mare, iar la Iași, ardelenii au simbolizat pentru noi nădejdea și aspirațiunile unui neam... Avântul cu care au fost primiți ardelenii în Iași a fost imens. În Piața Unirii, după depunerea jurământului, ardelenii amestecați cu ai noștri au cântat **Deșteaptă-**

te române și imnul național Trăiască Regele; lumea aclama și plângea". A fost, așa cum aprecia C. Kirițescu "cea dintâi manifestare a întregirii complete a neamului, temelia României Mari".

În condițiile prăbușirii Imperiului țarist, în cursul anului 1917, teritoriul românesc dintre Prut și Nistru (anexat cu forța de Rusia în 1812) revenea la România. La 27 martie 1918, Sfatul Țării, organism reprezentativ întrunit la Chișinău, a hotărât irevocabil unirea Basarabiei cu România, "în puterea dreptului istoric și a dreptului de neam". Entuziasmul a fost nemărginit la Iași, pentru că aici a fost primită delegația parlamentară de la Chișinău. "O serbare unionistă a avut loc la Iași în ziua de 30 martie 1918 – consemnau ziarele –; orașul a îmbrăcat haine de sărbătoare și mii de cetățeni au demonstrat pe străzi, manifestându-și prima mare bucurie, după ani de restriște și dezastru provocat de război". Constantin Kirițescu remarca atunci că "Iașul, cufundat în tristețe... își uita pentru o clipă durerea și îmbrăca haine de sărbătoare. Era un prim fapt concret al viitoarelor biruințe..."

Spitalul "General Berthelot" din Piața Teatrului Național din Iași

Urmând exemplul Basarabiei, Bucovina (ruptă și ea din trupul Moldovei în anul 1775 de către Imperiul Austriac) s-a pronunțat pentru Unirea cu România. Imediat după adoptarea istoriceii decizii, în Congresul Național de la Cernăuți (15 noiembrie 1918), o delegație a congresiștilor a venit la Iași pentru a aduce oficial la cunoștința autorităților, tuturor factorilor politici ai României, rezultatul adunării plebiscitare de la Cernăuți, capitala Bucovinei.

Încununarea procesului desăvârșirii statului național unitar român a avut loc la Alba-Iulia, la 1 Decembrie 1918, în cadrul Adunării Naționale, formată din 1 228 de delegați de pe întinsul Transilvaniei, și susținută de peste 100 000 de români veniți din cele mai îndepărtate colțuri ale acestui pământ străbun românesc. Adunarea Națională de la Alba-Iulia a hotărât, în unanimitate și într-un entuziasm impresionant, Unirea Transilvaniei cu România, fapt ce a constituit o strălucită încununare a unei lupte eroice a poporului român, care veacuri de-a rândul nu s-a abătut de la ideea de unitate, plătind aceasta cu jertfe și suferințe

grele.

Evenimentul a fost sărbătorit în ziua de 9 decembrie 1918 cu o nețărmurită bucurie. În Sala Teatrului Național a avut loc o mare adunare festivă, la care au vorbit reprezentanți ai provinciilor unite cu România. Cu acest fericit prilej, Nicolae Iorga a ținut discursul "Ideea Daciei Românești", idee care, susținea el, stă la baza operei politice împlinite în acel an istoric, 1918.

Începând cu anul 1990, data de 1 Decembrie a fost proclamată Zi națională a României, cu care prilej sunt organizate manifestări omagiale de rang național doar la București și Alba-Iulia, iar Iașului (care merită cu prisosință o asemenea cinste) i s-au rezervat manifestări de rang județean/local.

Iașului i-au fost adresate pe merit mișcătoare cuvinte și aprecieri de recunoștință, atunci ca și după aceea. Iată ce scria unul dintre miile de refugiați stabiliți aici: "Să nu uite nimeni că Iașul a fost pentru noi insula de scăpare a naufragiatului, că a fost un bunic bun și milos, care a rupt din pâinea de la gura copiilor spre a o împărți cu noi".

Ziarul *Neamul Românesc* adresa acestui oraș cuvinte de

gratitudine pe care le reproducem aici: "Ți-ai deschis larg porțile și ne-ai primit pe toți cu drag... Sărac cum ești și primitor, ne-ai dat tot ce ai avut. Ți mulțumim, bătrână cetate, pentru toate darurile tale!"

În noiembrie 1919, în drumul lor spre capitala României întregite, București, reprezentanții în Parlament ai Bucovinei și Basarabiei au dorit să se oprească mai întâi la Iași, pentru a prezenta omagiul lor sincer acestui oraș-erou și a face un pelerinaj la monumentele ce simbolizau lupta pentru unitate și demnitate românească, eroismul poporului român.

După încoronarea de la Alba-Iulia, în octombrie 1922, regele Ferdinand I și Regina Maria au făcut o primă vizită în țară, la Iași, consfințind prin aceasta legătura simbolică dintre cele două orașe istorice: Iașul – din care a pornit actul Unirii celei Mari – și Alba Iulia – locul unde a fost validată încheierea aceluia mare act. Vizita a constituit și un omagiu adus de familia regală Iașului pentru sacrificiile și meritele sale în timpul războiului și dintotdeauna.

Raportul Batalionului de gardă în curtea Rezidenței Regale din str. Lăpușneanu (1917)

„România”, primul cotidian militar, apărut în 1917, la Iași, a mobilizat în paginile sale valoroși scriitori și publiciști. În rândul din față, în mijloc, căpitanul Mihail Sadoveanu are în dreapta sa pe George Ranetti și Petre Locusteanu, iar în stânga pe căpitanul Constantin Petrescu, Octavian Goga și G. Gongopol. În rândul doi: Stoicilă, Aurel Marcu, Corneliu Moldovan, Ion Minulescu, Mircea Rădulescu, N. N. Beldiman, Eugen Herescu și C. Bucșan.

În luna mai 1921 a sosit la Iași o delegație condusă de generalul Bodoglio - șeful Statului major al armatei italiene cu misiunea nobilă de a decora orașul Iași din partea regelui Victor Emanuel III. Într-un cadru solemn, cu participarea a numeroase personalități locale și centrale, de la București, primarului orașului Iași, M. Negruzzi, i-a fost înmănată distincția militară *Crucea de război*. Presa a consemnat pe larg despre solemnitatea decorării ce a avut loc în Piața Unirii, „înțesată de lume”. Orașul era pavoazat ca pentru o mare sărbătoare, cu drapelele de stat ale Italiei și României. A avut loc o paradă militară, care i-a însuflețit și mai mult pe cei prezenți.

În anul următor, 1922, luna octombrie, Franța a fost țara care a transmis recunoștință Iașului și oamenilor săi, prin decorarea cu distincția *Crucea de Război*. Cel care a înmănat prețioasa distincție a fost marele prieten al Iașului, din vremea războiului, generalul

Berthelot (reprezentantul Franței în capitala României de atunci - Iași), trimisul Guvernului francez cu această ocazie. *„Solemnitate impresionantă - consemnau ziarele - la care a participat tot Iașul”*. Generalul Berthelot a subliniat în cuvinte elogioase că *„Viața rezervă compensații miraculoase popoarelor și oamenilor care știu să le merite”*. *„...Iașul, pentru mine, pentru Franța - arăta înaltul oaspete - este simbolul însuși al României, vatra unde flacăra română, cu tot vântul și furtuna, a continuat să ardă și să reîncălzească inimile”*.

Răspunsurile autorităților ieșene au fost pe măsura momentului, de mulțumire și recunoștință, adresate guvernului

și poporului francez.

În noiembrie 1933, Iașul a fost decorat și de statul român, Regele Carol al II-lea conferindu-i medalia *Virtutea Militară de Război*, clasa I. Decretul ce însoțea distincția conținea următoarea apreciere: *„Dorind să răsplătim meritele orașului Iași, simbolul marilor mișcări naționale, care în anii de restriște, 1916-1918, a fost purtătorul făcliei virtuților strămoșești de la care s-au împrăștiat lumina și încrederea în inimile românești de pretutindeni. Noi îi conferim medalia Virtutea Militară de Război clasa I”*.

**Colonel (r) ing.
Ioan TIMOFTE**

Bibliografie

Academia Română, *Iașul Românilor de la Independență la Marea Unire (1878-1918)*, vol. VII, tom 2, Editura Enciclopedică, București, 2003.

Agrigoroaiei, Ion, *Opinie publică și stare de spirit în vremea Războiului de Întregire și a Marii Uniri*. Editura Fundației AXIS, Iași, 2004.

Cloșcă, Constantin, *Iașul. O mare istorie a poporului român (Lucian Blaga)*, Editura STEF, Iași, 2008.

Ivănescu, Dumitru, *Unirea în documente ieșene*, Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie "A.D. Xenopol", XXV, 1988, Iași.

Armata în apărarea UNIRII

Armata română a sprijinit ferm acțiunile politico-diplomatice și militare ale guvernului României, din perioada 1914-1916, pentru desăvârșirea procesului de făurire a statului național unitar român. În acești ani s-a intensificat instruirea tinerilor recruți și a rezerviștilor, prin exerciții, aplicații și manevre pe terenurile de instrucție din unități și în zonele viitoarelor acțiuni de luptă probabile. În cei doi ani de neutralitate, 1914-1916, guvernul României și-a intensificat activitatea politică și diplomatică, studiind posibilitățile pentru intrarea în război alături de alianța care-i garanta eliberarea românilor aflați sub stăpâniri străine: Tripla Alianță, formată din Germania și Austro-Ungaria, și Tripla Înțelegerere (Antanta), formată din Anglia, Franța și Rusia.

La 4/17 august 1916, guvernul a semnat *Tratatul de alianță și Convenția militară dintre*

România și Antantă, încununând efortul stăruitor de apărare a independenței de stat și de pregătire a cadrului diplomatic propice eliberării naționale și întregirii statale.

În baza înțelegerilor cu Rusia, reprezentantul Antantei, Consiliul de Coroană al României a hotărât declararea stării de război cu Austro-Ungaria la 14/27 august 1916. Ostașii, care așteptau momentul intrării în luptă, au vibrat la unison cu întregul popor. Locotenentul Dumitru Zotta, din Regimentul Infanterie Suceava-Fălticeni, nota: *„Doi ani de așteptare ne încercaseră greu răbdarea. Ziua mult dorită se întrezărea că vine (...). Spre Ardeal. Vestea că plecăm la frontieră se răspândi ca fulgerul în tot satul. La ora unu munții răsunau de ecoul puternic al corniștilor. (...) Toată lumea era în adevărată sărbătoare”* (Maior D. Zotta, *Clipe din învălmășagul*

luptelor pentru întregirea neamului, Chișinău, 1927, pp. 5-6).

În noaptea de 14-15/27-28 august 1916, armata română a declanșat campania de eliberare a Transilvaniei și Bucovinei. După 300 de ani de la actul întregitor al lui Mihai Viteazul, ostașii țării înaintau pe străvechiul pământ strămoșesc de la nord și vest de Carpați, vestind că sosise ceasul mult așteptat al împlinirii celor mai înalte aspirații de unitate și eliberare ale națiunii române.

Trei armate române – 1, 2 și de Nord – s-au angajat în operațiunea strategică eliberatoare, pe întregul front, de-a lungul Carpaților Orientali și Meridionali. Ofensiva a început prin „deschiderea” trecătorilor de către trupele din acoperire, care au trecut la acțiune chiar în seara zilei de 14/27 august, la ora 21:00, cu misiunea de-a ocupa pozițiile inamice situate la circa 15 km dincolo de frontieră. În ansamblul ofensivei generale, fiecare armată a executat o operație ofensivă de sine stătătoare. Trupele române erau animate de credința legitimă în justetea cauzei pe care o serveau. Înalțul Ordin de Zi din 15/28 august 1916 preciza: *Frații noștri vă așteaptă cu nerăbdare și cu inima plină de nădejde. Umbrele marilor voievozi Mihai Viteazul și Ștefan cel Mare, ale căror rămășițe zac în pământurile ce veți dezrobi, vă îndeamnă la biruință, ca vrednici urmași ai ostașilor care au învins la Vaslui, la Călugăreni și la Plevna. Veți lupta alături de marile națiuni cu care ne-am unit. O luptă aprigă vă așteaptă. Cu bărbăție să-i îndurăm greutățile și izbânda va fi a noastră. Arătați-vă demni de gloria străbună. De-a lungul veacurilor un neam întreg vă va binecuvânta și vă va slăvi”*. (Monitorul Oficial, nr. 108, din 15/28 august 1916, pag. 5417-5418).

Desprinzându-se din istorie „pentru a mai săvârși încă o dată

Petre Otu, *Mareșalul Constantin Prezan. Vocația datoriei*, Editura militară, 2009

Șef al Marelui Cartier General român între 1916 și 1919, Prezan a fost cel mai înalt lider militar al armatei române pe timpul Războiului de Întregire Națională. Cu toate acestea, personalitatea sa a rămas prea puțin cunoscută publicului larg și chiar specialiștilor, numele său fiind evocat mai ales din perspectiva “duelului” său cu mult mai celebrul Alexandru Averescu sau prin asociere cu faimosul său subordonat din această perioadă, maiorul Ion Antonescu.

Petre Otu realizează o analiză minuțioasă și pertinentă a vieții și carierei militare ale mareșalului Prezan, revizuind informațiile de până acum și scoțând în lumină numeroase episoade necunoscute.

gestul stămoșesc al jertfei de sine și al iubirii de țară și de pământ”, țărani soldați, care constituiau masa ostirii, „mergeau... să-și împlinească a doua menire a lor: după munca pământului sfânt, apărarea lui împotriva dușmanilor” (Eugen Lovinescu, În marginea epopeei. Note de război, București, 1919, p. 4).

Până la sfârșitul lunii septembrie 1916 cele trei armate române, susținute și de populația civilă, au dus lupte grele în Transilvania, ajungând până pe aliniamentul Orșova-Sighișoara. De la 1 octombrie 1916, efectivele Armatei 1 austro-ungare au început o puternică ofensivă spre Carpații Orientali, punând în pericol Moldova. Marele Cartier General al Armatei Române a dirijat câteva mari unități spre aliniamentul Carpaților Orientali și Meridionali, pentru a împiedica pătrunderea inamicului în zona interioară. După lupte dârze, soldate cu mari pierderi umane și materiale, ostașii din Armata de Nord, comandată de generalul Constantin Prezan, au oprit la granița de nord trupele austro-ungare. Sosite în ajutorul trupelor din Moldova, efectivele Diviziei 15 Infanterie, comandate de generalul Eremia Grigorescu, au luptat la Oituz, alături de ostașii moldoveni, cu un eroism legendar, sub deviza „Pe aici nu se trece”.

Armata 1 română, avându-l la comandă, de la data de 11/24 octombrie, pe neînfricatul general Ioan Dragalina, a luptat pe Valea Jiului și Valea Oltului, opunându-se cu înverșunare ofensivei dezlănțuite de Armata a 9-a germană, comandată de generalul Falkenhayn. Rănirea gravă în lupte, în apropiere de mănăstirea Lainici, și apoi decesul generalului Dragalina și a generalului David Praporgescu, pe Valea Oltului, precum și suplimentarea forțelor germane și austro-ungare au slăbit rezistența trupelor noastre, care s-au retras, prin lupte, spre Târgoviște și apoi, de la 27 noiembrie/9 decembrie, spre

Buzău și Râmnicu Sărat.

Atacarea Dobrogei de către trupele bulgare, în noaptea de 18/31 august, fără declarație de război, sprijinite de trupe turcești și germane, a obligat trupele românești, rusești și sârbe, dispuse în Dobrogea, la crâncene lupte de apărare. Marele Cartier General Român a dislocat Diviziile 2, 12 și 20 Infanterie de la Armata 1 și Diviziile 2, 5, 12 și 15 Infanterie de la Armata a 2-a, în sudul țării, pentru a împiedica inamicul să pătrundă peste graniță. Desfășurarea manevrei militare de la Flămânda, în perioada 18-22 septembrie, a fost întreruptă ca urmare a declanșării ofensivei germane în Transilvania.

Armata a 2-a română, comandată de generalul Alexandru Averescu, s-a retras pe la Bran - Dragoslavele, pe Valea Prahovei și Valea Teleajenului, concentrându-se spre Buzău.

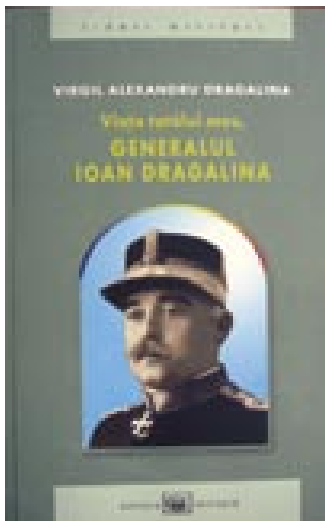
O parte a efectivelor Armatei 1, Armatei a 2-a și ale armatei care a acționat în Dobrogea au fost folosite în bătălia București - Neajlov (16-20 noiembrie 1916), însă au fost înfrânte. Trupele germane și bulgare, conduse de vestitul general Mackensen, au ocupat Bucureștiul și apoi Ploieștiul, în ziua de 27 noiembrie/9 decembrie 1916.

Marele Cartier General al armatei române a ordonat marilor unități și unităților din

subordine să se retragă spre Moldova. La 29 decembrie 1916/10 ianuarie 1917, prin trecerea la apărare de ambele părți, campania de pe frontul român s-a încheiat, marile unități și unitățile române retrăgându-se în apărare în poarta Focșanilor. Deși nefavorabile pentru armata română, crâncenele bătălii pentru apărarea Dobrogei, Carpaților, Olteniei și Munteniei au dovedit eroismul ostașilor noștri, care au apărat pas cu pas pământul patriei, impresionând și producând admirație chiar și în tabăra adversă.

În perioada ianuarie-iunie 1917, Marele Cartier General a luat măsuri de reorganizare a marilor unități și unități militare române, completarea pierderilor umane și materiale și intensificarea procesului de instrucție, fiind ajutați și de Misiunea militară franceză, condusă de generalul M. H. Berthelot.

Pe frontul românesc s-au desfășurat, în vara anului 1917, trei mari bătălii: Mărăști, în zona depresiunii Zăbrăuțului și Vrancei (9/22 iulie - 19 iulie/1 august 1917) de către ostașii Armatei a 2-a, comandate de generalul Alexandru Averescu; Mărășești, între 10/23 iulie - 12/25 iulie (lupte ofensive) și 25 iulie/7 august - 21 august/6 septembrie 1917 (în apărare), sub comanda

Virgil Alexandru Dragalina, *Viața tatălui meu, generalul Ioan Dragalina*, Editura militară, 2009

Fiul generalului-erou, el însuși ofițer superior în armata română, propune nu atât o lucrare memorialistică, cât o evocare a omului și militarului Ioan Dragalina plină de dramatism, dar și de dragoste mărturisită sincer, coborându-l pe tatăl său de pe soclu pentru a-l înălța într-o altă lumină, mai umană, mai apropiată de sufletul cititorului.

generalilor Constantin Cristescu și Eremia Grigorescu; Oituz, în perioada 26 iulie/8 august - 29 august/14 septembrie 1917, în lupte de apărare. Aceste bătălii au provocat mari pierderi armatelor române, ruse, germane și austro-ungare.

Pe frontul din Moldova, tratativele de armistițiu au început la 20 noiembrie/3 decembrie, fiind nevoit să participe și guvernul României. Armistițiul s-a încheiat la Focșani, la 26 noiembrie/9 decembrie 1917. A urmat Tratatul de Pace de la București, încheiat la 24 aprilie/7 mai 1918, prin care s-au impus României obligații economice și financiare deosebit de grele: pierderea unor importante teritorii și reducerea efectivelor armatei. Efectivul total al armatei a fost stabilit la 20.000 de infanteriști, 3.200 de cavaleriști și 9.000 de artileriști. Armata a fost demobilizată până la 30 iunie 1918.

Ca urmare a puternicei ofensive desfășurate de armata franceză, de la Salonic spre Balcani, la data de 27 octombrie/9 noiembrie 1918 România a intrat din nou în război. Guvernul condus de generalul Constantin Coandă a remis în această zi feldmareșalului von Mackensen un ultimatum prin care cerea trupelor de sub comanda sa să evacueze teritoriul ocupat în 24 de ore. Tot în această zi, regele Ferdinand I comunica președintelui Franței că România reia lupta pentru

triumful cauzei naționale. Prin Înaltul Decret nr. 3.179, din 27 octombrie/9 noiembrie 1918, a fost remobilizată Armata la data de 28 octombrie 1918.

Datorită terorii exercitate de gărzile maghiare în Transilvania, Consiliul Național Român de aici a cerut sprijin guvernului de la Iași. În consecință, la 5/18 noiembrie Marele Cartier General a dispus ca trupele române să intre grabnic în Transilvania, pentru a asigura ordinea, liniștea, viața și avutul locuitorilor. Astfel, Divizia 7 Infanterie, comandată de generalul Traian Moșoiu, născut la Tohani, județul Brașov, a fost concentrată în zona Toplița - Ditrău - Gheorghieni, iar Divizia 1 Vânători (Infanterie) în zona Miercurea Ciuc - Sân Dămăcuș. Pe Valea Oltului și Valea Jiului au fost concentrate Divizia 6 Infanterie Focșani și Divizia 2 Vânători (Infanterie), iar ulterior și alte mari unități și unități. Unitățile militare românești au apărut Marea Unire înfăptuită la 1 decembrie 1918, la Alba Iulia.

Întrucât membrii delegațiilor din județele aflate în vestul țării, care au participat la Alba Iulia, au fost arestați, la înapoiere, și persecutați de către administrația maghiară, armata română a început acțiuni de luptă spre vest, în luna decembrie 1918, cu aprobarea Consiliului Suprem Interaliat, alungând administrația maghiară și trupele făurite de puterea sovietelor instituite la

Budapesta de Bela Kun, în luna martie 1919. Între localitățile eliberate s-a înscris și orașul Oradea, eliberat de trupele comandate de generalul Traian Moșoiu, la data de 20 aprilie 1919.

Armata lui Bela Kun a atacat în iunie 1919 armata cehă și numai intervenția hotărâtă a armatei române i-a potolit pe maghiari. Totuși, trupele maghiare au început, prin surprindere, o nouă ofensivă împotriva armatei române, la data de 20 iulie 1919. Această situație a obligat armata română să treacă Tisa, la 27 iulie 1919. Înaintând rapid în pusta maghiară, armata română a intrat în Budapesta, în ziua de 3 august 1919, primii pătrunzând ostașii din cele 4 escadroane de roșiori tecuceni. În ziua de 4 august a intrat în oraș și grosul armatei. Ca urmare a cererilor adresate de administrația maghiară la Consiliul Suprem Interaliat, România a început retragerea armatei sale din Ungaria la 3 septembrie 1919.

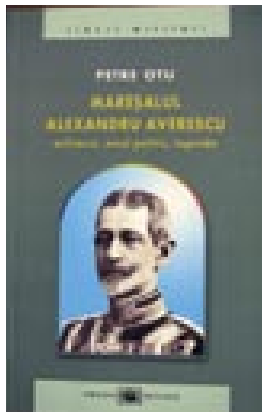
Armata română a intervenit, la cererea Sfatului Țării din Republica Moldovenească, apărând Basarabia împotriva trupelor ruse și ucrainiene, care refuzau să se retragă dincolo de Nistru. De asemenea, armata a răspuns cererilor bucovinenilor, alungând peste graniță ocupații ucrainieni.

Având o populație de 7.771.341 locuitori, statul român a chemat sub arme, încă de la intrarea sa în război, 833.600 de combatanți. Pe parcursul celor aproape 1.200 de zile de acțiuni militare, cei peste 1.000.000 de luptători, rulați, s-au acoperit de glorie pe Carpați și Dunăre, în trecători și în Câmpia Română, la porțile Moldovei și în vestul Apusenilor. Aproape 600.000 de luptători au căzut în lupte, au fost răniți sau au fost dați dispăruți. Această uriașă jertfă a sfințit și a consfințit Marea Unire.

**Colonel (rtr.)
Constantin CHIPER**

Petre Otu, *Mareșalul Alexandru Averescu. Militarul, omul politic, legenda*, Editura militară, 2005

O personalitate excepțională a istoriei noastre militare, neînvins pe câmpurile de bătaie ale primului război. Un om politic de o popularitate fabuloasă, dar mai degrabă neinspirat și idealist în doctrina și în acțiunea sa. O legendă care s-a născut la Mărăști, dar care a fost năruită de propriile ezitări și de mașinațiunile puternicei familii a Brătienilor. Nu prea a fost în grațiile Casei Regale, dar a fost ridicat, totuși, la demnitatea de mareșal al României. Adversar statornic al generalului Berthelot, și el o legendă a primului război mondial.

In a doua jumătate a lunii noiembrie 1918, Grupul 1 Aviație Bacău, comandat de comandorul Enescu Atanasie, a primit ordin de la Marele Cartier General, instalat la Iași, să pregătească un pilot care să execute o misiune deosebită: un raid peste Carpați, la Blaj, pentru a duce un mesaj din partea Guvernului Român către Consiliul Național Român. Pentru această misiune importantă a fost numit locotenentul Vasile Niculescu, însoțit fiind de căpitanul Victor Precup, vicepreședinte al Consiliului Național Român, venit în țară pentru a informa Guvernul Român despre mișcările de eliberare națională ale românilor din provinciile românești aflate sub stăpânire austro-ungară. Mesajul conținea asigurările Guvernului României că este gata să sprijine toate acțiunile fraților din Transilvania.

Tratatul de pace încheiat cu Germania, în primăvara anului 1918, interzicea orice activitate de zbor, fapt ce punea problema securității echipajului și a avionului – un Farman 40. La aceasta se adăugau și condițiile de zbor, deosebit de vitrege la acel moment. Stăpânit de griji, locotenentul Niculescu se întreba: „Sînt eu acela căruia i s-a încredințat misiunea, deci prima legătură cu Transilvania?”

Pentru a mări siguranța zborului, avionul, care urma să evolueze la o înălțime de 2600 m și pe o durată mare de timp, a fost echipat cu un rezervor suplimentar de carburant. La bord se găsea și o mare cantitate de manifeste.

În dimineața de 23 noiembrie 1918, avionul este gata de zbor. Iată cum descrie pilotul momentul plecării:

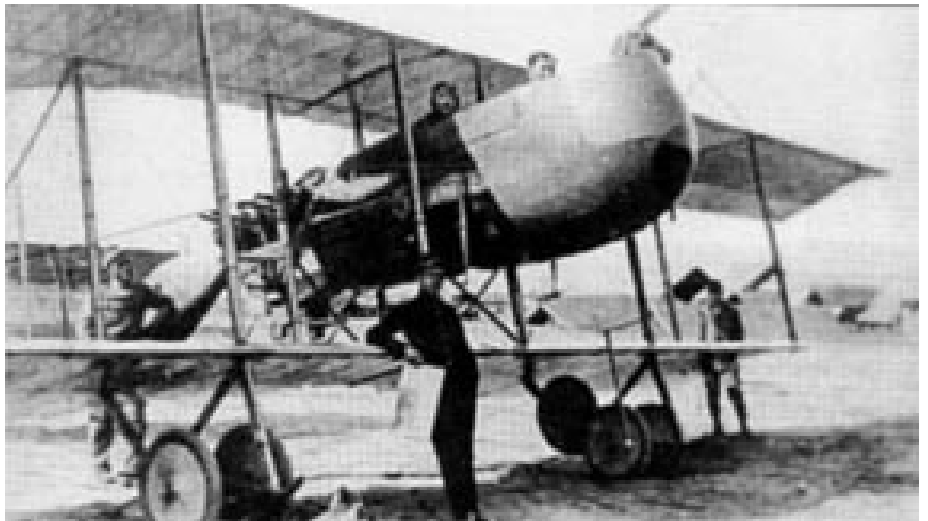
„Am decolat, dar pătruși de marea importanță a zborului, am pornit hotărâți de a face totul pentru a îndeplini misiunea de mare importanță națională. Am

luat ușor înălțime cu viraje largi. Siretul era acoperit de o ceață nemișcată. Cîmpiile, dealurile și munții se îmbrăcaseră în mantia alburie a zăpezii. Mă uitam la altimetru: 400, 500, 600 de metri, urcînd în continuare pînă la înălțimea de zbor după traiectul de deplasare. Ne

din orașe, pe jos, în fuga mare, călare pe cai și în căruțe, pornind din momentul cînd au văzut pe cer avionul ce purta însemnele cu Tricolorul Românesc. După aterizare, am fost purtați pe sus în triumf și cu strigăte de Ura! și Trăiască România! Cu greu s-a făcut un moment de liniște

Documente în metal

Zborul Marii Uniri

Avionul Farman 40 pilotat de Vasile Niculescu

așezarăm pe drumul indicat de busola de la bord spre destinație, către munții și culmile înalte ce se desenau în zarea îndepărtată. După 2 ore și 15 minute de zbor am forțat deasupra Blajului și executînd ture de salut, împrăștiind manifestele, am aterizat pe Cîmpia Libertății, aproape de Monumentul lui Avram Iancu, de la marginea orașului.”

Pe cât de simplă a fost plecarea de la Bacău, pe atât de grandioasă a fost primirea la Blaj. Vasile Niculescu povestește: „Îmi este greu să redau imaginea manifestărilor grandioase și entuziaste ale miilor de români ce se adunaseră pe Cîmpia Libertății, unde am aterizat, veniți de prin toate satele și

Portretul pilotului locotenent Vasile Niculescu

pentru ca delegații orașului, domnii Macovei și Precup, să ne poată adresa salutul de bun venit. Strigătele de Ura! și Trăiască România! Isbucneau frenetic și repetat din toate piepturile de români.

După ce avionul a fost luat de o gardă națională, înarmată și compusă din 18 studenți și profesori de la Teologie, cu același alai entuziast, în mijlocul unei mulțimi ale cărei aclamații nu mai încetau, am fost duși la Palatul Mitropolitan, unde profesorul Vasile Suciu, președintele Consiliului Național Român, într-un cadru festiv ne-a adresat calde urări de Bun venit!

Pe timpul celor două zile cât am stat, orașul a fost pavoazat cu drapele tricolore românești, balcoanele și ferestrele au fost gătite cu scoarțe și covoare românești, iar populația a îmbrăcat costumele naționale de sărbătoare și aclamau cu însuflețire. În cursul nopții de 23 spre 24 noiembrie, Consiliul Național Român, în ședința solemnă, a discutat mesajul din partea Guvernului României și a elaborat Moțiunea de UNIRE cu ȚARA, votînd-o în unanimitate și cu entuziasm. O delegație sosită de la Alba Iulia a dat răspunsul afirmativ al Consiliului Național Român din Metropola Românișmului, manifestându-și bucuria și entuziasmul la moțiune și transmițând Guvernului român adevărul deplin și un mesaj de salut cordial.

A doua zi, pe 24 noiembrie, pe Cîmpia Libertății au avut loc manifestații și mai entuziaste, mai ales că populația a fost anunțată de Moțiunea Unirii cu Țara. Numărul celor adunați pe terenul de unde decolam crescuse înzecit și toți aclamau cu cîntece naționale, patrotice, iar femeile ofereau flori și împodobeau cabina avionului. Tineri și bătrîni sciau pe aripile și coada avionului chemări către

Armata Română, pentru eliberare și adevăr la Unire."

Regele Ferdinand a primit răspunsul Consiliului Național Român din Transilvania mult așteptat. Conform hotărârilor luate de Consiliul Național Român, împreună cu cele ale Basarabiei și Bucovinei, în ziua de 1 decembrie 1918, la Alba Iulia, reprezentanții din toate teritoriile locuite de români au sosit la Marea Adunare Națională, unde, prin voința unanimă, au hotărât Unirea cu Patria Mamă, România.

La împlinirea a nouă decenii de la Marea Unire, ARPIA (Asociația Română pentru Propaganda și Istoria Aeronauticii), filiala Bacău, prin președintele său, generalul de flotilă aeriană (r) Gheorghe Petrescu, a emis o medalie, prin Monetăria Statului, București, care se prezintă astfel: este o medalie bifață, cu avers și revers, confecționată din tombac; are un diametru de 60 mm și o grosime de 4-4,5 mm.

Aversul: câmpul central îl reprezintă silueta zveltă a avionului Farman 40 cu care s-a executat istoricul zbor din 23 noiembrie 1918. În partea de sus, cele două localități, Bacău - Blaj. Tot acest tablou este înconjurat de conturul României Mari. În exergă, în partea de sus - cu majuscule, se află înscrisul 90 ANI DE LA ZBORUL MARI

UNIRI. În exergă, în partea de jos - tot cu majuscule, dar cu litere mai mici decât cele de sus - se află înscrisul: 1918 - 23 NOIEMBRIE - 2008.

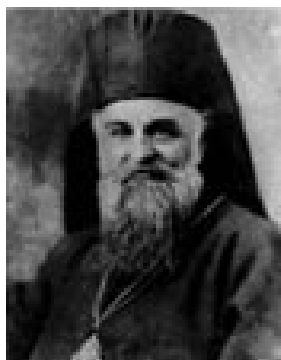
Reversul: câmpul central reprezintă sigla ARPIA, care-și declină identitatea prin vulturul în zbor cu aripile desfăcute, care ține în ghearele o casetă cu înscrisul ARPIA. Circular - în exergă, sus, cu majuscule - ARPIA - BACĂU. În partea de sus a vulturului pe patru rânduri, înscrisul: LT. AVIATOR V. NICULESCU RAIDUL AERIAN BACĂU - BLAJ - BACĂU. Circular - în exerga de jos, înscrisul cu majuscule: PRIMĂRIA MUNICIPIULUI BACĂU. În partea de jos a vulturului pe două rânduri înscrisul cu majuscule: 1918 - 23 NOV. 2008 - 90 ANI.

Este o medalie foarte bine concepută, numărându-se printre bijuteriile numismatice românești.

Tot cu acest prilej, în ziua de 23 noiembrie 2008 a fost reeditat raidul aerian Bacău - Blaj - Bacău, cu un elicopter IAR-330 PUMA, iar primăriile Bacăului și Blajului s-au înfrățit.

**Comandor av. (r)
Marius
POPESCU-CĂLĂRAȘI**

REMEMBER

Patriarhul MIRON CRISTEA

A văzut lumina cerească, la 18 iulie 1867, în familia țăranilor Cristea Gheorghe și Domnița (Pascu) din Toplița Română, județul Mureș (azi, județul Harghita). După primele clase primare absolvite în localitatea natală, a urmat Gimnaziul Săsesc din Bistrița și liceul Grăniceresc din Năsăud, cu bacalaureat în anul 1887. Între anii 1887-1890 a fost elev al Institutului Teologic-Pedagogic „Andreian” din Sibiu, fiind licențiat în teologie. Și-a continuat studiile de literatură română, germană și maghiară, de psihologie și filozofie la Facultatea de Litere și Filozofie din Budapesta (1891-1895). Obținând titlul de Doctor în Filozofie și Filologie Modernă, la 15 mai 1895, cu teza de doctorat „Eminescu, Viața și opera”, tânărul Elie (Ilie) Cristea revine în Transilvania, la Sibiu, unde lucrează ca învățător și director al Școlii Confesionale Românești din Orăștie, apoi consilier-asesor (1902-1909) al Arhiepiscopiei Sibiului.

La 30 ianuarie 1900 este hirotonisit diacon și călugărit la măbnăstirea Hodoș Bodrog, sub numele „Miron”, iar la 1 iunie 1908 protosinghel. Continuându-și urcarea treptelor ierarhiei ecleziastice până la cel mai înalt Scaun clerical, la 25 aprilie/8 mai 1910, este înscăunat Epsicop al Caransebeșului, mitropolit primat al României Întregite, la 19 decembrie 1919 și, la 1 noiembrie 1925, primul Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

Militant pentru idealurile de unitate națională ale românilor, în

timpul Procesului memorandiștilor, 7 mai 1894, s-a aflat în fruntea tinerilor români din universitatea budapestană. În urma Congresului de la Constanța, la care a luat parte, ținând un impresionant discurs, a fost pus sub urmărirea Ministerului de Interne maghiar, care a organizat o puternică rețea de urmărire a mișcării naționale românești.

Prezent la Alba Iulia, la Marea Adunare Națională din 1 decembrie 1918, a făcut parte din delegația demnitarilor transilvăneni care au prezentat Regelui Ferdinand I „Actul Marii Uniri”. A fost ales vicepreședinte al Marelui Sfat Național.

După încheierea Războiului de Întregire a Neamului, la 12 septembrie 1919 este ales „Președinte activ de drept” al Comitetului Central al Societății *Mormintele Eroilor Căzuți în Război*, care ulterior a devenit *Societatea Cultul Eroilor* și a funcționat sub patronajul Reginei Maria, președinta Societății de Cruce Roșie din România.

Ca președinte al acestui organsim, Patriarhul Miron Cristea a susținut și impulsionat activitatea de identificare a tuturor mormintelor ostașilor căzuți pe întreg teritoriul țării, precum și constituirea de cimitire de onoare și ridicarea de opere comemorative de război (mausolee, monumente, troițe, capele etc.). Astfel, sub îndrumarea sa, Societatea *Mormintele Eroilor căzuți în Război* a reușit să-și înscrie printre realizările mai importante:

118 cimitire, 84 de cripte, 13 mausolee, 508 troițe, identificarea și amenajarea a 529 713 morminte, din care 72 870 în străinătate. Toate realizările societății au fost reliefate printr-un fond arhivistic format din 181 325 de documente cuprinse în 1292 de dosare, fond care avea să fie preluat de M.Ap.N și trecut în patrimoniul Muzeului Militar Național. Tot prin grija sa a fost înființată și Episcopia Armatei.

Pe plan politic, Patriarhul a fost Locotenent al Regenței între 20 iulie 1920 și 8 iunie 1930, iar între 10 februarie 1938 – 6 martie 1939 a condus destinele țării, în calitate de Prim Ministru.

În 1934, la Congresul „Alianței mondiale pentru înfrățirea popoarelor prin Biserică”, avertiza: *„Popoarele neanarhizate ale lumii întregi ar trebui să se coalizeze împotriva comunismului, azi inamicul cel mai însemnat al păcii, zdrobitorul culturii, al civilizației mondiale și al muncii liniștite de milenii.”*

Erudit om de cultură, a determinat reparația revistelor *Biserica Ortodoxă* și *Apostolul* și a fost redactor și colaborator la *Gazeta de Transilvania*, *Telegraful român*, *Tribuna*, *Libertatea*, *Drapelul*, *Românul*, *Lucașărușul*, precum și la revista *Cultul Eroilor Noștri*, devenită mai târziu *România Eroică*. Împreună cu poetul național Octavian Goga a scos revista *Țara noastră*. A fost membru de onoare al Academiei Române și președinte al Despărțământului Sibiu al Astei.

S-a remarcat și prin publicarea unui mare număr de cărți, dintre care: *Proverbe, maxime, asemănări și idiotisme* (1901), *Iconografia* (1905), *Catedrala mitropolitană din Sibiu*. *Istoricul zidirii* (1908), *Principii fundamentale pentru organizarea unitară a Bisericii Ortodoxe Române* (1920), *Cuvântări și predici ale unui teolog, mai târziu cleric român în țară sub stăpânire străină* (1923), *Pastorale și cuvântări* (1923-1939), *Adevăruri*

istorice asupra întregirii neamului (1929). A tradus Biblia Sinodală (1936) și Noul Testament.

Pentru întreaga sa activitate pusă în slujba Patriei, Bisericii Ortodoxe Române și culturii românești, a primit numeroase distincții românești și străine: Ordinul Coroana României în grad de Mare Cordon cu stea, Ordinul Carol I, Ordinul Carageorgevici - Serbia, Ordinul Sfântul Mormânt – Ierusalim, Ordinul Polonia Restituta, Ordinul Leul alb – Cehia.

După o viață bogată în realizări, Preafericitul patriarh Miron Cristea a trecut la cele veșnice la 6 martie 1939, la Cannes, Franța, și odihnește la Mitropolia din București. Bunul său prieten, marele istoric Nicolae Iorga, scria în publicația *Neamul românesc* nr. 6, din 15 martie 1939: „S-a stins departe de neamul său iubit acela care a fost învățătorul Ilie Cristea și care stăpâna de câțiva ani Biserica Ortodoxă a celor mai mulți români ca Patriarhul Miron... Ajuns așa de sus, el s-a arătat vrednic de începuturile sale prin aceea că trufia nu i s-a apropiat de suflet.”

Petre STOICA,

Președintele Asociației Naționale Cultul Eroilor

Crucea Roșie Germană

În însemnările sale zilnice, Constantin Argetoianu reține în dreptul datei de 23 septembrie 1937: „Patriarhul Miron a fost decorat cu *Crucea Roșie Germană*, în semn de recunoștință pentru grija cu care s-a ocupat de întreținerea mormintelor soldaților nemți căzuți și înmormântați în România în 1916-1917. E prima decorație germană acordată unui român, de la război încoace.”

Apel către toți fiii României Mari

Acum când Patria noastră Mare, liberă și mândră cum au visat-o strămoșii noștri, s-a desăvârșit în marginile idealului național, se cade să ne gândim cu pietate la toți acei cari și-au dat viața pentru gloria ei. Sunt fără număr vitejii și martirii căzuți în văile munților, în largul câmpurilor de luptă și în lagărele de robie ale străinătății, departe de căminurile lor, unde mamele și copiii lor plâng, fără să le știe locul mormântului.

Cultul lor, al morților glorioși, e o datorie de seamă a celor ce supraviețuiesc din generația de sacrificiu a României Mari.

Morții nu mai pot vorbi și nu se mai pot bucura de rostul jertfei lor; dar cei vii, cari se bucură de lumina libertății, pe care în rândul întâiu ce sacrificați ne-au dat-o, se cuvine să prețuiască această jertfă supremă: Moartea pentru binele tuturor.

O seamă de oameni s-au constituit în Societate pentru îngrijirea mormintelor eroice, așa cum se face în toate țările civilizate.

Singurul nostru prinos de recunoștință este să înfrumusețăm aceste morminte răslețe cu monumente de artă care să vorbească generațiilor următoare despre fapta glorioasă a celor ce dorm sub ele somnul veșnic.

Prin aceste monumente sămnațe în largul pământ al Patriei, vom da graiu morților noștri scumpi. Ei vor povățui astfel pe urmași că în lume nu e lucru mai nobil decât să-ți dai viața pentru semenii tăi și pentru Țara ta.

Apelăm deci la simțul de pietate al tuturor fiilor României Mari, fără desoebire de rang, de sânge sau de religie, după cum nici o deosebire nu este între cei cari au trecut în moarte cu o singură credință: Biruința dreptății și a Patriei.

Obolul cel mai modest va fi bine-venit pentru cultul morților noștri glorioși.

Comitetul central de sub înalta ocrotire a M.S. Regina stăruitor vă roagă să bine-voiți a pune în vedere tuturor, stăruind ca toți să se înscrie ca membri în această Societate sau ca donatori căci numai prin contribuția generală se va putea îndeplini înalta operă de educație morală ce o întreprindem, pe lângă cultul ce datorăm celor ce s-au sacrificat pentru făurirea României Mari.

Președinte, Miron Cristea, Mitropolit Primat al României Mari
Secretară, Elena General Dragalina

(*Cultul Eroilor Noștri*, 1921, nr. 1)

PRO ȘI CONTRA

Avem nevoie de un monument al Marii Uniri?

Ideea construirii unui monument în Alba Iulia, care să glorifice Marea Unire, nu este nouă. Ea a fost pusă în mai multe rânduri fie de români din Alba Iulia fie din alte colțuri ale țării. A fost inițiat și un concurs național, care a dus, în final, la alegerea celui mai reușit proiect, dar din varii motive acesta n-a avut sorți de izbândă...

În preajma împlinirii a 90 de ani de la Marea Unire, consfințită la 1 Decembrie 1919, ideea a revenit cu și mai multă insistență în actualitate, fiind susținută de oameni din diverse medii sociale, dar și de unele organizații non-guvernamentale, care s-au adresat instituțiilor publice centrale, județene și locale, cerându-le un punct de vedere oficial în acceptarea monumentului. Întrucât revista noastră nu a monitorizat această temă, ne mulțumim să redăm comentarii și opinii apărute în alte publicații. De pildă, ziarul *Unirea*, din Alba Iulia, făcând o succintă trecere în revistă a răspunsurilor primite de Asociația Națională Cultul Eroilor din partea oficialităților locale, notează: ***În răspunsul primit din partea Prefecturii Alba (...) se spune: „Aprecieri dorința dumneavoastră de a ridica monumentul închinat desăvârșirii Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918, ca simbol al luptei românilor pentru a trăi într-un stat unitar și independent.” Și Consiliul Județean Alba este de acord cu ridicarea „unui monument simbol al unirii tuturor teritoriilor istorice sub un singur numitor împlinit în 1918”. În răspunsul Primăriei municipiului Alba Iulia se***

precizează: „Susținem inițiativa dumneavoastră de ridicare a monumentului Marii Uniri înfăptuită la 1 Decembrie 1918 și vă propunem inițierea documentației de urbanism care să fie supusă aprobării Consiliului local al municipiului Alba Iulia”. La rândul său, Muzeul Național al Unirii Alba Iulia „salută inițiativa ridicării monumentului desăvârșirii Marii Uniri la Alba Iulia și sprijină acțiunea propusă”.

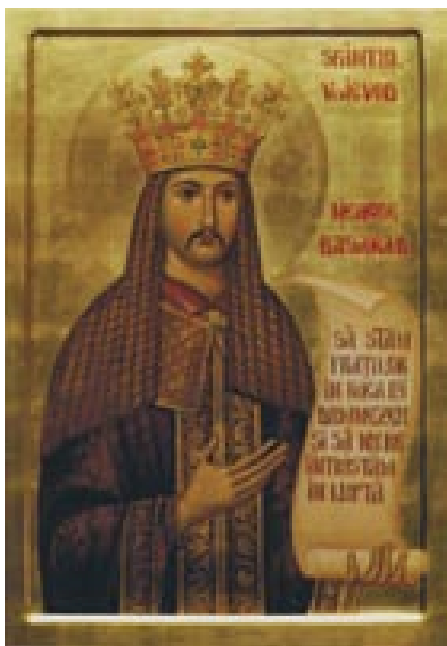
La niște răspunsuri atât de încurajatoare, parcă nici nu-ți vine să crezi că inițiativa avea să bată pasul pe loc până la anemiere și abandonare totală. Asta în cazul în care răspunsurile de mai sus nu s-au dorit a fi „politice corectitudine”; într-adevăr, oricine își poate da seama că nu ar fi dat bine, pentru instituțiile în cauză, respingerea unei asemenea inițiative. Și atunci, au salutat-o cu entuziasm, dar n-au făcut mai nimic pentru a o ajuta să se împlinească.

Singura instituție care respinge ideea construirii unui monument la Alba Iulia este, firește, Biserica, prin ÎPS Andrei, Arhiepiscopul Alba Iuliei, care consideră că tevatura care se face în presă, și nu numai, pe această temă este fără rost și că simbolul unității noastre naționale desăvârșite la 1 Decembrie 1918 este Catedrala Ortodoxă Română a Încoronării și că un alt monument ar fi neavenit. De ce ar fi „neavenit”? Cred că cititorii sunt atât de inteligenți să înțeleagă și fără alte comentarii.

Și totuși, ceremonialurile care se organizează cu prilejul Zilei Naționale nu cuprind numai rugăciuni și slujbe religioase. O bună parte din acest ceremonial

este rezervată depunerii de coroane și defilării militare. Or, așa cum constata și Georgeta Ciobotă, în *Adevărul* din 22 octombrie 2008, „La Alba Iulia, în ziua Marii Uniri, nu ne adunăm nicăieri. Nu avem monument. Ne plimbăm printre tarabe, cumpărăm obiecte mărunte cu marca sărbătorii, de la comercianți avizi de câștig, ne îmbrâncim pentru a apuca fasolea cu cârnați oferită de primărie și, dacă ne interesează, mai ascultăm o melodie populară, iar în noapte ne zbenguim în ritmul unei orchestre zgomotoase de așa-zisă muzică ușoară. Nu-i preamărim pe înfăptuitorii Marii Uniri în mijlocul platoului, unde au călcat atunci o sută de mii de participanți. Nu punem flori la niciun monument al Unirii, pentru că nu există... La Iași, marea piață este străjuită de un impunător monument al lui Cuza, focșănenii au desființat granița Milcovului printr-un uriaș obelisc, în jurul căruia românii din ambele foste principate întind marea lor horă care a chemat prin conținutul poetic la nemurirea neamului. De ce nu avem monument? De ce timp de 90 de ani n-am fost în stare să ridicăm templul amintirii aceluia crucial moment din istoria noastră? De ce acest dezinteres? Lipsa banilor nu poate fi invocată, pentru că bugetul local nu pare a fi sărac și nu cred că guvernul frustrează orașul de o asemenea finanțare din interese dubioase. Nu acuzăm pe nimeni. Doar întrebăm: de ce nu avem un monument?”

Nu ne propunem să aducem și alte întrebări și opinii. Vom încheia aici, spunând doar atât: rămâne ca timpul să aleagă între pro și contra! **(D.R.)**

În anul 2004, poporul nostru, născut creștin, a comemorat împlinirea a cinci veacuri de la moartea marelui Domnitor și Voevod Ștefan cel Mare și Sfânt, care a cârmuit Țara Moldovei 47 de ani. Anul acesta, 2009, românii sunt chemați să comemoreze alt voevod: Sfântul Neagoe Basarab, canonizat în septembrie 2008, fost domn al Țării Românești.

Neagoe Basarab a fost „un domn ales, învățat, blând și iubitor de pace” – descriere de A.D. Xenopol. El s-a aflat pe tronul Țării Românești aproape 10 ani (1512-1521). Mihail Kogălniceanu scrie că „în timpul domniei lui, certurile și războaiele încetară. Poporul fu fericit”.

De la domnul învățat și iubitor de pace ne-au rămas drept moștenire de mare preț trei autentice monumente: unul religios, reprezentând mănăstirea de la Curtea de Argeș; al doilea de ordin cultural, reprezentat de o operă scrisă, intitulată „Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie”, al treilea, tot cultural, reprezentat de „Legenda meșterului Manole”.

Se cuvine să dăm pe scurt aprecierile elogioase ale unor personalități ale vremii asupra acestei zestre de mare preț.

Mănăstirea de la Curtea de Argeș a fost ctitorită din inițiativa și cu implicarea directă a lui Neagoe Basarab și a soției sale, Doamna Despina Milița. Acest lăcaș de cult este socotit a fi „o minune a lumii” (Paul de Alep) sau o neprețuită „Doină în piatră” (Convorbiri literare).

Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie este „un falnic monument de literatură politică, filozofică și elocvență la străbuni” (B. P. Hașdeu). Prin această carte de învățăături, „Neagoe Basarab deține în literatura noastră veche locul lui Eminescu în literatura modernă” (Dan Zamfirescu).

Legenda meșterului Manole sau Legenda Mănăstirii Argeșului este socotită a fi „o creație populară cu valoare de capodoperă” (George Călinescu). Prin ea se preamărește numele lui Neagoe Basarab și se

reușește „împăcarea” cu dușmanii pe căi pașnice, domnitorul le spune fără ezitare alor săi să se angajeze curajos și cu demnitate „în război... în numele lui Dumnezeu. Mai bună este moartea cu cinste decât viața cu amar și cu ocară.”

În cazul în care dușmanul va câștiga unele victorii vremelnice, își sfătuiește fiul și pe apropiații lui ca „din țara lor să nu iasă, să nu-și părăsească cuibul lor, să stea în hotarele lor” și „să nu le fie frică de dușmani”.

Învățăturile cuprind sfaturi despre

Neagoe Basarab – Un domn învățat, blând și iubitor de pace

transfigurează în chip exemplar ideea perenă potrivit căreia nu se poate construi nimic frumos, măreț, durabil fără inspirație, transpirație, pasiune și spirit de sacrificiu.

În cartea sa de învățăături, prin cuvinte calde și pline de înțelepciune și însuflețire, Neagoe Basarab își sfătuiește feciorul ce trebuie să facă în caz de primejdie pentru țara sa și pentru el, adică în vreme de război. Privită din această perspectivă, lucrarea se constituie în „una dintre cele dintâi sinteze de gândire militară românească” (Nicolae Iorga).

Unul din sfaturile date urmașului la tron și celor din preajma sa este acela de a se lăsa conduși doar de gânduri și de sentimente pașnice și „să caute să evite războiul prin acțiuni diplomatice”. În situația în care nu

structura oștirii, despre alcătuirea dispozitivelor de luptă, tactice, operative, despre conducerea trupelor, organizarea și executarea marșurilor, despre locul comandantului suprem în dispozitivul de luptă etc.

Un sfat care merită toată lauda, din partea noastră, a celor care slujim astăzi în această minunată acțiune de cinstire a eroilor, îl constituie îndemnul ca, după încheierea acțiunilor militare, să aibă grijă să-și omenească și să-și răspândească după cuviință luptătorii, indiferent că sunt comandanți sau simpli oșteni. Astfel, luptătorii căzuți eroic la datorie pe câmpurile de onoare să nu fie dați uitării, ci să fie omagiați și pomeniți, iar familiile celor dispăruți în numele și pentru gloria Patriei să se bucure de atenția și de ajutorul domnitorului.

Sunt învățăături care și astăzi își păstrează perenitatea. Nu întâmplător lucrarea lui Neagoe Basarab s-a bucurat de atenția istoricilor și a doctinarilor români, a devenit obiect de studiu în instituții de învățământ. Iar numeroase instituții de cultură și asociații non-guvernamentale – amintim aici Seminarul Teologic Curtea de Argeș, Batalionul 26 Infanterie, Societatea Culturală, Asociația Națională a Cadrelor Militare în Rezervă și în Retragere, filiala Argeș – au primit numele domnului luminat și iubitor de pace Neagoe Basarab.

**General de Bg. (r)
dr. Florian TUCĂ
Colonel (r)
Constantin BREZOIANU**

Studiind monografia *Cartea de aur a eroilor neamului*, comuna Lipovu, Dolj, de a cărei apariție s-a îngrijit, de la redactare până la editare, eruditul profesor Sever Dascălu, m-am bucurat să constat că mai sunt români a căror inimă bate pentru poporul lor. Gestul nobil al harnicului dascăl, luminător de minți și inimi, poate fi o provocare și un îndemn nu numai pentru localnici, ci și pentru sătenii din așezările vecine, o trezire, aș spune, la reconsiderarea a tot ceea ce ne-au lăsat spre păstrare și venerare bunii și străbunii noștri.

Exemplul neasemuit al profesorului doljean, prin tot ceea ce a realizat în comuna sa natală, ne demonstrează că nu avem de-a face cu un act de misticism, ci dimpotrivă, a-ți venera eroii este o mare virtute a neamului nostru, pe care suntem datorii să o transmitem generațiilor tinere.

Pentru a înțelege mai bine gestul profesorului Sever Dascălu, doresc să evoc aici întâmplarea din noaptea de 19 iunie 1975, pe când domnia sa era primar interimar al comunei. În mod sigur, bătrânii satului își mai amintesc că în luna februarie 1950, printr-o dispoziție abuzivă venită de sus, monumentul eroilor căzuți pe câmpul de luptă în anii 1877-1878 și 1916-1918 a fost mutilat. Vulturul cu crucea-n cioc, simbol al vitejiei ostașilor români în primul război mondial a fost dat jos și abandonat ca pe un lucru oarecare, fără valoare. Loviți în demnitatea lor, urmașii eroilor Marin Moraru, Ion Nache și Gheorghe Natuiu au îngropat acvila din bronz la loc sigur, lângă biserică. Această taină a fost lăsată cu limbă de moarte bătrânului Savu Sandu, care a hotărât să repună vulturul la locul lui. Așa se face că în noaptea de 19 iunie 1975, un grup de cetățeni inimoși, printre care Floarea Moraru, Ion Mincă, Al. Împușcatu, cu aprobarea tacită a primarului interimar Sever Dascălu, au dezgropat, recondiționat și reinstalat vulturul în vârful monumentului. Epuizarea căilor legale pentru obținerea unei decizii oficiale favorabile – și care nu mai sosea – a fost finalizată prin curajul cetățenilor, făcându-se astfel dreptate. Sufiletele ale

căror nume sunt sculptate pe latura din față a edificiului istoric – un sublocotenent, trei plutonieri, trei sergenți și o sută de soldați – se odihnesc acum în pace.

Activitatea neobositului profesor Sever Dascălu și a sătenilor din Lipovu nu s-a oprit aici. Dreptatea despre care vorbeam este restaurată doar pe jumătate. Nimeni nu trebuia să fie nedreptățiți, să sufere din pricina discriminării. Eroii căzuți la datorie în timpul celui de Al Doilea Război Mondial nu trebuia ignorați. Se săvârșea o impietate a memoriei lor. Mai ales că tributul de sânge a fost scump plătit de luptătorii de pe meleagurile

La Lipovu s-a făcut dreptate

Lipovului. Lipsea simbolul care să-i facă nemuritori în conștiința generațiilor.

Din monografia amintită, dar și din discuțiile cu sătenii am aflat, spre marea mea bucurie, ca om care știe și simte în adâncul ființei sale ce înseamnă respect și venerație pentru relicvele istoriei, că bunul nostru profesor oltean a găsit un prieten de mare încredere în realizarea deplină a planului său:

pe Dumitru Dobrescu, primarul comunei. Cei doi și-au unit voințele și, cu aprobarea Consiliului Local, au trecut la treabă.

Noua lucrare comemorativă a fost gata spre sfârșitul verii anului 2007. Ceremonialul de dezvelire a avut loc la 27 octombrie 2007. A fost o mare sărbătoare pentru sătenii comunei. Sute de oameni, bărbați, femei, veterani de război, cadre militare în rezervă și în retragere din Craiova, în frunte cu prefectul de Dolj, dar și zeci de elevi, membri ai cercurilor „Cultul Eroilor”, au fost prezenți la înălțătorul ceremonial militar și religios. Pe frontispiciul monumentului stă scris: *Veșnică pomenire eroilor lipoveni*. În trupul său de marmură sunt inscripționate numele celor căzuți pe câmpul de onoare: zece sergenți, șase caporali, patru fruntași, cincizeci și cinci de soldați, toți viteji ai comunei Lipovu.

Acum cele două monumente stau pavază mândrei comune oltene, readucând în memoria locală, de peste veacuri, eroismul înaintașilor. În fața lor se pleacă cu pioșenie și venerație bărbații cu tâmplele argintate, dar și copiii lor.

Colonel (r) Ilie IONELE

MEMENTO

A fost cândva cel mai frumos cimitir din țară...

În anul 1931, inginerul german Karl Stauss, reprezentantul pentru România al Societății Mormintele eroilor germani din România, tipărește la tipografia Honterus din Sibiu lucrarea „Kriegergraber in Romania” (Morminte de eroi în România). Nu știm dacă lucrarea a fost tradusă în românește. Citită în limba lui Goethe, cartea lui Stauss oglindește în cele 200 de pagini deosebita grijă a românilor față de mormintele eroilor căzuți pe câmpul de luptă, indiferent de naționalitatea acestora, dacă au fost sau nu inamicii românilor.

Autorul cărții susține că, în întreaga Oltenie, cel mai frumos cimitir este cel din Târgu-Jiu, „unde au fost adunați peste 1300 de eroi germani și români căzuți în luptele de pe Valea Jiului”. Cimitirul din Târgu-Jiu a fost realizat, în timpul ocupației germane, de arhitecții grădinari R. Lange și Fuerhan, după modelul Cimitirului Ohisdorfer din Hamburg și era socotit în acea vreme „unul din cele mai frumoase cimitire din Europa și cel mai frumos din întreaga României”.

O, Tempora!, ar exclama astăzi un latin călător prin aceste locuri. Ce vremuri! Cum arată, astăzi, Cimitirul eroilor din Târgu-Jiu? În nici un cat ca unul între cele mai frumoase din Europa!

Colonel (r) Costinel LOGA

DOR DE EMINESCU

Pe 15 ianuarie 2009 s-au împlinit 159 de ani la nașterea poetului național Mihai Eminescu. Cercul Militar Brăila, Asociația Națională "Cultul Eroilor", filiala Brăila, Centrul de Creație și Consiliul Județean Brăila au organizat un spectacol omagial pentru cinstirea și spre neuitarea marelui poet. Au participat Corala Feminină a Centrului de Creație, interpreți de romanețe și elevi, membri ai Cercurilor "Cultul Eroilor" din școlile brăilene: Școala generală "Constantin Sandu Aldea", Școala generală Nr. 10, Școala generală "George Coșbuc", Liceul pedagogic "Dumitru Panaitescu-Perpessicius" și Grupul Școlar "Mihail Sebastian".

**Locotenent colonel (r)
Ionel TEODORESCU**

Pe 23 ianuarie 2009, la Cercul Militar Brăila, a avut loc o manifestare dedicată Unirii Principatelor, la organizarea căreia și-au dat concursul Cercul Militar Brăila, Asociația Națională "Cultul Eroilor", filiala Brăila, Muzeul Brăilei și Direcția Județeană Brăila a Arhivelor Naționale. Activitatea a debutat cu vernisajul Expoziției de medalistică, insignografie, filatelie, cartofilie și documente de arhivă, intitulată "Spiritul Unirii la români", unde au expus membrii Filialei Brăila a Asociației Naționale "Cultul Eroilor": lt.col.(r) Teodorescu Ionel, ing. Jalbă Mihail Ștefan și Ivan Ion.

Următorul moment a fost simpozionul "150 de ani de la Unirea Principatelor Române", unde au prezentat materiale foarte interesante: col. (r) Gurău Petru, membru al Consiliului Director Județean, muzeograf Trifan Adrian, Muzeul Brăilei, profesor Olteanu Giani, Direcția Județeană Brăila a Arhivelor Naționale, și profesor Grigorescu Adriana.

Cu această ocazie, domnului col. (r) Petru Gurău, șeful Cercului Militar Brăila, i-au fost acordate Diploma de "Membru de

150 de ani de la Unirea Principatelor

Onoare" și Medalia "Pentru Merite Deosebite" ale ANCE.

Muzica Militară a Garnizoanei Brăila, sub bagheta dirijorului locotenent-colonel Petrea Gog, și invitații acestuia au prezentat un minunat spectacol, care

bineînțeles s-a încheiat cu Hora Unirii, horă în care s-au prins toți participanții la această manifestare de spiritualitate românească.

**Locotenent colonel (r)
Ionel TEODORESCU**

Am găsit în documentele de arhivă o scrisoare emoționantă a unui tânăr sublocotenent scrisă cu o zi înainte de a muri.

Scrisoarea a fost găsită, de către locotenentul Floru Stan, comandantul Companiei a 5-a/R 30 D, în porthartul sublocotenentului Ilie Cristea, mort în fruntea Plutonului 2 din Compania a 5-a în ziua de 21.09.1941 în valea ce desparte Bolsaia-Bostania de Bolsaia-Blinitcaia. O propun spre publicare pentru a fi cunoscută de cititorii revistei și un numai. (prof. Cornelia Ghinea)

Ultima scrisoare de dragoste

1 septembrie 1941

În atac

Scumpa mea mamă,

Îți scriu acum când în jurul meu cad vitejii fii ai Muscelului în lupta sfântă a Crucei contra ladului comunist. Obuzele se sparg, gloanțele șueră și totuși nimic nu se oprește. Înainte! cu Dumnezeu pentru Victorie. Avioanele rusești ne seceră de sus cu mitralierele, brandurile ce curmă firul zilelor și totuși Odessa tot se apropie de noi încet, încet – încă 15 km și gata.

Mamă Dragă, stau în groapă cu Icoana Dumitale înainte, te văd ca prin vis și tot ceea ce odinioară era al meu, acum l-am uitat de tot, căci numai ce-i prea frumos se uită.

Mamă Dragă, știi cât de bun cu toții am fost. Acel ce vrea să vadă puterea lui Dumnezeu, să vină aicea și Dumnezeu ne va ajuta să învingem, căci dreptatea biruie minciuna, dar câte jertfe!!! Și câți vor mai cădea!!! Mulți... Mulți de tot.

Gândul meu numai la Dumnezeu este și acolo în Câmpulungul Puternic, pentru mine, pentru viața mea.

De voi muri, Mamă, dacă Dumnezeu va vrea ca și ultimul copil ce ți-a rămas să-l ia la El... nu mă plâng... Sus în Ceruri voi fi la Lenuța... Sora mea pe care am visat-o râzând, chiar astăzi. E rău... așa mi-ai scris... corpul meu va fi în mormânt aicea în Ucraina, unde tot se mai aude cuvânt Românesc.

N-ai să mă poți vedea și nici aduce la Câmpulung.

Buna mea Mamă, fii mândră că fiul

tău... a murit pe câmpul de onoare în fruntea plutonului său, pentru Legile în Hristos și în Dreptate.

Sublocotenentul Ilie Cristea, fiu de militar, nu putea muri altfel.

Din lumea cea de veci... voi vedea o ROMÂNIE fericită, Mare, așa cum bunicii au visat-o... Te voi vedea pe tine, mamă, gârbovită de durere, cu ochii orbiți de lacrimi, plângând doi copii pierduți în același an.

Și de va fi prea greu a lacrimii povadă, vino la noi, scumpa mea Mamă, și sus în ceruri vom fi iarăși la o laltă... iubindu-ne!!!

Logodnicei mele, Lenuței mele dragi, spune-i, Mamă, că voi veghea de sus asupra fericirii ei, că am murit apărând Țara și pe ea să fie mândră de mine. Am meritat dragostea ei. Să se mărite cu unul care o va face fericită. Eu am iubit-o prea mult. Poate de aceea nu va fi a mea.

Spune-i lui Tăticu să crească pe Nelu, cu grije să nu se stingă neamul nostru. Numele de Cristea să rămână mai departe, să-l facă pe el ofițer, ostaș al Crucei și Dreptății.

A muri pentru Țara ta este o cinste de care nu toți se bucură, onoare de care nu toți sunt vrednici.

Fii mândră Mamă, Tată și Logodnică. Fiți mândri! Nu plânsul răscumpără moartea mea. EROII nu se plâng, ci se preamăresc.

Slt. Ilie Cristea, c-dtul Plutonului 3 din Compania 7

Adresa mamei
Maria Buduluca, str.
Buzeul Fundeni nr. 17
Câmpulung Muscel

Raport special
Nr. 04133

1941 luna octombrie ziua
3
Regimentul 30 Dorobanți
către Divizia a 3-a Stat
major

Am onoarea a
raporta că în ziua de 21
septembrie 1941 a murit
în fruntea plutonului său
sublocotenentul Cristea Ilie
din compania a 5-a din
acest regiment.

Acest brav ofițer cade la
datorie în atacul dat pentru
respingerea inamicului
încercuit de pe pantele de
Vest ale Dealului Drilnitcaia.

Cu un elan excepțional
și bărbăție sublocotenentul
Cristea, prin exemplul
personal, a antrenat
plutonul său la atac în
această luptă grea cu un
inamic ascuns în adăposturi
întărite.

Pentru această faptă cu
totul excepțională propun ca
sublocotenentul Cristea Ilie
să fie decorat post mortem
cu Ordinul Mihai Viteazul
cls. a III-a, pentru a servi
și de exemplu celorlalți
camarazi.

Anexez și o copie după o
scrisoare adresată mamei
sale și care s-a găsit asupra
sa după moarte.

Din această scrisoare
se poate vedea înaltul
sentiment patriotic de care
era animat acest brav ofițer
al acestui regiment.

C-dtul Reg. 30 Dorobanți
Col. G. Munteanu

Generalul Ilie Ștefleă, comandantul Diviziei 3, notează pe raport: „Propus pentru Mihai Viteazul. Merită cu prisosință”.

Sublocotenentul Ilie Cristea

Născut la 16 noiembrie 1918
în satul Căiuți, județul Bacău,
fiu al Mariei și al lui Gheorghe.
Absolvent al liceului comercial,
a fost însumat ca soldat cu
termen redus la regimentul
30 infanterie Muscel. La 30
noiembrie 1939 a devenit elev
al Școlii Ofițerilor de rezervă de
Infanterie nr. 1 Ploiești, fiind
clasificat al 108-lea din 630 de
cursanți. După absolvire a fost
repartizat la Compania a 3-a
instrucție, Reg. 30 Dorobanți.

Începând cu 17 iulie 1941
se află pe front, comandant
de pluton în Batalionul de
instrucție și marș, până la
21 august 1941, când este
numit comandant de pluton la
compania 5.

Comandantul regimentului,
colonelul Munteanu, notează:
„Era o fire hotărâtă, foarte
energic și cu multă inițiativă
atât în timp de pace cât și
la război. A fost un exemplu
pentru camarazii săi și pentru
unitate. Foarte inteligent, cu
memorie bună, cu foarte multă

putere de muncă, fiind animat
de un puternic sentiment
patriotic. Cultură generală
frumoasă, simțul datoriei foarte
dezvoltat, modest, demn,
moral. A comandat plutonul
în foarte bune condiții cu
prestanță și demnitate.

În Războiul contra Rusiei
Sovietice a luat parte la luptele
de la vest Kobacenko, unde
s-a distins în mod deosebit la
atacul din ziua de 12.09.1941
prin destoinicie, curaj și avântul
cu care a atacat puternicele
rezistențe imanice, precum și în
luptele de la dealul Bostanaia și
Dilnițkaia.

În luptele de pe Dealul
Dilnițkaia (21.09.1941) a căzut
rănit mortal în timpul când
își antrena plutonul la atac
în urma unui baraj rulant. În
acest atac s-a distins în mod cu
totul excepțional. Prin exemplu
personal de vitejie și spirit de
sacrificiu a antrenat plutonul
său la acest asalt asupra
reduitului inamic prevăzut cu
adăposturi puternic întărite
și pentru această faptă a fost
propus pentru decorare cu
Ordinul Mihai Viteazul cls. a III-
a.”

A fost considerat de
comandantul său, pe bună
dreptate, Un Erou al Neamului.

Deși generalul Ilie Ștefleă,
comandantul Diviziei 3,
apreciază că merită cu
prisosință această decorație,
a fost răsplătit cu *Ordinul
Coroana României* cu spade în
grad de comandor cu panglică
de Virtute Militară, în baza
Înaltului Decret 2417 din 17-
08.1942, Brevet 6803.

Aripi românești

Sublocotenentul av. Ion Simionescu

Născut la Buzău, în 26 decembrie 1915, a absolvit Școala Comercială Superioară din localitate. Zborul cu avionul l-a învățat în 1938 la școala de pilotaj "Mircea Cantacuzino", unde l-a avut instructor de zbor pe Nae Cristescu, după care s-a prezentat la Școala de Perfecționare pentru avioanele militare de la Buzău. A devenit pilot de recunoaștere în anul 1939 și pilot de vânătoare în 1940. Tot atunci a părăsit Academia Comercială, unde era student, devenind pilot de vânătoare. A participat la campania din Est în cadrul Grupul 7 Vânătoare, unde s-a bucurat de frumoase rezultate și aprecieri pe măsură.

Misiunile de luptă le-a început în Escadrila 58 Vânătoare, care în 22 iunie 1941 se afla la Bârlad.

La începutul operațiilor, Gruparea Aeriană de Luptă în care a acționat Grupul 7 Vânătoare, care era Marea Unitate aeriană a Armatei Române, a acționat independent dincolo de câmpul tactic. În ce privește efortul de război, aviația română de luptă a intrat în operații cu 25 de escadrile, care au însumat 240 de avioane. Cu excepția Grupului 7 Vânătoare, în prima campanie, cea a Odesei, aviația română de luptă a acționat exclusiv în sprijinul Armatei a 4-a Română, a cărei direcție de înaintare a fost linia Fălcu-Tighina-Tiraspol-Odessa. De remarcat că în sectorul respectiv, în afara unor avioane Stuka, care au bombardat portul Odessa, nu au participat alte forțe aeriene germane.

În 7 iulie 1941 șase avioane de bombardament au primit misiunea să atace podul de vase întins de sovietici peste Nistru, asigurându-le și o protecție cu 3 avioane Me-109 E. După lansarea bombelor, piloții avioanelor bimotoare nu au mai păstrat formația. Avionul cu nr. 29, care a rămas în urmă, a fost incendiat de vânătorii sovietici,

care, încurajați de acest succes au încercat să atace un alt avion românesc. În situația creată, celula, al cărei „cap” era slt.av. Simionescu Ion, având coechipier pe adj.stg. av. Panaite Ion, a intrat în luptă. Proiectilele trimise de Simionescu l-au descurajat pe inamic, fiind nevoit să degajeze, urmărit în continuare de buzoianul nostru. Dar tot atunci, în spatele avionului pilotat de Panaite, care-și proteja șeful în atacul pronunțat, s-a plasat un alt avion inamic. Panaite a executat un viraj strâns, lăsându-l astfel să-l depășească, apoi, cu o rafală lungă, l-a îmbrăcat într-o trenă de fum ce a dispărut într-un nor.

19 septembrie 1941, ora 15.30. O patrulă comandată de lt.av. Bocșan Ion a decolat spre inamic. În componența ei se afla și slt. av. (r) Simionescu Ion. Din raportul acestuia, am aflat despre prezența mai multor bombardiere sovietice însoțite de avioane pentru protecție în sectorul încredințat lor. Orientându-se după focurile artileriei A.A. proprie, printr-o spărtură de nori, au zărit trei bombardiere care își lansaseră

bombele și se îndreptau spre Limanul Nistrului. Luând înălțime ceva mai lateral decât restul formației, slt. av. (r) Simionescu s-a pomenit în față cu un avion sovietic de bombardament pe care, aproape surprins, l-a atacat imediat. După ultima rafală de tunuri, din motoarele avionului inamic care pica cu roțile scoase, au început să iasă fum și flăcări. În timp ce-l urmărea, au apărut 3 avioane IAR-80 care au deschis și ele focul asupra avionului incendiat. Astfel, avionul inamic a fost silit să aterizeze la nord de Limanul Nistrului, aproape de comuna Seimeni.

Bucurându-se de aptitudini fizice bune, practicând sporturile, a fost sănătos și foarte rezistent. Serios și muncitor, ca ofițer în Escadrila 58, a executat cu conștiinciozitate ordinele primite. În prima campanie a efectuat 81 de misiuni la inamic și a doborât două avioane sovietice. Căpitan-comandorul Mihail Romanescu, comandantul Flotilei 1 Vt., aprecia că „slt.(r) Simionescu Ion este un excelent pilot de vânătoare și un foarte bun ofițer”.

S-a înapoiat de pe front la 1 noiembrie 1941, iar la 1 decembrie a fost desconcentrat.

La data de 10 aprilie 1942 a fost iarăși concentrat tot la Flotila 1 Vânătoare, de unde a fost detașat la Mamaia pentru a executa tragerile reale, după care, din luna august, a luat parte la luptele de la

Generalul Emanoil Ionescu decorându-l pe sublocotenentul av. Ion Simionescu

Stalingrad cu Escadrila 58 din Gr. 7 Vt. Aici s-a dovedit același excelent zburător, deși a avut parte și de o aterizare cu trenul escamotat, faptă pentru care a fost pedepsit. În cursul campaniei a executat 15 ore de zbor în 10 misiuni la inamic.

La intervenția germanilor, s-a hotărât trimiterea pe front a piloților de vânătoare români, care luaseră parte la luptele de la Stalingrad. Astfel, la 19 martie 1943, au ajuns la Flotila germană „Udet”, unde au făcut trecerea pe avioanele de vânătoare Bf-109 G4, care atunci erau de ultimă oră, ca realizare tehnică. Cei 30 de piloți, fără personal tehnic și trupă, au ajuns la Dnepropetrovsk cu două avioane de transport. Printre ei s-a aflat și slt.av. (r) Simionescu Ion. După ce au luat parte la luptele aeriene, la sfârșitul lunii mai, spre regretul lor, Comandamentul german a transmis ordinul ca piloții români să se prezinte cu avioanele la Kirovograd. Acolo, în 5 iunie, au luat parte la câteva exerciții, împreună cu o escadrilă de recunoaștere, un Grup de bombardament greu, altul de asalt și unul de bombardament în picaj, toate dootate cu material modern german. Demonstrația s-a făcut

în fața marelui Antonescu și a Statului Major al Aerului, din partea română, precum și a marelui german von Richtofen.

După exercițiile demonstrative, Grupul 7 Vânătoare a ajuns pe terenul de la Mariupol, de unde a început să opereze pe frontul de pe Mius, apoi pe cel de la Kuibâșev și altele. În acea unitate a luptat în compania așilor aviației române: Șerbănescu, Cantacuzino, Mucenica, Milu și bunul său prieten Polizu Nicolae.

În campania din anul 1943, a executat 123 de ieșiri la inamic, luând parte și la misiuni de atac la sol. A totalizat 150 de ore de zbor și a doborât două avioane inamice omologate. Același mare comandant, care a fost comandorul Romanescu, aprecia în notele sale de carnet că lt.av. Simionescu, „din punct de vedere al zborului și al misiunilor de război, este un element de mult folos armiei aeriene, posedând toate calitățile unui pilot de război”.

În 9 septembrie 1943 a fost rănit, iar la 24 octombrie a intrat în garnizoana de pace, fiind încadrat la siguranța teritoriului, de unde, în 20 septembrie 1944 a fost desconcentrat. Nu a luat parte

la luptele de pe frontul din Vest. Doar la 25 august, undeva în jurul Ploieștiului, a întâlnit un avion de legătură german, dar știindu-l neînarmat nu l-a atacat; nu era pilotul care să se bucure de o victorie ușoară.

La sfârșitul lunii octombrie 1943, Gr. 9 Vt., cu întreg personalul și 6 avioane Ju-52, a fost adus de la Tiraspol pentru a-i schimba pe cei din Gr. 7 Vt. Printre cei sosiți în țară a fost și locotenentul Simionescu, care în toamna lui 1943 și iarna lui 1944, s-a pregătit de luptă aeriană pe terenurile de la Roșiri de Vede și Pipera. Din 11 februarie 1944 a fost încadrat la Escadrila 48 Vânătoare din Grupul 7 Vânătoare cu care avea să ajungă pe frontul din Moldova și apoi în apărarea spațiului aerian al țării împotriva aviației americane și chiar germane.

În după-amiaza zilei de 9 aprilie 1944, după ce, consternat, aflase de bombardamentele americanilor asupra Bucureștiului și Ploieștiului, Simionescu a decolat de pe terenul de la Galați cu un Me-109 G, urmând să ajungă pe frontul din Moldova; a aterizat forțat la 15 km de Bârlad, „reparabil, sănătos”, după cum confirmă raportul său telegrafic.

A fost demobilizat la 20 septembrie 1944, fiind răsplătit cu Ordinele „Virtutea Aeriană” și „Coroana României”. A lucrat la Opera Română în funcția de contabil. În anul 1947, a traversat înot lacul Herăstru și s-a îmbolnăvit de TBC. După însănătoșire a lucrat tot în contabilitate, la Ministerul de Construcții, până la pensionare. A decedat în anul 1995.

„Bătrânul Sim” – cum îi spunea nu de mult generalul av. (r) Dobran Ion, camarad de zbor – „a fost un bun zburător calculat și modest, nu s-a bătut niciodată pe sol pentru victorii, nu și-a însușit meritele altora, cu toate că a fost un coechipier pe măsura celor mai tari dintre așii noștri, așa cum a fost Băzu, care nu o dată i-a mulțumit, remarcând maniera în care ținea formația. A fost omul pe care s-a contat în orice misiune!”

MEMENTO

Monumentul de la REDIU

În ziua de 21 noiembrie 2008, în care creștinătatea sărbătorește *Intrarea în biserică a Maicii Domnului*, în comuna REDIU, județul NEAMȚ, a avut loc ceremonia de dezvelire și sfințire a celei mai frumoase opere comemorative de război din localitate, ridicată în curtea bisericii. Este un monument din piatră și ciment, închinat Cultului ortodox și cinstirii eroilor comunei căzuți în războaiele din 1877-1878; 1916-1918; 1941-1945. A fost construit la inițiativa ing. Marius Munteanu, director general al S.C. Ceahlăul S.A. Piatra Neamț, și a preotului paroh CEHAN IOAN. Acțiunea a fost condusă și finanțată de primarul comunei, dl. MOFTOLEA VASILE, preotul paroh IOAN CEHAN, care este și președintele filialei locale „Cultul Eroilor”, Culiță TĂRĂȚĂ, deputat, de mai mulți săteni, care au contribuit cu diverse sume de bani. Valoarea lucrării s-a ridicat la circa 150 000 lei.

Ceremonialul religios a fost oficiat de un sobor de preoți în frunte cu părintele Arhimandrit AMARIEI VICHENTE, starețul Mănăstirii Secu, și părintele paroh IOAN CEHAN. Au onorat acest eveniment senatorul I. ALDEA, colonel (r) VASILE MURARIU, președintele filialei județene „Cultul Eroilor” NEAMȚ.

Au participat reprezentanți ai administrației locale, cadre didactice, veterani de război, cadre militare în rezervă și în retragere, elevi și săteni de toate vârstele.

Colonel (r) Vasile MURARIU

Vasile TUDOR

Inscripțiile de pe monumentele comemorative evocă nu numai momente de istorie, ci și pioșenia și respectul cu care înaintașii noștri își cinsteau eroii. Redăm în cele ce urmează câteva asemenea bijuterii în piatră.

Io Mircea I Basarabă domn Țării Românești, ducă al Țării Făgărașului și biruitor al Țării Dobrogea de peste Dunăre, la anul 6924 amă zidit biserica de zid în locul celei de lemn a lui Bucur în pădure pe movila de lângă Dîmbovița, cu hramul sfinților ierarhi Atanasie și Chirilă, unde amă pus oasele morților căzuți în bătaia ce amă avută cu turcii la Giurgiu, iunie 11.

Pisanie de la Biserica Bucur (București, datată 11 iunie 1416 (6924). După: *Inscripțiile medievale ale României. Orașul București*, 1395-1800, vol. I, Editura Academiei RSR, București, 1965.

□ □ □

După bătaia ce amă făcută cu turcii, hoți bostangii, la Giurgiu și îi amă biruită cu noroc, între mai multe mili, făcui și astă cădelniță de argint curată cu 16 turnuri, pentru 16 morți care căzură în bătaie, și amă dat-o bisericii mele Radu Vodă, Io Alecsandru v(oe)v(o)dă, domn Țării Românești, și soția mea Catrina doamna, pentru pomană; leat 7134.

Inscripție pe o cădelniță de argint de la Mănăstirea Radu Vodă, datată 1 septembrie 1625 - 31 august 1626 (7134). După: *Inscripțiile medievale ale României. Orașul București*, 1395-1800, vol. I, Editura Academiei RSR, București, 1965.

□ □ □

Io Leon voevod. În numele Tatălului și al Fiului și Sfă(n)țului Duh, adecă eu robu lu Du(m)nezeu, Io Leon voevod, feciorul lu Ștefan voevod, rădicat-am această cinstită cruce în numele lu s(ve)ti Gheorghie, pentru să se pomenească de războ(iu) ce am avut într-acestă loc cu pribegii, cănd(d) au venit de priste munte asupra domniei mel(e) în ani 7139 în luna lu avg(ust) 23, marți; și milostivul Dumnezeu, cu rugăciunea lu s(ve)ti Gheorghie, supus-i-au suptu sabiia domniei mele și i-am biruit; și căț(i) au căzut în război zac suptu această moghilă, iar crucea se-au ridicat în lu(na) lu fev(ruarie) 20, vă leat 7140, de la H(risto)s 1632.

Inscripție de pe Crucea de piatră (305/103 cm) așezată în curtea bisericii Slobozia, în partea stângă; în câmpul brațului transversal, într-un medalion, este reprezentată stema Țării Românești. Pe lângă acest text, de jur împrejurul medalionului cu stema Țării Românești, mai este scris cu litera în relief de 5 cm: Cu strădanie bună te-ai străduit, purtătorule de chinuri, Gheorghie, pe chinuitorii tăi i-ai rușinat, jertfă...

□ □ □

Dat-am de pomană domnia mea și doamna mea această cădelniță sf. Mănăstiri din marginea Bucureștilor cu hramul sf. Treimi cei nedespărțiți, făcui de noi, peste care s-a scris numele a nouă voinci din vitejii noștrii dorobanți, cari, făcînd a trece turcii fără vad Dunărea, s-au luat în goana lor călări înnot și după ce s-au prăpădit la mijlocul apei, apoi s-au înecat și ei de osteneala cailor; ca să fie de veșnică pomenire a lor.

Inscripție pe o cădelniță de argint cu aplicații de email albastru, aflată la Mănăstirea Radu Vodă din București (astăzi dispărută). Capacul focarului imita o cupolă de biserică cu nouă turnuri (pe fiecare turn se afla un nume). Numele celor pomeniți: Nicolae, Dragomir, Neagu, Vintilă și altele. După: Nicolae Iorga, *O cădelniță de la mănăstirea Radu Vodă din București*, în Bul. Com. Mon. Ist., an XX (1927), p. 112.

Piatra de mormânt a domnitorului Radu de la Afumați (1529)

Piatra este decorată pe margini cu un brâu cu motive ornamentale; în câmpul ei, într-un medalion, este reprezentată o cruce cu trei brațe, sub care este înfățișat voievodul Radu de la Afumați, pe cal, cu buzduganul în mână dreaptă; din câmpul lespezii lipsește un fragment; piatra a fost așezată inițial în pronaos, pe latura de la sud, lângă mormântul lui Neagoe Basarab; la biserica Adormirea Maicii Domnului (m-rea Argeșului); în dreptul voievodului reprezentat călare pe cal, cu literă în relief, se află următoarea inscripție:

Ioan Radul (voievod)

A răposat robul lui Dumnezeu și mult milostivul Ioan Radul, marele voievod și domn a toată Țara Românească și al Podunaviei, fiul marelui, prea(bunului) Io Radul voievod, în anul 7037, luna ianuarie 4 zile, crugul soarelui 7, indictionul 3.

Să vă fie știute războaiele ce vi le spun, pe care le-am făcut eu: 1. războiul cu turcii; 2 la Gubavi; 3. la satul Ștefeni, pe Neajlov; 4. la Clejani; 5. la Ciocănești; 6. la cetatea București; 7. la cetatea Tîrgoviște; 8. pe riul Argeșel; 9. la satul Plata; 10. la Alimănești pe Teleorman; 11. ...cel mai iute, mai virtos din toate războaiele, la Grumazi, cu 7 sangeacuri; 12. la Nicopol; 13. la Șiștov; 14. supt cetatea Poenari, cu horani; 15. la Gherghița; 16. iar la București; 17. la orașul Slatina; 18. la cetatea București, cu Vladislav voievod; 19. la satul Rucăr; 20. la Didrih. Atunci m-a dăruit Dumnezeu cu stăpînire și schiptru și m-a încins cu brîu și

purpură și cu cunună m-au încoronat și cu puterea celor bogăți și cu multă mărire, de dar aducătoare și cu mulțime de oaste stînd în jur; mîna de ajutorință tuturor întinzînd cu îndurare. Acum zac aici în mica groapă, singur, așteptînd glasul arhanghelului, cea de pe urmă trîmbiță, învierea întregii lumi, prefacerea stihilor. Și rog pe cel pe care Dumnezeu va vrea să vină după noi să întărească acest mic adăpost și lăcaș osemintelor mele, ca să fie nestricat.

După: Constantin Bălan, *Inscripții medievale și din epoca modernă a României, Județul istoric Argeș (sec. XIV-1848)*, Editura Academiei Române, București, 1994

Piatra de mormânt a lui Radu de la Afumați, pe care sunt trecute toate cele 20 de bătălii pe care le-a purtat în timpul domniei sale

Pe vremea când se afla în SUA, ing. Nicolae Mărunțelu, inspector ONU, uimit de cele văzute pe Câmpul Militar Național de la Gettysburg, ne-a trimis câteva impresii. Le facem loc în pagina de față, ca o mărturie elocventă despre cum înțeleg alții să-și cinstească eroii!

Parcul Militar Național Gettysburg

În istoria Americii, punctul culminant al Războiului civil (1861-1865) l-a constituit bătălia de la Gettysburg. Timp de trei zile, nordiștii și sudiiștii s-au măcelărit fără cruțare, lăsând pe câmpul de luptă 51 000 de morți, distribuiți în proporții oarecum apropiate: 23 000 de nordiști și 28 000 de sudiiști. Specialiștii militari explică numărul mare de victime înregistrate într-o bătălie relativ mică prin... lipsa principiilor tactice. Mai pe românește, "s-au bătut ca chiorii".

Toate astea le-am aflat în Parcul Militar Național Gettysburg, o atracție a Americii, pe aici trec în fiecare an, potrivit statisticilor, două milioane de turiști.

De ce așa mare afluență? Sunt interesați atât de mult străinii de trecutul Americii?

Explicația trebuie căutată nu în spectacolul trecutului – oricât de impresionant ar fi fost el –, ci în măiestria de a-ți valorifica istoria. Recunoscuți pentru calitatea de a face bani din orice, americanii au simțul amănuntului, știu ce vor și, atunci când își pun în cap o idee, îi fac atâta propagandă

George Pomuț, primul general american de origine română

(poate e mai bine să spunem "lobby"?). Încât nu se poate să nu reușească.

Pentru renovarea Parcului Militar Național de la Gettysburg a fost lansată o campanie națională de strângere de fonduri. Și s-a adunat o sumă frumoasă – 95 de milioane de dolari. Din această sumă a fost ridicat un nou muzeu, cu un centru de primire a vizitatorilor, dotat cu cele mai sofisticate tehnologii, menite să ofere milioanele de turiști o imagine cât mai detaliată a ceea ce a fost Gettysburg pentru istoria Americii. Din câte ni s-a explicat, am înțeles că restaurările au fost necesare, pe de o parte, pentru a salva construcțiile, care s-au degradat datorită numărului mare de vizitatori din ultimii 25 de ani, și, pe de altă parte, pentru a moderniza și a valorifica mai bine spațiul (expozițiile de armament aveau un caracter primitiv pentru standardele actuale și nu reușeau să pună în valoare exponatele, astfel încât să încante turiștii; locurile de parcare ocupau o bună parte din terenurile unde s-au dus luptele), dar și colecțiile existente. Se va apela, nici nu se putea altfel, la tehnologiile interactive. Ideea ingenioasă este aceea de a face, la Gettysburg, conexiunea trecutului cu prezentul. Expozițiile viitoare vor prezenta istoria Gettysburg din trei perspective: a președinților Abraham Lincoln și Jefferson Davis; a soldaților participanți la bătălie; a corespondenților

de război care au transmis lumii întregi ce s-a întâmplat în cele trei zile de lupte în America.

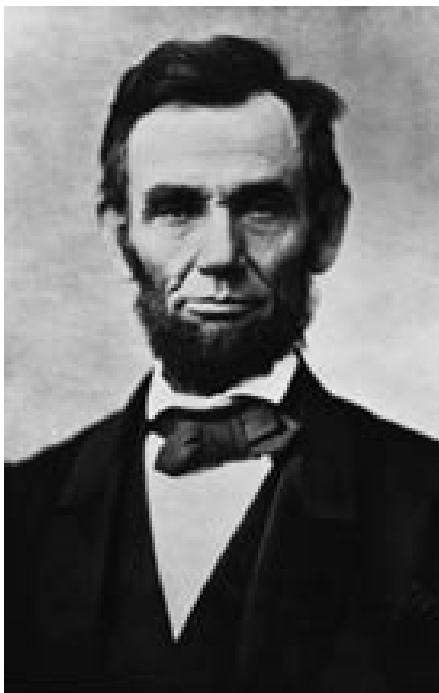
Se spune că la patru luni după bătălie, la 19 noiembrie 1863, președintele Abraham Lincoln a ținut, chiar pe câmpul de luptă, un discurs de câteva sute de cuvinte în care și-a expus filosofia sa despre noua națiune reunită. Și astăzi, discursul acela este considerat drept un model de subliniere a ceea ce înseamnă libertatea pentru americani. Pentru frumusețea lor, am copiat câteva propoziții: "*That this nation, under God, shall have a new birth of freedom, and this government of the people, by the people and for the people, shall not perish from the earth.*" Adică: Această națiune, cu voia Domnului, va renaște și acest guvern al poporului, guvernat de popor și pentru popor, nu va pieri de pe acest pământ.

Dar episodul cel mai emoționant, poate unic în istoria Americii, s-a consumat la un an după acea bătălie memorabilă: pe câmpul de la Gettysburg s-au adunat soldații nordiști și sudiiști, foști adversari, și-au dat mâinile și s-au îmbrățișat. De atunci, Gettysburg a devenit simbolul unificării Americii, un loc sacru, unde americanii se adună nu numai pentru a-și aminti de înaintașii care au căzut pe câmpul de luptă, ci și, așa spune eu, pentru a-și încălca bateriile cu combustibilul acesta atât de ciudat, care se aprinde atât de ușor, numit dragoste de patrie, orgoliul unei mari națiuni.

În 1938, când s-au împlinit 75 de ani de la bătălie, mii de veterani ai Războiului Civil și-au dat întâlnire pe câmpul de onoare al Gettysburgului. Însuși Franklin Roosevelt, președintele de atunci al Statelor Unite, a sosit aici pentru a citi Memorialul Păcii.

Un alt amănunt demn de luat în seamă, fie și ca un fapt divers al istoriei, se leagă de numele generalului Dwight D. Eisenhower. Se spune că, în timpul Primului

Război Mondial, căpitanul (pe atunci) Eisenhower și-a comandat soldații pe câmpul de instrucție de la Gettysburg. Probabil că, în acele clipe, nici prin cap nu-i trecea că, peste ani, va reveni, de data asta cu epoleții încărcăți cu stele de general, pe același câmp. Asta avea să se întâmple în 1950, când faimosul general, aureolat de glorie în Al Doilea Război Mondial, a sosit împreună cu soția sa, Mamie Eisenhower, a cumpărat 189 de acri de pământ și a înființat o fermă. În 1952, când a fost ales președintele Americii, a hotărât ca ferma să devină locul său de retragere la pensie. În perioada în care s-a aflat la Casa Albă, ferma a devenit locul de destindere al familiei prezidențiale, dar și un fel de reședință ad-hoc, unde președintele avea să primească multe dintre personalitățile vremii. Eisenhower era mândru de cirezile sale de vaci și de hergheliile de cai. În urma atacului de cord, suferit în 1955, s-a retras aici pentru recuperare. Prin urmare, se poate spune că Gettysburg a fost, timp de șase săptămâni, a doua Casă Albă.

Abraham Lincoln

Generalul Eisenhower

După ce s-a retras din viața politică, Eisenhower a continuat să crească animale la ferma sa din Gettysburg. Aici l-au vizitat pentru a-i cere sfaturi sau pur și simplu pentru a-i aduce omagiul cuvenit, președinții J.F. Kennedy și L. Johnson.

Președintele Eisenhower a murit în 1969, Mamie supraviețuindu-i zece ani. După moartea lor, ferma a devenit parte integrantă a Complexului Istoric Național Eisenhower. Chiar și acum, aceasta a rămas așa cum a lăsat-o faimosul ei proprietar. Firește, și reședința păstrează obiectele și mobilierul de pe vremea lui Ike (cum îi spuneau prietenii apropiați).

Astăzi, orașul Gettysburg trăiește de pe urma istoriei. Oriunde te întorci, dai fie de un muzeu, fie de magazine cu tot felul de suveniruri, de autobuze gata pregătite să facă turul câmpului de luptă și al împrejurimilor, dar și de ghizi special pregătiți să-ți țină o lecție de istorie în stil hollywoodian, presărată cu picanterii și anecdote, contra modicei sume – nu-i așa? – de 60 de dolari!

În clădirea centrală a Parcului am văzut o dioramă mare cât un teren de handbal în mijlocul căreia se găsește macheta câmpului de bătaie. Beculețe de diferite culori marchează în timpul prezentării – nu mai mult de 30 de minute, ca să nu-l plictisească pe vizitator – dispunerea trupelor pe parcursul celor trei zile de luptă. Toată prezentarea beneficiază de tehnicile stereo care îți dau senzația că te afli chiar în toiul luptei și că, dintr-un moment într-altul, vei fi lovit de vreo sabie sau de vreun glonte rătăcit!

Nu se putea să nu mă interesez, acolo, și de românii care s-au înrolat, ca voluntari, în cele două armate, fiecare după cum i-a dictat conștiința (sau mai degrabă interesele), luptând cot la cot cu nordiștii sau cu sudiiștii. N-am reușit să aflu niciun nume de român, dar m-am bucurat să știu că americanii au auzit de un anume Gheorghe Pomuț, care s-a încadrat, la cerere, în armata unionistă, cu gradul de căpitan, mai precis în Regimentul 15 voluntari din Iowa, și s-a distins în luptele de la Vicksburg, în zonele Noan City, Huntsville. Peste un an și ceva a ajuns comandant de regiment și, mai apoi, comandant de brigadă. La 24 mai 1865, trupele generalului Pomuț defilau, alături de celelalte unități, prin fața președintelui SUA, Andrew Johnson. „În capul coloanei – consemna presa vremii – călărea tânărul și viteazul colonel George Pomuț, ofițer care se bucura de o mare popularitate printre camarazii săi. Nu era numai un ofițer de valoare, la curent cu toate problemele militare, dar și un savant și un gentleman cu maniere elegante.”

Un tablou cu portretul generalului Pomuț este expus într-unul din saloanele Casei Albe din Washington. E ceva, nu-i așa?

Nicolae MĂRUNȚELU

N.R. Pentru mai multe amănunte, vizitați: www.gettysburgfoundation.org

Dejun oferit de generalul Prezan în onoarea unei misiuni franceze la București

O fotografie rarisimă, din arhiva personală a comandoului Virgil Alexandru Dragalina, fiul generalului erou Ioan Dragalina, ne-a fost pusă la dispoziție de fiica acestuia, doamna Opritsa Dragalina-Popa, stabilită împreună cu familia în Elk Grove, California. Imaginea a fost surprinsă la 23 februarie 1920, după o masă intimă oferită de generalul Constantin Prezan, șeful Marelui Cartier General, și soția acestuia, Olga Prezan, în onoarea unei misiuni franceze conduse de viceamiralul De Bon. Primul din stânga este locotenent-colonelul Ion Antonescu, în uniformă militară. În fața acestuia se află amiralul Fatou, apoi, în costum național, Olga Prezan; în stânga acesteia urmează: amiralul De

Bon, doamna de la Morandière, marchiza de Beloy și, ultimul din dreapta, în picioare, marchizul de Beloy. În rândul din față se află locotenent-comandorul Virgil Dragalina și generalul Constantin Prezan.

Iată cum descrie comandorul Virgil Dragalina atmosfera de la acest dejun:

În 1920, înainte de a pleca la studii în Anglia, eram atașat la o misiune franceză condusă de viceamiralul De Bon, ministrul marinei. Mareșalul Prezan (general la acea dată - n.r.) l-a invitat la o masă intimă, dată în apartamentul lui de la hotelul „Bulevard” (din București - n.r.). Au mai fost invitați marchizul de Beloy cu doamna, născută Jianu (mama principesei Basarab

Brâncoveanu), iar cu misiunea franceză se mai afla și soția unui căpitan, adjutantul viceamiralului. Taraful Ciolac cânta cu foc, iar antreul și veselia în cursul mesei au fost fără limite, de Bon și Prezan fiind cei mai bine dispuși. Doar Ion Antonescu se ținea rezervat; nu a râs niciodată, nu a scos o vorbă și nu a luat parte cu nimic la buna-dispoziție a celorlalți. Doamna Prezan, lângă care se întâmplase să mă aflu, mi-a șoptit în câteva rânduri să adresez câte o glumă lui Antonescu, doar s-a mai dispune. M-am executat. Toți ceilalți au făcut mare haz, în timp ce Antonescu mă privea cu ochi răi, fără să zâmbească, fără să spună un cuvânt. Atunci doamna Prezan mi-a șoptit din nou: „E în stare să ne strice toată buna-dispoziție. E un om morocănos și rău și pe cât e de ambițios, pe atât de periculos. Eu mă tem de el!”

Stimați cititori, această rubrică vă aparține. Așteptăm fotografii inedite sau mai puțin cunoscute, precum și povestea lor: împrejurările în care au fost făcute, cine sunt persoanele din imagine etc.

Spre adevărata artă comemorativă

În august 1916, la declararea mobilizării, George Lungulescu era soldat în compania viteazului căpitan Romulus Lepri, din Regimentul 17 Mehedinți. Participă la luptele de pe muntele Alion, duse de Grupul Cerna, comandat de generalul Ioan Dragalina. După război, devine un colaborator fervent al revistei *Cultul Eroilor Noștri*, ulterior *România Eroică*.

Un bun început pentru cinstirea eroilor îl dă comuna Crevedia din județul Vlașca. Până acum satele, în dorința lor de a preamări amintirea scumpă a eroilor dipăruți, se grăbeau să ridice monumente făcute de pietrarii de meserie, lipsite de frumusețea artistică pe care o au toate monumentele religioase și comemorative pe care ni le-au lăsat strămoșii. Astfel, se poate vedea în cele mai multe din comunele noastre, în locul monumentelor de artă care să fie cu adevărat icoana sufletului și a eroismului românesc, niște simple columne, în forma obeliscurilor egiptene, în vârful cărora o pasăre cu aripile întinse își pune în suflet îndoiala dacă-i vulturul Carpaților sau pasărea Ibis a Faraonilor din delta Nilului.

Regretăm că în graba cu care comitetele de inițiativă pentru ridicarea de monumente se adresează meșterilor de rând, nu se caută cel puțin să se lămurească dacă aceste așa-zise "monumente naționale" au

Monumentul eroilor din comuna Crevedia-Vlașca

George Lungulescu

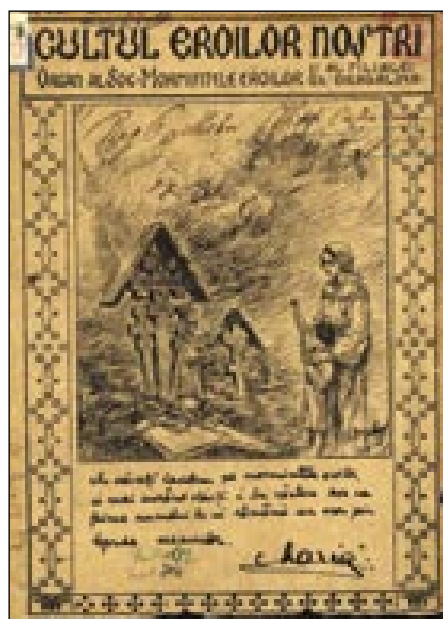
vreo legătură cu sufletul nostru românesc și cu arta atât de frumoasă a neamului nostru. Pentru că dacă învățătorii sau preoții comunelor ar căuta să lămurească mai întâi această chestiune, ar vedea că aceste monumente n-au nici o legătură cu sufletul românesc și că ne-au venit de peste hotare, aduse de meșterii străini, de cioplitori de piatră, care nu cunosc nimic din comorile artistice ale poporului român.

Cele mai vechi și frumoase monumente comemorative pe care le avem sunt troițele de piatră în formă de cruce monumentală. Dela Radu Negru și până la Șerban Cantacuzino, urmașul lui Mihai Viteazul,

acestea au fost monumentele cele mai de seamă ridicate pentru preamărirea eroilor noștri. Crucea dela Gemenea din Dâmbovița, ridicată de frații Buzești întru preamărirea lui Mihai Viteazul și a neamului său, măreața cruce – adevărată minune de artă – ridicată de Șerban cantacuzino la Călugăreni, la fostul pod de pe Neajlov; și crucea dela Telega-Prahova, ridicată de Știrbey Vodă; crucea din poarta Mitropoliei ridicată de Constantin Brâncoveanu în amintirea tatălui său, pe locul unde i-au tăiat capul turcii la 1682, etc., toate aceste dovezi sunt îndestulătoare pentru a dovedi că, ridicând columne cu păsări în vârf, am luat un drum greșit și cu totul străin de sufletul și tradițiile neamului nostru.

Pentru că monumentele în formă de obeliscuri egiptene, cu care au fost înzestrate satele noastre, nu pot sta alături nici de troițele monumentale, nici de adevăratele monumente lucrute de artiștii de seamă ai neamului nostru.

Acest adevăr îl dovedește mai ales faptul că cel mai mare arhitect pe care l-a avut neamul nostru, genialul Mincu, acela care a înzestrat arhitectura română cu câteva capodopere funerare, capele și mausolee, a ținut totuși ca la mormântul său să străjuiască o simplă troiță comemorativă. Să ținem seama că lecția aceasta ne-o dă autorul

celor mai desăvârșite paraclise funerare.

Comitetul de organizare din comuna Crevedia și-a înțeles dela început datoria de a înzestra comuna cu o operă comemorativă de valoare: așa încât monumentul pe care l-a ridicat este unul din cele mai frumoase și artistice din țară.

Dezvelirea monumentului s-

a făcut în ziua de 15 iunie ... printr-un serviciu divin oficiat de preoții din comunele Căscioare, Cartojani, Zădăriciu și Malu Spart.

La solemnitatea asistă o mare mulțime formată din populațiunea regiunii, cărturarii și conducătorii satelor, școalele primare, școala de meserii din Clejani cu fanfara tinerilor școlari; școala inferioară de agricultură, Zădăriciu etc.

S-au rostit însuflețite cuvântări de către preoții M. Mândreanu și Stănescu din Căscioare; d-nii Miulescu, administratorul plășii Neajlov, d. Dr. Mândreanu din partea comitetului de inițiativă, d. Primar al comunei Crevedia; dl. lt. colonel Obedeau, din partea Ministerului de Răsboiu; dl. maior Fotescu, delegatul soc. "Mormintele Eroilor"; dl. Cristea Ionescu, învățător în comuna Bucșani, iar elevul N. Cârstea din cl. VI-a liceală a recitat frumoasa poezie originală, pe care a închinat-o eroilor din satul său natal.

Alți elevi și eleve au declamat poezii patriotice, iar corul școlii de fete sub direcțiunea d-lui Sava Radu, a cântat frumoase imnuri naționale.

A urmat apoi defilarea trupei din Regimentul 5 Vlașca, venită să

dea onorul, a școalelor și foștilor luptători în răsboiu.

În cuvântările rostite s-au adus laude inițiatorilor, între care amintim pe d-na și dl. Ioan Gold Haret, d-na și dl. Dr. Mândreanu; și d-nii Dumitru Ciocârlan, Savu Bădescu, Ilie Dinică, preotul Mândreanu, Dumitru Mândreanu, Radu etc. D. Popescu, conductor de șosele, d-nilor judecători Nicoleanu și Dobrescu; d-nei și d-rei Cartojan; d-nei și d-lui Condurachi, mare proprietar, șefului circumscripției de jandarmi Burnea etc.

Este de dorit ca toate comitetele să urmeze exemplul comunei Crevedia, atunci când doresc să-și cinstească eroii pentru posteritate.

N.R. Ce a rămas din monumentul inaugurat cu zeci de ani în urmă? Se poate vedea din fotografiile alăturate. Practic, vechiul monument a fost mutilat și, înainte de 1989, readaptat la cerințele ideologice ale epocii. Din păcate, singura fotografie a monumentului, așa cum arăta el la inaugurare, apărută în revista „Cultul eroilor noștri”, este atât de șterasă de vreme încât nu poate fi publicată.

Continuăm să publicăm versuri scrise în vâltoarea luptelor.
Chiar dacă nu au valoare artistică, ele rămân, fără îndoială, mărturii
ale unor conștiințe și ale unei stări de spirit.

Din război

Foaie verde matostat
De când sunt mobilizat
Plugul în brazdă l-am lăsat
Arma-n mână am luat
Și la război am plecat
Foaie verde, foaie lată
Am lăsat tată, am lăsat mamă
Am lăsat soție cu pruncușori
Am lăsat grădina cu flori
Și am plecat la război
Ca să apăr frații mei
Frații mei cei din Ardeal
Care sufără de mulți ani
Jugul neîmpăcat maghiar
Noi Românii am plecat
Peste ei năvală am dat
Ca leii ne-am luptat

De maghiari că i-am scăpat
Libertatea ce le-am dat
Foaie verde matostat
Prin orice sat treceam
Flori de la frați că primeam
În noi viața creștea
Când peste noi flori arunca
Și din gură că striga
Trăiască România Mare
Ca să fie de onoare
Că au luptat neîncetat
De toți ungurii i-au speriat
Și i-au trimis peste hotare
Ce-i lăsat de la Traian
Cu-numele de Tisa l-a botezat
Astăzi de români e ocupat
Foaie verde bob năut
Tot românul e fericit
Că și-a împlinit a lui gând
Să fie liberați
De ungurii cei spurcați
Foaie verde salbă moale
Ăsta e plan cu nerăbdare
Să vedem ce sfârșit are.
Acest sângeros război
Care l-am suportat noi
De la mic și pân la mare
Tot cu ranita-n spinare
Nu este nimic, mai ducem războiu
Dacă dușmanul nu se va sătura
Încă nici acum
Căci românul este ca un leu
Și acum inima o salva
Și în orice moment voi fi
În picioare când țara mă va chema
La arme pentru apărarea țării mele
Trăiască România Mare
Și toată Armata.

Rugăciune, ulei pe pânză,
de George Chirovici

Serg. Catană Ion
Bat II, comp. 7,
Reg. 2 Vt Gardă

Culeasă de prof. Cornelia Ghinea

"Sărmăna-i țara fără de eroi.
Dar vai de țara care cere eroi!"
– spune Galileo Galilei în piesa
lui Bertholt Brecht. 340.000 de
morți, 300.000 de răniți și peste
100.000 de prizonieri a fost prețul
jertfei României în Marele Război.
Statistica jertfei este aproape
dublă în cel de al Doilea Război
Mondial, eroi căzuți în lupta pentru
România Mare și pentru stăvilirea
comunismului.

Născut într-un veac în care
sărmana Românie tânjea după eroi
– generalul Ioan Dragalina a fost un
simplu și viteaz ostaș, care a luptat
pentru apărarea gliei strămoșești,
pentru întregirea neamului și
pentru demnitatea numelui de
român. A căzut pe câmpul de

Ioan Dragalina în 1914

Cred că este datoria noastră să
luminăm mereu icoana strămoșilor
noștri.

Dragalina, o străveche familie de
grăniceri români, își are leagănul
pe pământul binecuvântat al
Banatului. Pentru ei, **neamul,
țara, familia și religia** au fost
întotdeauna cuvinte sfinte. N-
avem date biografice decât de pe
la 1750, când Nicolae Dragalina,
care luptase împotriva turcilor și
fusesse răscumpărat din prizonierat,
se întoarce acasă, la Borlova, un
orașel situat la 12 km sud-est
de Caransebeș, și-și dedică viața
Domnului, devenind preot.

Nicolae a avut parte de
opt băieți, printre care Anton,
administrator al pădurilor de
graniță, Ioan, agronom, Alexandru
și Ionaș, preoți. Ionaș, la rândul
său, are cinci copii – al doilea fiu
fiind istoricul bănățean Patriciu
Drăgălina, născut la Borlova în

Nicolae, cel răscumpărat de la
turci, și tatăl viitorului general
Ioan Dragalina, urmează Școala
de cadeți la Olmütz, în Boemia,
și școala de ingineri geodezi la
Viena. Ofițer în armata austro-
ungară, demisionează în 1859
și împreună cu soția sa, Marta
Lazaroni, trece Carpații pentru a se
stabili în România. Sufletul, mintea
și brațul lui de român nu puteau
sluji un stăpân străin. La Râmnicu
Vâlcea este numit staroste, adică
administrator al ținuturilor de
graniță. Marta însă vrea să nască
în casa părintească și se întoarce la
Caransebeș, în așteptarea primului
copil. Așa se face că Ioan Dragalina
vede lumina zilei la Caransebeș, în
ziua 16 decembrie 1860, primul din
patru copii.

Ioan urmează Școala de cadeți
din Timișoara, apoi pleacă la Viena,
pentru cursurile Academiei de
Război. Ca și tatăl său, studiază în

Dragalina – o veche familie de grăniceri români

luptă, străpuns de gloanțele unei
mitraliere germane.

A murit la 9 noiembrie 1916,
stil nou (24 octombrie, stil vechi),
ziua în care, 26 de ani mai târziu,
aveam să văd eu lumina zilei. Nu
l-am cunoscut. Și totuși, îl cunosc
bine. L-am văzut prin ochii tatei,
care i-a evocat adesea amintirea
luminoasă. Vorba tristă a tatei îi
rechema duhul blând printre noi, o
mângâiere în vremurile întunecate
ale teroarei comuniste. I-am auzit
graiul dulce bănățean izvorând din
scrisorile pe care ni le-a lăsat, i-am
văzut sufletul nobil în testamentul
lui transfigurat de dragoste pentru
familie, i-am mângâiat cu privirea
fața în zeci de fotografii. Trăiește
în scrierile Tatei*, trăiește și acum
în sufletul meu, trăiește aici, în
evocarea mea.

27 februarie 1849, acum 160 de
ani. Patriciu studiază geografia
în Germania, la Gotha, și apoi
se stabilește la Caransebeș, ca
profesor și director al Institutului
Pedagogic. La vârsta de 30 de ani
se însoară cu Eliza, o vară de-a
treia, și are o fată la 15 ani. Portretul
mătușei Eliza, acum pierdut, a
stat strajă ani de-a rândul la capul
patului meu de copil, la București.
Semănam leită cu ea.

Unchiul Patriciu (cum îi spuneau
în familie) a fost un profesor
devotat și un scriitor prolific,
publicând manuale școlare, articole
de istorie și geografie și lucrarea
Istoria Banatului de Severin, un
tratat în trei volume, citat și astăzi
ca o lucrare de căpătâi. A murit în
1917.

Alexandru, nepotul preotului

paralel școala de ingineri geodezi.
La 26 de ani se însoară cu Elena
Giurginca. Elena are 17 ani și este
dragostea lui cea mare. Scrisorile
trimise, fie de pe front, fie din
străinătate, sunt pline de dor și de
o tandră duioșie. Un an mai târziu,
Ioan, demisionează din armata
austro-ungară, trece Carpații și
este primit în armata română cu
gradul de sublocotenent. Citim în
foaia de notare a tânărului ofițer:
"*...foarte conștiincios... lucrează
cu inteligență... foarte folositor
corpului. ...Conduita și ținuta
foarte bune. Cunoaște foarte
bine regulamentele și le aplică
cu discernământ. În rezumat, un
foarte bun ofițer...*" Disciplinat,
modest, cinstit, inteligent, Ioan
avansează repede în grad: în 1893
este căpitan, în 1899 – maior și în

1908 locotenent-colonel. Dumnezeu îi dă șase copii, doi băieți, Corneliu și Virgiliu (tatăl meu), și patru fete, Aurora, Elena, Cornelia și Viorica.

În aprilie 1908, la vârsta de 48 de ani, Ioan Dragalina este numit comandantul Școlii Militare de Infanterie de la București. Profesor excelent, cu vaste cunoștințe de strategie și tactică militară, cu dragoste și înțelegere față de elevi, bunicul meu se devotază educației noii generații de ofițeri. Elevii îl numesc "Tata Dragalina". Un contemporan consemnează: "Ca un părinte îndrepta și sfătuia cu o răbdare fără pereche, explicând cele mai grele lucruri în forma cea mai simplă, cu o naturalețe și o rară modestie. **Tata Dragalina** nu venea să se impună și să poruncească, ci să convingă, să încurajeze, să îndrepte".

Nu numai atât, dar într-un timp în care în România domnește nepotismul și intervenția, Ioan Dragalina acceptă și promovează ofițerii numai pe bază de merit. Iată un exemplu citat în revista *Lumea Militară* din 1935: un deputat intervenise pe lângă bunicul meu cu rugămintea să-i admită odrasla în Școala Militară, un băiat slăbuț la învățătură. Dragalina îi răspunde în dulcele grai bănățean: "Nu-i cu putință, stimate domnule deputat. Să vină băiatul la concurență și de-o fi să știe carte, o intra în școală, de nu, nu vă fie cu bănat, nu voi da locul celui cu știință, chiar de-o fi fecioraș de cioban, după fața tătâne-său." Promoție după promoție de ofițeri ies din mână lui bine pregătiți. Pentru ridicarea nivelului științific al școlii și pentru ordinea și disciplina instituită în învățământul militar, Ioan Dragalina este decorat cu Ordinul *Steaua României*, clasa V-a.

Are o familie numeroasă, nu are avere și nici nu și-o dorește. Are doar solda de militar, credința nestrămutată în Dumnezeu și încrederea în forțele sale. Singurele bunuri pe care încearcă să le lase copiilor sunt cinstea, hărnicia, religia și dorința de a face bine. În scrisoarea adresată tatei, când împlinește 21 de ani, la 16 ianuarie 1911, îi spune:

Generalul Corneliu Dragalina, împreună cu locotenent colonel Ion Dumitrescu, șeful de stat major

"...Scumpul meu fiu, O zi mare este ziua de astăzi pentru tine. Astăzi împlinești 21 ani și devii, după legile țării, major. Stăpîn absolut pe toate faptele tale. De azi înainte nu mai stai sub îndrumarea părintească. Singur îți croiești drumul care va trebui să te ducă la țelul ce ți-ai impus (...) Dar dacă majoratul te pune în rîndul oamenilor maturi și-ți dă drepturi civice, de care pînă ieri nu te bucurai, apoi tot el îți impune și obligațiunile mari și hotărîtoare. (...) Ești la începutul carierii tale. O carieră pe cât de frumoasă și nobilă tot pe atît de grea și spinoasă. Nu însă pentru cei care și pun toată voința și capacitatea în a merge înainte! Cunoștințele dobîndite în decursul anilor tăi de studii ți-au asigurat o urcare normală pe scara ierarhică. Nu este destul atît. Astăzi se cere o muncă încordată și cunoștințe absolut la înălțimea progresului. Și cum știința progresează cu pași uriași, vai de acela care pierde o zi fără a se ține la curent cu progresele ei. Ocupîndu-te zilnic pentru a-ți îmbogăți capitalul științific și îndeplinindu-ți cu sfințenie toate obligațiile ce decurg de gradul și funcțiunea ce ocupi, prin o purtare

ascultătoare, prietenoasă și supusă față de cei mari, egali și inferiori, poți cu ușurință să mergi departe și să-ți asiguri viitorul.

Prin aceasta nu am vrut să-ți recomand slugărnicie, conduită dubioasă și fățarnicie, căci ar fi nedem de un bărbat, care trebuie să se respecte.

Nu pot sfîrși aceste recomandări fără a-ți arăta recomandațiunea, singura zestre ce mi-a dat tatăl meu, Dumnezeu să-l ierte, pe patul de moarte, înainte de a părăsi căminul părintesc pentru a mă duce la regiment (...), după absolvirea școlii militare. Aveam 19 ½ ani... "Fii cinstit, mi-a spus, căci cinstea este singurul apanaj al unui bărbat demn! Muncește ca și când ai de trăit un veac. Roagă-te lui Dumnezeu ca și când moartea bate la ușă!"

În fine, dragă Virgilică, primește binecuvîntarea mea izvorîtă din adîncul inimii și Dumnezeu să-ți călăuzească pașii tăi ca să fii fericit."

Vorbele bunicului au și astăzi aceeași prospețime, aceeași putere morală și poate aceeași însemnătate pe care o aveau acum mai bine de o sută de ani.

În aprilie 1911, Ioan Dragalina este avansat colonel și numit

commandant al Regimentului 34 Constanța. Blând și drept, știe să se apropie de soldați, le înțelege firea, le vorbește vorba și veghează ca ei să fie tratați cu demnitate și dreptate. Nu pedepsește decât foarte rar.

Colonelul Socrate Nicolescu, comandant de pluton în acea vreme, relatează un caz în care un soldat, frământat de soarta familiei lăsate fără sprinjin, dezertase. Cu dosarul de dare în judecată în mână, comandantul Dragalina îl cheamă pe soldat și pe sublocotenentul Nicolescu în cabinetul lui: "De ce ai dezertat, soldat, fungind din cazarmă?" Soldatul tace, cu ochii în pământ... "Ești înșurat?"... "Da," răspunde soldatul. "Ai copii?" "Da, am doi copii." "Cât timp ai stat acasă, ai lucrat să le dai de mâncare?" "Da", răspunde din nou soldatul... Atunci Dragalina, fără să mai continue interogarea, îi spune: "Ei bine! Dacă s-a întâmplat așa, te iert și rog pe domnul sublocotenent să-și retragă actul de dare în judecată. Asta nu înseamnă ca mai poți repeta greșala. Dacă te vei purta bine, vei căpăta concediu ca să poți să-ți mai ajuți familia."

Disciplina și ordinea erau întotdeauna strâns împletite cu blândețe și înțelegere. Dragalina nu vorbea de la catedră, ci încerca să-i convingă pe subalterni prin exemplul personal. "Cît mai puține vorbe despre disciplină – își sfătuia el ofițerii – și cît se poate de mult pildă și faptă." Pentru remarcabilele rezultate ale Regimentului din Constanța, Ioan Dragalina este decorat cu Ordinul Coroana României, clasa a IV-a.

În 1914 izbucnește Primul Război Mondial. Timp de doi ani, România își menține neutralitatea. În 1915, Dragalina este avansat la gradul de General de Brigadă. Pe Valea Prahovei face mari lucrări de fortificații. Un an mai târziu, în august 1916, țara intră în război de partea Antantei (Franța, Rusia și Marea Britanie) împotriva Puterilor Centrale (Germania, Austro-Ungaria, Turcia și Bulgaria). Antanta promite României îndeplinirea

aspirațiilor ei de veacuri: întregirea neamului, eliberarea Transilvaniei, a Banatului, Basarabiei și a Cadrilaterului de sub dominația străină. Hotărârea de a intra în război în slujba unei cauze atât de nobile găsește un adânc ecou în inima țării. Trup și suflet, țara este alături de ostași.

Un vechi cântec al diviziilor române, ce flutura atunci pe buzele țării, aduce mărturie dorinței sfinte și nestrămutate a românilor de a zdrobi hotarele nedrepte, hotare ce despărțeau frate de frate: "Treceți batalioane române Carpații, la arme cu frunze și flori / V-așteaptă izbânda, v-așteaptă și frații, cu inima la trecători. / Ardealul, Banatul, Crișana ne cheamă, nădejdea e numai în noi / Sărută-ți, copile, părinții și frații ș-apoi să mergem la război."

Generalul Dragalina preia comanda Diviziei I-a de infanterie. Trupele sale sunt amplasate pe frontiera de vest, pe o distanță uriașă, de la izvoarele Argeșului până la Calafat. Imediat pleacă pe teren și execută recunoașteri în defileul Dunării. Studiază forțele și poziția inamicului. Pregătește strategic bătălia, își petrece

timpul în mijlocul unităților și-și încurajează soldații, reamintindu-le de datoria lor față de țară. Armata austro-ungară este mult superioară forțelor noastre: soldații lor sunt mult mai bine echipați; au mai multă experiență, fiind căliți în doi ani de lupte. Împotriva unor formidabile tunuri și mitraliere, curajoșii soldați români se bat în opinci, cu armament inferior, puști și baionete.

În dimineața zilei de 15 august 1916, începe primul iureș de atac al românilor pe frontieră, la Porțile de Fier, între Gura Văii și Vânciorova. Trupele române sub comanda Generalului Dragalina încearcă să cucerească înălțimile Predealul Mare, Vârful Feregaru și Meterezele lui Tudor. În amurg, după lupte înverșunate, românii eliberează primele fâșii de pământ românesc. Este prima mare victorie. Izbânda ridică moralul soldaților. Întreaga țară sărbătorește momentul.

După bătălie, Dragalina pleacă să controleze unitățile și în drum zărește un ostaș căzut în luptă. Se oprește. "Grupul de călăreți care-l însoțește se oprește și el. Dragalina descalecă, se apropie de trupul neînsuflețit al eroului și se

Marta Lazaroni și copiii - Ioan dreapta

descoperă. Îl privește câteva clipe, îi desprinde mâna încleștată pe armă și, după ce i-o sărută, i-o așează pe piept. O lacrimă se desprinde din ochii Generalului. Este prinosul prețuirii sale pentru cei ce se jertfiseră întru victoria primei lupte.”

Răgazul este scurt și dușmanul pornește cu înverșunare la contraatac, încercând să respingă ofensiva românilor. Ai noștri luptă cu eroism și dârzenie. Pierderile sunt mari, dar încercările inamicului eșuează. Strategia generalului, de a ataca și a ocupa culmile munților, reușește. În 19 august, tunurile românești domină înălțimile Alion, Ozoina și Dranic, țintind sub focul lor întreaga vale de jos a Cernei. În zilele următoare, armatele române intră în Orșova și eliberează orașul. După victorie, generalul Dragalina se adresează trupelor: *“V-ați purtat vitejește, copii... Un asemenea neam de viteji nu piere...”* Luptele vor continua crâncene până la începutul lui octombrie, dar românii își vor menține pozițiile. Victoriile din Valea Cernei și de la Orșova însuflețesc și oțlesc ostirea și înalță inima întregii națiuni. Înaintarea inamicului prin Valea Cernei și prin celelalte trecători ale Carpaților fusese stăvilită.

La vest însă, dincolo de munți, trupele germane se regrupează. Deși mult mai dificilă, mai există o posibilitate de pătrundere în Țara Românească: prin trecătoarea sălbatecă a Văii Jiului. Inamicul încearcă acum să-și croiască drum prin acest defileu. Generalul Erich von Falkenheyn, comandant al Armatei 9-a germane și austro-ungare, începe o ofensivă masivă în Valea Jiului. În dimineața zilei de 11 octombrie 1916, generalul Dragalina primește ordin să se prezinte de urgență la Craiova, unde este numit comandantul Armatei I. Cu o zi înainte de a prelua comanda, în 10 octombrie, inamicul atacă trecătorile Vulcan și Lainici, încercând să-și croiască drum spre câmpiile Olteniei. Situația militară este extrem de gravă. În carnetul personal, noul comandant își descarcă sufletul încleștat de îngrijorare, apăsător de enorma responsabilitate pe care

Virgiliu și Corneliu în doliu, 1916

o poartă, și-i cere ajutor Celui de Sus: *“Câte și câte idei negre nu mi-au trecut prin cap, tulburându-mi mintea. Capul sus, Dragalina! Nu te lăsa sclavul gândurilor rele. Cu trupe multe oricine știe să lupte. Arată că știi și cu puține să faci mult. Încrede-te în Dumnezeu! Părinților tăi și în steaua ta ce întotdeauna te-a luminat. Doamne, fii cu mine!”* Iar de la fiul său, Corneliu, își ia rămas bun cu resemnare înțeleaptă și tandrețe părintească: *“Te îmbrățișează cu dragoste și te binecuvântează al tău tată, care se duce să-și facă datoria ca un vechi oștean.”*

Dragalina studiază situația și concepe un plan curajos de luptă: pentru a învinge, lupta trebuie dusă în munți. Orice confruntare pe teren deschis înseamnă sinucidere, dușmanul având o superioritate numerică și tehnică covârșitoare. Statul Major aprobă planurile de luptă și stabilește ziua ofensivei: 14 octombrie. Ordinul de zi al generalului Dragalina din 11 octombrie 1916 a rămas în analele militare ale României ca un model de forță morală și patriotism. Ordinul, citit trupelor trei zile la rând, face apel la curajul și onoarea de român ale fiecărui luptător: *“Ofițeri și soldați ai Armatei I-a române, din acest moment am luat comanda armatei și cer imperios la toți, de la General la soldat: în primul rând apărarea cu viața a*

sfântului pământ al țării noastre, apărarea vetrei strămoșești, a ogorului și a cinstei numelui de român. Cer la toți cea mai deplină ascultare și cea mai strictă executare a ordinelor... Trupa care nu înaintează, să moară pe loc... Ofițeri și soldați ai Armatei I-a! Apărați cu viața voastră pământul sfânt al Olteniei și al Țării!.. Dumnezeu, Majestatea Sa Regele și Țara vor răsplăti pe viteji. Cu Dumnezeu înainte! Victoria e a noastră!”

Serviciile de recunoaștere, hărțile și informațiile referitoare la teren și la pozițiile trupelor române și dușmane sunt insuficiente, fragmentare și adesea contradictorii. Generalul Dragalina decide, cum îi este obiceiul, să plece personal în recunoaștere, să pătrundă până în primele linii, să vorbească cu fiecare comandant, să coordoneze atacul cu fiecare. În dimineața de 12 octombrie pleacă cu o mașină în Valea Jiului. Însoțit de câinele lui credincios Leu, de maiorul Constantin Militiade și de colonelul Toma Dumitrescu, generalul, îmbrăcat într-un simplu cojoc de oaie, își continuă recunoașterea. La Bumbești vorbește soldaților și ofițerilor, îmbărbătându-i pentru lupta ce-i așteaptă. Sufletul lui este alături de bravii români, care curând vor porni la atac sub ploaia de gloanțe a inamicului. Își încheie cuvântarea către ofițeri cu cuvintele: *“Luați soldații, căci ei sunt copiii cinștiți ai neamului, și mergeți să apărați cu sacrificiul vieții glia patriei străbune.”*

Apoi, pătrunzând adânc în defileu, trece podul din apropierea Mânăstirii Lainici, poziția cea mai avansată a frontului românesc. Călugarii îl spovedesc și-l împărtășesc înainte de plecare. Dar drumul înapoi peste pod s-a închis. Din vest, o mitralieră germană răpăie neîncetat. Sunt numai două soluții: să rămână pe loc și astfel să fie rupt de restul trupelor, sau să caute să-și croiască drum printre gloanțe. Hotărăște să se întoarcă. Citez din amintirile tatălui meu: *“Mașina trece în viteză podul, dar când să iasă din focul mitralierelor se izbește de un cal*

Ioan Dragalina, 1887

mort, virând spre stânga. Astfel rămâne pentru un timp expusă focurilor, care acum vin din spate. Colonelul Dumitrescu înconjoară cu brațul capul generalului. O clipă mai târziu, un glonte dum-dum îi izbește brațul stâng sub umăr și imediat al doilea îl lovește în omoplat. Mașina se urnește și trece în dreptul unei stânci salvatoare.

Dar generalul rănit zace cu capul pe pieptul colonelului Dumitrescu. Sângele îi curge prin șuba de oaie și prin mâneca mantalei. La Gura Sadului, la postul sanitar, rana este curățată și bandajată. Brațul este complet zdrobit. Pornesc mai departe către Târgul Jiu, unde la primărie, medicii îi fac o injecție și-i dau un pahar de lapte. Generalul este întins pe o brancardă și Leu, câinele lui credincios, cu botul pe labe, stă nemișcat alături de el. În aceeași zi este evacuat la Craiova. Dragalina insistă să fie ținut la curent cu situația de pe front: "Miliadiade, îi spune maiorului... datoria... Viața țării e mai scumpă decât a mea." Medicii încearcă să-i cruțe puterile: "Dar ia spune, doctore, cum aș putea fi vindecat mai repede, pentru a mă întoarce în luptă, păstrându-mi brațul sau tăindu-l?" "Prin amputarea brațului, vindecarea ar fi mai grabnică" – răspunde medicul. "Ei bine, taie-l doctore, o să-mi ajungă și un singur braț."

Vrea să rămână cât mai aproape de front, să conducă bătălia pe care o concepuse. Dacă ar fi fost un simplu soldat, doctorii i-ar fi tăiat

imediat brațul. Dar, din nefericire, o telegramă a Marelui Cartier General ordonă ca Generalul Dragalina să fie transportat de urgență la Spitalul Militar Regina Maria de la Palatul Regal din București. Acest ordin este sentința lui de moarte. Se pare ca firele blănii de oaie din cojocul pe care îl purta îi declanșează infecția. În vremea aceea infecțiile puteau fi mortale – încă nu se descoperise penicilina sau sulfamidele.

Linia căii ferate Craiova-București este simplă și blocată de tot felul de vagoane cu trupe și marfă cu muniție. Trenul se poticnește, se oprește des. Abia în seara lui 13 octombrie, o zi și jumătate după ce fusese rănit, ajunge la București. Acolo – altă întârziere. Chirurgul palatului, doctorul Toma Ionescu, este în Moldova iar doctorul Gerota, care-l suplinește, încearcă să-i salveze nu viața, ci brațul, care se mai ține în câteva fire de mușchi. Dezinfectează rana, îi scoate glonte din omoplat, și-i pune brațul în ghips. Abia pe 16 octombrie, patru zile după ce fusese rănit, chirurgul Toma

Distinsă audiență,

Când în 1916, în Valea sălbatică a Jiului, în zona cunoscută sub numele „Locurile Rele”, bunicul meu, Generalul Dragalina, cădea străpuns de gloanțele unei arme automate germane, la București se deschideau porțile Cercului Militar Național. Această „podoabă arhitecturală a țării” a fost dedicată străngerii legăturilor de camaraderie între ofițeri, indiferent de armă sau grad, în speranța

dezvoltării spiritului de corp, esențial vieții militare. Bunicul n-a apucat să viziteze acest minunat edificiu, n-a apucat să vadă roadele acestei camaraderii, dar sunt sigură că ar fi apreciat faptul că ofițerii au un lăcaș al lor.

Ca profesor și comandant al Școlii Militare de Infanterie din București, iar mai târziu ca lider militar, Ioan Dragalina a crezut cu pasiune în crearea și consolidarea spiritului de corp în armata română. A crezut nu numai în strângerea legăturilor de camaraderie dintre ofițerii de diferite grade și arme, dar și în strângerea legăturilor de încredere dintre superiori și soldați. A predat acest principiu în școală și l-a demonstrat în nenumărate rânduri prin exemplu personal. Ioan Dragalina a trăit cu trupa, a fost mereu prezent în prima linie, acolo unde pericolul era cel mai mare, acolo unde se simțea trup

și suflet legat de soldați, de cei pe care îi numea "copiii cinstiți ai neamului". Iată că la 93 de ani de la moartea eroului de la Jiu, ideile și faptele lui de arme sunt omagiate în incinta Cercului Militar Național. Este o onoare pentru memoria Generalului-erou, o zi mare pentru familia Dragalina.

Născut dincolo de munți, în Banatul Austro-Ungar, Generalul Ioan Dragalina și-a oferit brațul, sufletul și mintea Țării-Mamă, România. Viața generalului Ioan Dragalina, descrisă cu talent și respect față de adevăr, de Tatăl meu, comandorul Virgil Alexandru Dragalina, se desfășoară pe fundalul frământărilor sociale și politice ale începutului veacului 20, veacul în care s-a născut România Mare. Comandorul Virgil Alexandru Dragalina, fiul mezin al Generalului, descrie Bucureștiul de altădată și viața în satele și orașelele prăfuite

Ionescu îi amputează brațul, la o palmă sub umăr.

Starea generalului se îmbunătățește. Ioan Dragalina urmărește îndeaproape situația de pe front. În 14 octombrie se declanșase contraofensiva concepută de el și condusă conform planurilor și ordinelor lui. Dușmanul este respins. Inamicul începe o retragere generală din defileul Jiului. În curând retragerea se transformă în panică și fugă. Românii îi urmăresc de aproape, iau sute de prizonieri, tunuri, mii de obuze, mitraliere. Nemții, încolțiți,ucid 1.400 de cai pe care-i aruncă într-un vad. Așa cum scrisese generalul în ordinul său de zi: "Victoria este a noastră!" Pe patul de suferință, Dragalina primește din mâna Regelui Ferdinand cea mai înaltă decorație de război a țării, Ordinul Mihai Viteazul. Sub ferestrele Palatului Regal, transformat în spital, izbucnește o demonstrație spontană de mândrie națională și profundă recunoștință.

Pe când generalul zace rănit, fiii săi luptă pe front: Corneliu, în Dobrogea, Virgiliu, pe Dunăre. A patra zi după operație,

generalul se simte bine: stă în scaun, înconjurat de familie, povestește și glumește cu aghiotantul său, Ion G. Brătianu. Ultima pagină a jurnalului de zi este plină de optimism și mândrie pentru eroismul fiului său, Corneliu, care călare, cu sabia în mână, condusesse la victorie o unitate în Dobrogea. Corneliu fusese grav rănit. Citez din jurnalul bunicului: "În ziarul *Dimineața de azi* (...) citesc, la rubrica *Eroii Noștri*, că fiul meu, căpitanul Dragalina, a fost citat cu ordin de zi, fiind rănit în lupta crâncenă susținută cu dușmanul pe care l-a pus pe fugă. E cea mai fericită zi din viața mea. Să trăiești, sumpul meu fiu. Dumnezeu să te aibe în paza lui."

Cea mai fericită zi, dar și ultima! Seara, temperatura crește brusc la 39 grade C. S-a declanșat septicemia. Corneliu, rănit de un glonte în piept, lângă inimă, părăsește spitalul și vine să fie alături de tatăl său. Ceas de ceas, la căpătâiul rănitului medicii, familia și prietenii veghează. Regele Ferdinand însuși stă de pază la ușă.

Generalul cere să-l vadă pe Leu, câinele lui credincios cu care făcuse

războiul. Leu intră fără zgomot, apropiindu-se de pat, își pune capul lui mare și greu pe perna rănitului. Generalul îl mângâie: "Luați-l." Și câinele se retrage cu capul în jos. Leu știa ceea ce familia nu vroia să creadă. Acasă, Leu, abatut, zace cu capul pe lăzile generalului. (Nu și-a revenit niciodată din adâncă-i tristete. Câteva luni după moartea stăpânului, a sărit brusc la un ofițer, lătrând – și ofițerul i-a străpuns inima cu sabia.)

În seara zilei de 24 octombrie la orele 8:15 generalul Dragalina primește sfânta împărtășanie: "Cornel, se adresează fiului său cel mare, îndreaptă-mă cu fața spre Banat. Tu să le spui că am murit cu ei în gând!"

La 10:40 se stinge. Avea 56 de ani și 10 luni. Prin moartea lui armata română pierde pe unul dintre cei mai valoroși și încercați comandanți. "Moartea lui Dragalina este pentru noi, pentru națiunea românească o pierdere ireparabilă – scrie Take Ionescu. Sămânța de eroi mai încolțește încă pe sfântul nostru pamânt."

În testamentul său, câteva rânduri simple, calde, pline de

ale Olteniei și Moldovei, unde tatăl său, tânăr ofițer, proaspăt integrat în Armata Română, își va petrece tinerețea. Cititorul întâlnește numeroase personalități ale timpului, trăiește alături de familia Dragalina, împărțind cu ea clipe fericite și momente tragice. Din filele cărții se desprinde portretul Generalului-erou: un om înțelept, curajos și drept, un soldat simplu, pentru care cinstea, credința, familia și încrederea în forțele proprii sunt singurele sale averi. Ioan Dragalina a trăit și a murit pentru o Românie unită în hotarele ei firești. N-a apucat această clipă. Dar, pentru cei care au trăit-o, sacrificiul generalului Dragalina rămâne o lecție de demnitate nemuritoare.

Cartea *Tatalui meu* este atât o frescă istorică, cât și o ofrandă de dragoste filială. Comandorul Virgil Dragalina a scris această carte între anii 1959-1963, atunci când

teroarea, frigul și foamea erau mereu prezente în casele românilor. Nu a conceput-o pentru tipar, ci ca un prinos de recunoștință oferit memoriei Tatălui său. A scris-o pentru a păstra vie imaginea Bunicului în sufletul de-a pururi îndoliat al familiei, a scris-o pentru viitorii lui nepoți și stranepoți. Nu a îndrăznit niciodată să sere la o audiență largă.

Iată că azi, pentru prima oară, cititorii biografiei vor depăși cercul intim al familiei. Sunt fericită că biografia bunicului este deja prezentă în colecțiile Bibliotecii Naționale din București și că a fost solicitată de marile biblioteci științifice americane, printre care Harvard, Library of Congress, Kent State University, Georgetown University și Columbia.

Doresc să mulțumesc Editurii Militare pentru atenția și grija cu

care a publicat această importantă biografie. Calde mulțumiri Domnului Colonel Dumitru Roman, redactor-sef al revistei „România Eroică”, ofițer de înaltă ținută morală și profesionist al cărții, căruia i-am predat cu toată încrederea manuscrisul și care i-a călăuzit cu talent și devotament apariția. Grație Domniei Sale și grație Editurii Militare, vocea caldă a Tatei – disparut dintre noi în 1980 – se ridică din nou și sacrificiul Bunicului renaște în lumina sfântă a trecutului.

În clipa aceasta, Familia Dragalina, împrăștiată în toată lumea, este din nou unită și este prezentă cu sufletul și cu mintea la lansarea acestei cărți.

Mii de mulțumiri!

**Opritsa Dragalina-Popa
(Elk Grove, California, USA)**

dragoste pentru familia lăsată în urmă: "Băieților, iubiților mei fii, Corneliu și Virgiliu, pe lângă binecuvîntarea mea, le las biblioteca și armele mele și îi rog a se mulțumi cu atît cît nu mi-a fost dat în toată munca ce am desfășurat să agonisesc mai mult. Las un nume cinstit și nepătat, căci toată viața mea am jertfit-o pentru a-mi îndeplini serviciul credicios. Și pe cît cu putință mi-a fost posibil, n-am căutat să mă abat cu nimic de la calea binelui și a dreptății. Niciodată nu am avut altceva în vedere decît îndeplinirea cinstită a datoriei. Sărac am intrat în armată și sărac părăsesc această lume. Doresc din toata inima ca și ei să urmeze calea pe care am mers și să nu se abată niciodată dela datorie, iar cinstea să le fie mai presus de toate. Astfel am cautat să fiu și astfel doresc să fie și ei.

In schimb rog pe Dumnezeu să le dea puterea să fie așa și binecuvîntarea mea îi va însoți pretutindeni."

La Biserca Albă din București, drapată în valuri negre, Regele Ferdinand îngenuchiază în fața sicriului și cu ochii împăienjeniți de lacrimi, rostește o rugăciune. Apoi sculându-se, salută cu mana la chipiu pe "viteazul General," așa cum l-a numit când i-a prins în piept Ordinul Mihai Viteazul.

Fiii generalului Dragalina i-au urmat pilda și și-au pus sufletul, mintea și brațul în slujba României. Tata, Virgiliu Dragalina, a luptat în Primul Război Mondial și s-a pensionat cu gradul de comandor de marină. Corneliu Dragalina, general, comandant de Corp de Armată, a luptat în ambele războaie mondiale. Pe frontul de Rasarit, armata condusă de el a înaintat până la Stalingrad. Avea sub comandă patru divizii de infanterie cu un total de peste 64.000 de bravi. Unul dintre aceștia a fost bravul părinte Adrian Făgețeanu, voluntar, rănit la Stalingrad pe când comanda o grupă de tunuri, acum sihastru, undeva spre cer, dincolo de Mănăstirea Lainici.

După catastrofa de la Stalingrad, posturile de radio sovietice urlau: "L-am prins pe generalul Dragalina

Ioan Dragalina între cei doi fii, Corneliu, sublocotenent de artilerie și Virgiliu, elev la Școala Specială.

și-l trimitem cu picioarele goale în Siberia." Nu l-au prins niciodată. La 16 decembrie 1942, generalul Ion Antonescu l-a rechemat de pe front și l-a numit Guvernatorul Bucovinei. Soldat sau guvernator, unchiul Corneliu s-a comportat cinstit și drept, un bun creștin. În aprilie 1944 a eliberat necondiționat prizonierii bosniaci, muntenegreni, evrei și sârbi capturați de nemți, închiși în lagărul de la Ghiorda, lângă Timișoara. În vara anului 1944 a suspendat portul Stelei lui David la evreii din Cernăuți, ca să nu-i pună în pericol de execuție de către fasciști. A intervenit și a obținut aprobarea Mareșalului Ion Antonescu pentru evacuarea evreilor din Cernăuți, evrei care urmau să fie arestați sub ordinul lui Hitler și deportați peste Bug. Astfel, după cum descrie în 2001 Teodor Wexler, frunțaș al comunității evreiești din România, Corneliu Dragalina a salvat 14.750 de suflete. În anul 2002, în aula Academiei Române, același Teodor Wexler, reprezentant al Fundației Filderman, și-a început prelegerea cu cuvintele: "Permiteți-mi să-mi plec cu respect fruntea față de memoria acelor mii de români, care prin curaj și credință creștină au salvat în anii celui de al doilea

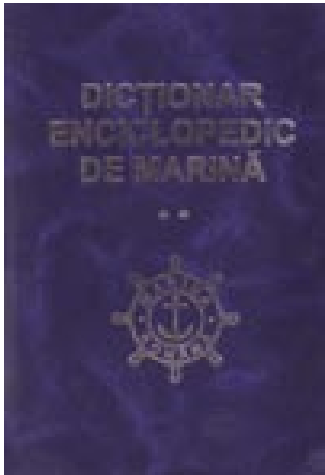
razboi mondial circa 400.000 de evrei." Printre acei curajoși și adevărați creștini, Teodor Wexler îl numește pe generalul Corneliu Dragalina.

Deși urmărit de securitate, evacuat din casa lui de la Timișoara, amenințat de un ofițer de securitate că "o să-i vină rândul", unchiul Corneliu nu a fost arestat. În primii ani după război, pavăza i-au fost numele istoric, eroismul și abnegația cu care și-a slujit țara în două războaie, cinstea și onoarea cu care s-a comportat. N-a făcut politică și nu s-a alăturat niciunei mișcări, nici de stânga, nici de dreapta. Au fost zvonuri că a luptat în munți cu partizanii: n-a fost așa. Primise de la un grup din rezistență un corn de vânătoare din bronz, cu inscripția: "Când din corn tu vei suna, partizanii se vor aduna." Cornul a rămas mut și atârnă azi pe frontispiciul căminului nostru din California. Unchiul Corneliu, militar cu mare experiență, realizase cu durere că o luptă împotriva comuniștilor, susținută de hordele sovietice cotropitoare, o luptă inegală și disperată, fără armament, fără informații, și fără ajutor din afară, nu poate duce decât la un masacru. Avea prea mult respect și prea mare dragoste pentru conducătorii rezistenței ca să-i încurajeze într-un act fără speranțe de izbândă. În 11 iulie 1949, se stinge din viață; intervenție divină care i-a cruțat demnitatea și onoarea, înaintea unui val masiv de arestări. Securitatea și marea noastră prietenă, Uniunea Sovietică, împotriva căreia luptase cu eroism dar mai ales cu succes pe Don și la Stalingrad, nu l-ar fi iertat.

"Sărmană-i țara fără de eroi, dar vai de țara care cere eroi!" Astăzi, mai mult decât oricând, după anii grei ai comunismului, România tânjește după oameni înțelepți, drepți și însuflețiți de dragoste de patrie, "copii cinstiți ai neamului", cum i-a numit bunicul meu, care să arate tinerei generații libere drumul către viitor, așa cum odinioară ne-au călăuzit eroii noștri.

Opritsa DRAGALINA-POPA

Dicționar enciclopedic de marină (2006); coordonator Bejan, Anton, București, Editura Societății Scriitorilor Militari.

DEM, elaborat din inițiativa unui grup de ofițeri din Marina Militară, este rezultatul a mai multor ani de muncă, precedată de o lungă perioadă de documentare, de către un colectiv de zece specialiști. Dicționarul are 560 de pagini cu 8000 de articole, prevăzute cu definiții. Pe lângă termenii pur nautici, el cuprinde și cuvinte din diferite discipline (tehnice, geografice, istorice) legate de marină. Lucrarea este o reelaborare și dezvoltare substanțială a *Dicționarului de Marină* din 1979, la care un aport esențial l-a avut Lt. Cdr. (r) Mihai Bujeiță. Deoarece sunt prezentate și date din istoria marinei (române), informații despre porturi, șantiere navale și căi navigabile, ca și despre războaie navale și chiar despre persoane importante din domeniul marinei, lucrarea își poartă pe drept titlul de Dicționar enciclopedic de marină.

Prefața în limba română e urmată de o scurtă, dar foarte bine venită introducere în limba engleză, în care se subliniază că vocabularul folosit de marinarii români

este o adevărată *lingua franca* pentru Dunărea de jos, pentru Marea Neagră și pentru Marea Mediterană, având ca bază limba română îmbogățită în cursul vremii cu termeni din limbile slave, din greaca bizantină și medievală, din turcă, germană și în ultima vreme în special din engleză. Prin filiera cuvintelor turcești, franceze și engleze această *lingua franca* s-a îmbogățit și cu termeni olandezi, arabi și de alte origini, din regiuni îndepărtate.

Primele pagini ale dicționarului propriu-zis sunt precedate de o bogată listă de prescurtări și de inventarul planșelor și hărților care însoțesc textul. (Ar fi trebuit să se indice și paginile unde se găsesc aceste adausuri deosebit de prețioase și de binevenite).

În cele două introduceri nu se amintește că dicționarul este prevăzut și cu desene, figuri și scheme care ușurează înțelegerea definițiilor, așa că este de fapt vorba de un *Bildwörterbuch*, lucrat după principiul *Wörter und Sache*, ceea ce contribuie mult la valoarea lucrării.

Cuvintele titlu sunt frecvent urmate de abrevieri care dau indicații de natură foarte diferită: de registru (înv. = învechit; livr. = livresc), de domeniu (jur. = juridic), de geografie (g. = golf, r. = râu, fl. = fluviu), de limbi (ol. = olandeză).¹

Definițiile sunt redactate clar și corect și dau informațiile de care este nevoie.

Fără a intra în amănunte, dicționarul de față este o lucrare lexicografică foarte serioasă și utilă, de care va trebui să se țină seama la noile ediții ale dicționarilor mai ample ale limbii române, ca de exemplu *Dicționarul explicativ al limbii*

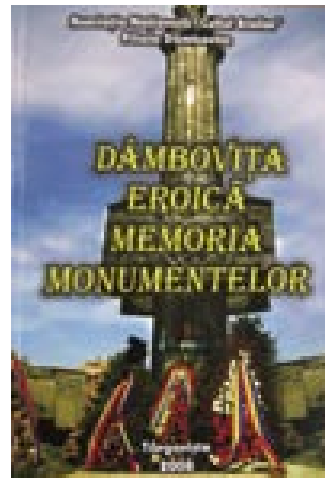
române (DEX) sau DN, *Dicționarul de neologisme* ca și dicționarele tehnice generale.

La o nouă ediție ar trebui dată și bibliografia lucrărilor consultate.

Prof. univ. dr. Maria Iliescu

*Institut für Romanistik
Innrain 52 A-6020
Innsbruck, Austria*

Dâmbovița eroică. Memoria monumentelor

Asociația Națională Cultul Eroilor - Filiala Dâmbovița este, fără îndoială, o prezență extrem de activă și nu doar prin editarea excelentei reviste de cinstire a Eroilor neamului, simbolic intitulată *Eroica*, ci, mai ales, prin obstinția cu care este prezentă (în ciuda faptului că editarea sa se face prin contribuția comunității) de mai bine de un deceniu în mass media dâmbovițeană. De altfel, aprecierea unanimă de care se bucură pe plan național este cunoscută. Vom menționa că *Eroica* nu este nicidecum o publicație închisă, ce se adresează unui public țintă redus la actuali sau foști cavaleri ai armelor. Dimpotrivă, revista înserează frecvent reportaje ce definesc modul

în care Cultul Eroilor a pătruns în școli, în sate, în casele oamenilor obișnuiți, întreținând flacăra vie a patriotismului. Și aceasta în condițiile în care azi, pentru elitiști subțiri, a fi intelectual de înălțime – vai, mincinoasă înălțime – înseamnă a-ți nega sau a coborî în derizoriu eroii, însemnele naționale, simbolurile românității. Urmărind consecvent programul său, de astă dată Asociația Națională Cultul Eroilor – Filiala Dâmbovița a dat la iveală o carte așteptată, și anume o antologie "Eroica", un album intitulat "Dâmbovița eroică. Memoria monumentelor". Volumul, apărut din inițiativa unor oameni care, cu eforturi și împotriva acelor care încă văd integrarea europeană drept o renunțare la specificul național – uriașă eroare! – au coordonat și îngrijit această adevărată carte de istorie dâmbovițeană. L-am numit pe dr. George Coandă (membru al Academiei Americano-Române de Arte și Științe, Profesor Honorificus al Universității "Valahia" din Târgoviște), pe generalul de brigadă (r) Constantin Tănase, prim-vicepreședinte al Asociației Naționale Cultul Eroilor și președinte al Filialei Dâmbovița) și pe lt. col. (r) Emil Petrescu (șeful Cercului Militar din Târgoviște), Acestora li s-au alăturat desigur și alți colaboratori ai revistei *Eroica*. Lucrare unicat, emoționantă mărturie în timp despre o istorie eroică", "Dâmbovița eroică. Memoria monumentelor" cuprinde o selecție din studiile și cercetările din paginile revistei dedicate unor monumente istorice semnificative sau eroilor militari dâmbovițeni peste care, din păcate, se așternuse o nemeritată uitare. Articolele semnate

de înalți ierarhi ai Bisericii ortodoxe Române, de oameni politici și de militari de carieră, politologi, dar și scriitori, sunt structurate în trei secțiuni intitulate: „Întru cinstirea eroilor”, „Studii. Cercetări. Opinii. Mărturisiri”, „Omăgiu liric”. Alături de nume cunoscute ce apar frecvent în revista Eroica, autorii au obținut colaborarea unor personalități ale vieții contemporane: ÎPS dr. Nifon Mihăiță, Ion Iliescu, Florin Constantiniu, Ion Crăciun, Vasile S. Cucu ș.a. Nu lipsesc cunoscuți dâmbovițeni, reprezentanți ai celor trei „educatori” într-ale istoriei naționale – Biserica, Școala și Armata – pilonii pe care se sprijină din totdeauna ființarea neamului românesc. Versurile celor trei poeți reprezentativi pentru tematica albumului: Grigore Grigore („De n-ar fi”), Florea Turiac („Câmp de eroi”), și Constantin Voicu („Soare – Cap de voievod”) întregesc rotund această carte unică. Cărcotașii, veleitarii, „elitiștii” locali, „europenii”, adepții mondializării, ai globalizării m-ar putea acuza de stil patriotard encomiastic. Despre această carte de adevărată educație patriotică nu se poate scrie însă altfel și îmi asum riscul taxării drept spirit vetust și paseist.

Partea a doua a cărții cuprinde imaginile celor 110 monumente ce vorbesc despre istoria eroică a românilor, amplasate în mai toate localitățile județului.

„Dâmbovița eroică. Memoria monumentelor” este o carte unică, o carte ce poate fi un excelent complement al manualului de istorie, o carte ce nu trebuie să lipsească din nici o bibliotecă școlară. Felicitări realizatorilor!

Prof. Mihai STAN
președintele Societății
Scriitorilor Târgovișteni

Cărți sosite la redacție

Cornelia Ghinea, Dumitru Boțilă, Poezii din tranșeele războiului 1916-1918, cu o prefață semnată de prof. dr. Aurel Pentelescu, Editura Tiparg, 2008.

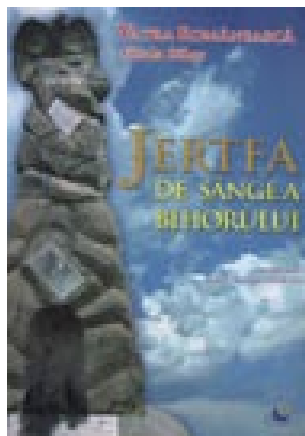

Toate încercările de până acum de a ilustra condiția soldatului român pe câmpul de luptă, psihologia lui, rămân simple încercări, interesante ca tematică, nimic de zis, dar mai puțin relevante la nivel global. Cornelia Ghinea și Dumitru Boțilă, istorici și arhiviști (din păcate, volumul nu cuprinde niște note biografice ale autorilor), adună o parte din ceea ce s-ar putea numi „poezia tranșeelor” – dacă viața în tranșee poate avea poezie! – versuri „izvodite”, cum spune profesorul Aurel Pentelescu, în momente de acalmie a luptelor ori în clipele de răgaz, atunci când, sufletul ostașului este mai presus de legile aspre ale vieții. Sunt convins că avem de-a face doar cu o parte din creația tranșeelor. De altfel, prof. Aurel Pentelescu semnaleză și alte surse în acest sens: ziarul România, organ al apărării naționale, apărut la Iași din februarie 1917 până în martie 1918, a publicat poezii ale soldaților din tranșee; la fel, „Neamul

Românesc”, al lui Nicolae Iorga; apoi o carte de cântece intitulată Doruri și amoruri. Poezii scrise pe front și în Moldova, publicate în timpul războiului 1916-1918. Contribuții la această temă au adus și istoricii Florian Tucă și Gheorghe Cristescu, care au publicat, în 1999, volumul Lirica războiului de reîntregire, 1916-1918. Și revista România eroică (seria veche) a făcut loc în paginile sale poeziei născute în tranșee.

„Pe când o culegere cu valențe exhaustive de poezii ostășești scrise în tranșeele Marelui Război pentru Întregirea Neamului, 1916-1918? – se întrebă Aurel Pentelescu. Și tot dânsul răspunde: „Poate la Centenarul Marii Uniri din 1918, adică în 2018. Fericiți cei ce vor trăi atunci!”

Vatra Românească, Bihor, Jertfa de sânge a Bihorului, coordonator prof. Gheorghe Damian, Editura Arca, Oradea, 2008.

Un album excelent închinat eroilor. Așa cum ar merita să aibă toate județele țării. O carte de istorie care nu trebuie să lipsească din școli. Felicitări realizatorilor: Vatra Românească și Asociația Națională Cultul Eroilor, filiala Bihor. Vom reveni asupra acestui volum.

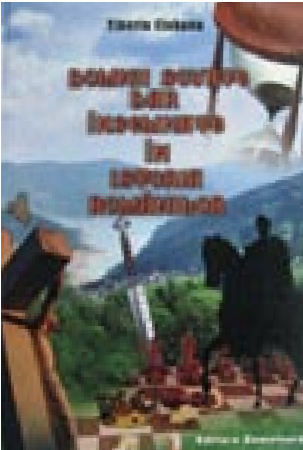
Tiberiu Ciobanu, Douăsprezece povestiri adevărate despre Mihai Viteazul, Editura Eurostampa, Timișoara, 2005. Ediție bilingvă, română-engleză. Traducere de Marius Stoicevici.

O încercare de a trece de la istorie la literatură. Cât îi reușește acest procedeu istoricului Tiberiu Ciobanu, rămâne să aprecieze cititorii. Oricum, nouă nu ne rămâne decât să salutăm efortul autorului de a reuni în paginile cărții iconografia apărută de-a lungul timpului pe seama lui Mihai Viteazul.

Tiberiu Ciobanu, Domnii scurte dar însemnate în istoria românilor, Editura Zamolsara, 2007.

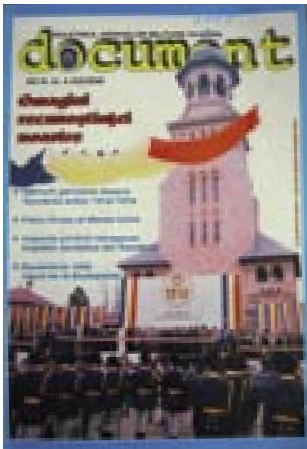
Acest volum a apărut sub egida Asociației Naționale „Cultul Eroilor” – filiala Timiș, în cadrul colecției Bibliotheca Eroica, instituită în anul 2005 din inițiativa conducerii acesteia, și cu sprijinul financiar al Consiliului Județean Timiș. Ediție bilingvă, română-engleză. Autorul prezintă scurtele domnii ale lui Dan Voievod (Țara Românească, 1 ianuarie/ 31 august 1385 – 23 septembrie 1386), Roman Voievod (Moldova, martie 1392 – decembrie 1394), Mihail Voievod

(Tara Românească, ianuarie 1418 – mai 1420), Bogdan Voievod (Moldova, 12 octombrie 1449-15 octombrie 1451) și Moise Voievod (Tara Românească, martie 1529 – iunie 1530), însoțindu-le de un aparat critic pe cât de bogat pe atât de lămuritor.

Marea Unire în Arhivele militare

Revista Document, nr. 4/2008, consacrată, în bună parte, împlinirii a 90 de ani de la Marea Unire, se deschide cu un editorial semnat de profesorul univ. dr. Ioan Scurtu, din care cităm: „Această generație și-a făcut pe deplin datoria; unii pe front, cu arma în mână, alții cu ascuțitul minții prin munca de propagandă, de organizare și de mobilizare, de elaborare a documentelor cu adevărată rezonanță istorică, de susținere fermă

a drepturilor românești în cel mai mare areopag cunoscut până atunci în lume: Conferința de pace de la Paris. Generația Unirii a transpus în realitate visurile celor mai luminate și înțelepte minți zămislite de poporul român de-a lungul vremii.” În fața acestor rânduri nu poți să nu te întrebi: dar noi, generația de astăzi, ce facem pentru România?

Ianca, vatră străveche de istorie

De mai mulți ani, Grupul școlar „Nicolae Oncescu” și Muzeul Ianca, județul Brăila, editează o revistă școlară care își concentrează tematica pe evenimente importante ale istoriei noastre. Astfel, nr. 7/2008 este consacrat împlinirii a nouă decenii de la Marea Unire. În cele patru pagini este evocată jertfa de sânge a locuitorilor din Ianca în primul război mondial: 5 ofițeri, 1 subofițer, 17 gradați și 94 de soldați. Printre ei, soldatul Gheroghe N. Ghiță, din Regimentul 38 Infanterie, care a fost decorat de însuși generalul francez Berthelot, în ziua de 6 august 1917.

Mureșul Eroic, 1848-2008

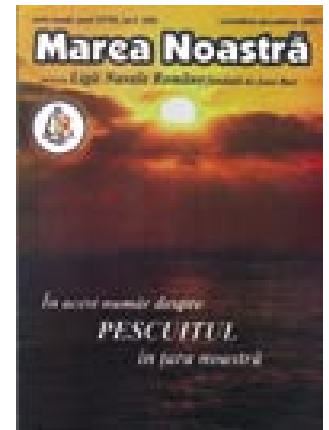
Este titlul revistei care apare la Târgu Mureș, sub îngrijirea Consiliului Județean Mureș, a Primăriei municipiului Târgu-Mureș, a filialei „Cultul Eroilor” Mureș și a Despărțământului Central Județean al Astei Mureș. Acest număr își grupează datele și imaginile pe 7 itinerarii eroice pornite din Târgu-Mureș spre: Brașov, Odorheiu Secuiesc, Toplița, Bistrița, Dej, Turda, Blaj. Lăudabilă inițiativa mureșenilor de a atrage istoria în circuitul turistic!

Soleștii Elenei Cuza

Așa se intitulează publicația editată de Primăria și Consiliul Local al comunei Solești, județul Vaslui, amintindu-ne că pe aceste meleaguri a copilărit Elena Rosetti-Solescu, devenită, prin căsătoria cu Alexandru Ioan Cuza, Prima Doamnă a României. Amintirea Doamnei Elena, mândria locuitorilor comunei, după cum recunoaște primarul Mona Bujor, este omniprezentă la Solești. Născută la 17 iunie 1825 la Iași, Elena, fiica cea mare a postelnicului Iordache Rosetti și a Ecaterinei, născută Sturdza, își petrece primii ani din viață la moșia de la Solești. După împlinirea vârstei de 15 ani, este trimisă la Iași. Aici, „la seratele Diditei Mavrocordat sau la balurile din saloanele lui Nicolae Cantacuzino avea să-l întâlnească pe viitorul soț, tânărul Alexandru Ioan Cuza. După căsătorie, petrecută la 30 aprilie/12 mai 1844, în conacul de la Solești, tânăra familie se va muta la Galați. De acum încolo, destinul acestei tinere cu ochi negri și mari, timidă și retrasă, va cunoaște o curgere neașteptată, din vârtejul căreia nu va mai scăpa niciodată. A trăit ca o sfântă: „sfântă prin înfrângerea durerilor omeneste, sfântă prin dragostea ei către cei săraci și nevoiași, sfântă prin viața de pustnic pe care a ales-o”. A murit la 3 aprilie 1909, la vârsta de 83 de ani, și a fost înmormântată – se putea altfel? – la Solești.

Marea Noastră

Revista Ligii Navale Române își păstrează și cu acest nr. 4/2008, standardul de calitate cu care și-a obișnuit cititorii.

Interesant și instructiv în același timp documentarul despre pescuitul la români, din care ne îngăduim să dăm câteva din rândurile scrise de neobositul contraamiral (r) Petre George (toată admirația noastră pentru ceea ce face pentru marina militară!): „De mult mă bătea gândul să propun colegiului nostru de redacție să abordăm tema pescuitului. Eram convins că un astfel de subiect ne va da bătaie de cap. Și ne-a dat. În primul rând ne-am străduit să un batem monedă pe historia pescuitului în România, ci să scriem despre ce se întâmplă în prezent și despre perspective.” Cea ieșit din acest subiect, rămâne să aprecieze cititorii, chit că sunt sau un pasionați de pescuit!

Stimați cititori, cărțile și publicațiile trimise pe adresa redacției vor fi prezentate în paginile revistei în funcție de spațiul disponibil. În nici un caz, redacția nu asigură comercializarea acestora și nici nu intermediază acest lucru.

România Eroică

Director: Col. (r) Petre Stoica

Colegiul de redacție

Prof. Univ. Dr. Nichita Adăniloaei, Valeria Bălescu, Academician Dan Berindei, Academician Gheorghe Buzatu, Academician Florin Constantiniu, Gl. Bg. (r) prof. univ. Dr. Nicolae Ciobanu, Florica Dobre, Col (r) Dr. Mircea Dogaru, Conf. Univ. Dr. G. D. Iscru, Toma Istrati, Colonel (r) Petre Stoica, Gl. Bg. (r) dr. Florian Tucă, Gl. Bg. (r) dr. Constantin Ucrain

Redacția: **Redactor șef:** Dumitru Roman; **Redactor șef-adjunct:** Col. (r) Constantin Chiper; **Redactor șef-adjunct:** prof. univ. dr. Lucian Ștefan Mureșanu; **Secretar de redacție:** Col. (r) Mihai Știr; **Redactori colaboratori:** cdor (r) Marius Popescu-Călărași, prof. Cornel Rigler, prof. Cecilia Stoica, prof. Poliu Zorilă, Carla Duță, Emilia Luchian, Teodora Manole, Ana Marinescu;

Art director: S. Angheloiu

Adresa redacției: Bulevardul Ion Mihalache nr. 124-126, Sector 1, București, Cod poștal: 011179, Tel: 224 26 51-3, interior 120; E-mail: kadd2005 yahoo.com

Tiparul: Tipografia FED București

Răspunderea pentru conținutul articolelor aparține în exclusivitate autorului, conform art. 206 din Codul Penal

I.S.S.N 1453-9659

Copyright: este autorizat orice reproducere fără a se percepe taxe suplimentare, indicând sursa (revista România Eroică), cu excepția textelor și fotografiilor a căror proveniență este specificată expres.

Acest număr a apărut în 2500 de exemplare.

Condiții de colaborare: cititorii din țară și din străinătate pot trimite pe adresa redacției texte și fotografii care se încadrează în tematica revistei. Manuscrisele nu se înapoiază.

Revista ROMÂNIA EROICĂ este editată cu sprijinul FUNDAȚIEI "GENERAL ȘTEFAN GUȘĂ"

ÎN NUMERELE VIITOARE

INVITATUL REVISTEI

**General (r)
Gheorghe Netejoru**

fost prizonier în lagărele sovietice timp de 10 ani

DOSAR

Trista soartă a prizonierilor de război

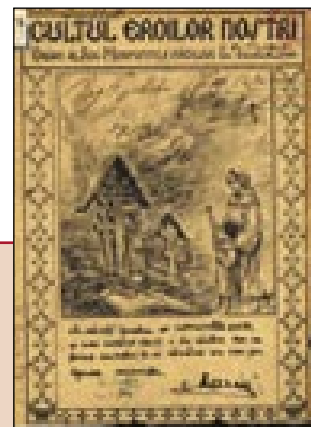
S.O.S.

Cimitirul Bellu Militar

MARI FAMILII MILITARE

Cei din neamul lui JEAN BART

RESTITUIRI

**Camil Petrescu,
Liviu Rebreanu**

2% pentru Asociația Națională Cultul Eroilor!!!

Stimați cititori!

Legea permite contribuabililor persoane fizice să direcționeze 2% din impozitul lor pe venit către o organizație neguvernamentală (asociație sau fundație).

Dacă doriți să sprijiniți activitatea de cinstire a eroilor neamului, puteți transfera 2% din impozitul pe venitul dvs. către Asociația Națională Cultul Eroilor.

Trebuie doar să completați o declarație (Declarația 230 sau Declarația 200) **al cărei formular îl puteți obține de la Administrația financiară sau de pe Internet (adresa: <http://www.doilasuta.ro> – secțiunea "Resurse")**

Aveți nevoie de următoarele informații:

Numele organizației: **Asociația Națională Cultul Eroilor**

Codul de identificare fiscală (codul fiscal): **4505253**

Contul ANCE în format IBAN: **RO45RNCB0082004534620001; BCR, Sucursala UNIREA.**

Nu vă faceți probleme dacă nu cunoașteți suma corespunzătoare a 2% din impozit. Va fi calculată de către organele fiscale.

Termen limită de depunere (prin poștă sau la sediul Administrației financiare): **15 mai 2009!**

Puteți depune declarațiile și la sediile (filialele) Asociației Naționale Cultul Eroilor!

Vă mulțumim pentru sprijin!